

EVANGÉLIKUS Életo

**Megerősített férfiak,
erősebb gyülekezetek**

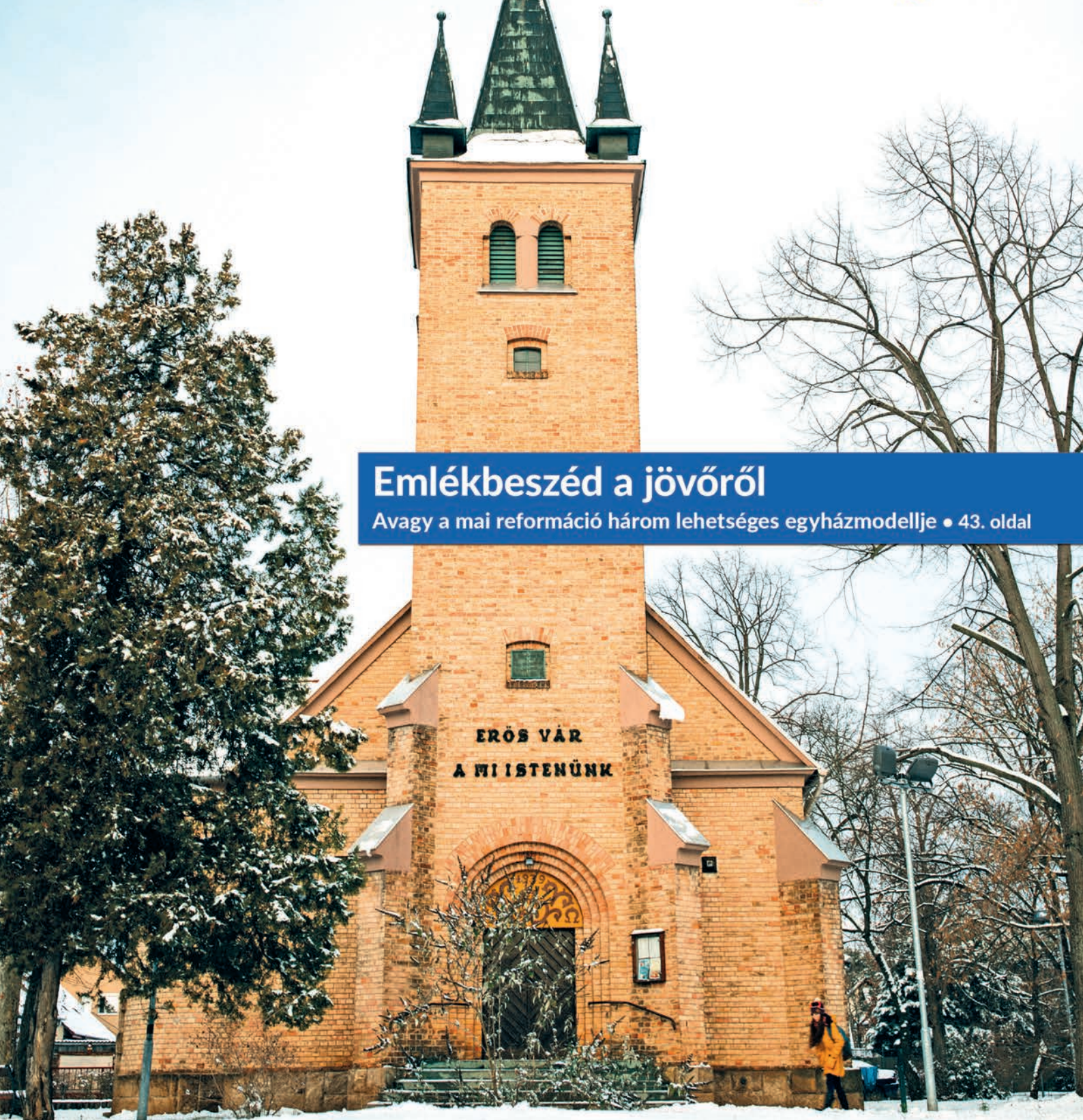
**A Hegyhát Evangélikus
Szeretetszolgálat arcai**

**Év végi számvetés
Prőhle Gergely
országos felügyelővel**

Emlékbeszéd a jövőről

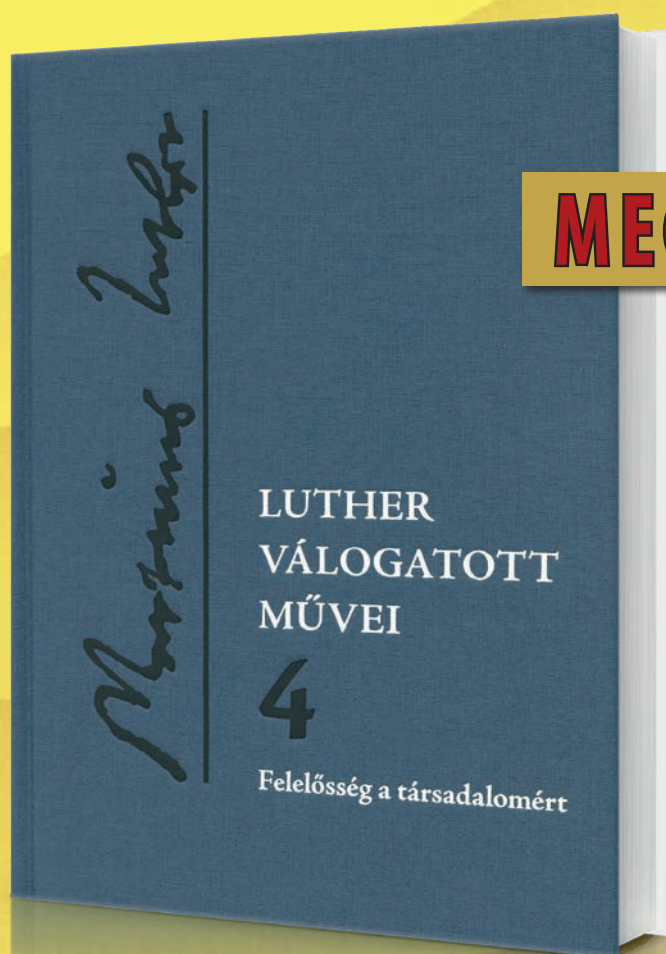
Avagy a mai reformáció három lehetséges egyházmodellje • 43. oldal

**ERŐS VÁR
A MI ISTENÜNK**

A LUTHER KIADÓ ÚJDONSÁGAIBÓL

MEGJELENT!

LUTHER VÁLOGATOTT MŰVEI 4. Felelősség a társadalomért

KÖNYVEINK MEGRENDELHETŐK
A BOLT.LUTHERKIADO.HU OLDALON.

Evangélikus könyvesbolt: 1085 Budapest, Üllői út 24.
Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 9–17 óra között.
bolt.lutherkiado.hu • kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518
Levelezési címünk: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.

Év végi, év eleji leltár

Sokan készítenek számadást a naptári év végén: mi sikerült, mi nem, mi volt a legnagyobb öröm, mit terveznek a következő esztendőre. A 2019. év utolsó Evangélikus Élet-lapszámában ehhez a még mindig várakozással teli időszakhoz illeszkedő írásokat is igyekszünk kínálni.

Makoviczky Gyula nagykanizsai lelkész az időnkőről ír meditációjában, feltéve a kérdést: tartalmasan telik-e, vagy csupán múlik? Isten ideje a legjobb idő – hívja fel a figyelmet. Karácsony után kibobjuk a fenyőfát; de mikor is? És ami ennél sokkal fontosabb: vajon a karácsony üzenete meddig marad meg a szívünkben? Lett-e a mi várakozásunkból találkozás? És életet változtató lett-e, ahogyan Simeon és sokan mások számára az lett, hogy láthatták a Messiást, találkozhattak vele? E kérdéseket Gáncs Tamás teszi fel *Élő Víz* rovatunkban.

Vissza-, illetve előretételező írásból többet is találunk olvasóink e számban. Évértékelő, számat vető interjú közlünk egyházunk országos felügyelőjével, Pröhle Gergelyvel – többek között arról, miként látja a 2018-ban megválasztott tisztségviselők első teljes évét –, míg Nagy Zoltán, a Kelet-békési Egyházmegye esperese *Égtájékoztató* rovatunkban arról szól, hogy az elefántcsonttoronyban hozott döntések kontraproduktívásával szemben az élő közösségekre támaszkodás hozhat eredményt. Harmadikként pedig hadd emeljem ki Hafenscher Károlynak, zsinatunk lelkészi elnökének írását a mai reformáció és

az előttünk álló évek teendőiről. „A népegyházból újra lelkigondozó egyházzá kell válnunk! Nem egy munkának a többivel szemben való hangsúlyozása ez. Nem. Én olyan egyházzal álmodom, amely igehirdetésében, hitvédelmében, társadalmi-közéleti szerepvállalásában és minden más tevékenységében lelkigondozó egyház” – hangsúlyozza.

Ehhez kapcsolódóan ajánlom *Kötőszó-szemle* rovatunk már címével is sokat sejtető írását: *Megerősített férfiak, erősebb gyülekezetek*.

Az utóbbi évek egyik legáldásosabb kezdeményezése egyházunkban a gyülekezetimunkatárs-képzés, melynek résztvevői egyenként is megérdemelnének egy-egy interjút, hiszen annyiféle életút, a hitre jutás megannyi módja áll mögöttük! Ezúttal egy sajátos utat maga mögött tudó presbitert mutatunk be, aki a rendőrségi fogdát is megjárta, mára azonban az a legnagyobb kérdés számára, hogyan tudna jól segíteni egyházában...

Végezetül pedig hadd hívjam fel a figyelmet az újsággal együtt érkező kiadványra, amely az úrvacsora évére, 2020-ra készült. Legyünk tudatában mindig, mennyire fontos élnünk ezzel a különleges isteni ajándékkal!

E lapszámunk címlapján – az évről és évről, gondolatébresztő írásokhoz társítva – a rákoskeresztúri evangélikus templom áll téli pompájában, hirdetve homlokzatáról az új évben is: erős vár a mi Istenünk.

■ KÉZDI BEÁTA

Budapest evangélikus?

Rá sem ismernénk Budapestre, ha hirtelen eltűnnének belőle azok az épületek, amelyeknek a tervezői vagy kivitelezői evangélikusok voltak. Az „evangélikus Budapest” felfedezésére

neves szakemberek vállalkoztak. Kutatásairól konferenciákon számoltak be, tanulmánykötet is készül a témából, illetve adatbázis is elérhető lesz az interneten.

20. oldal

Emlékezés a jövőről

A debreceni református Nagytemplomban tartott reformációi megemlékezésen egyházunk zsinatának lelkészi elnöke, dr. Hafenscher Károly vendéglőadóként nem a múltat méltatta, hanem – beval-

loltan szubjektív megközelítésben – a protestáns egyházak jövőképét vetítette a gyülekezet elé. Nagyívű előadásának szerkesztett szövegét közöljük.

43. oldal

Egy szeretetszolgálat arcai

Riportunkban ez alkalommal Tolna megyébe, Gyönkre és környékére kalauzoljuk olvasóinkat, a Hegyhát Evangélikus Szeretetszolgálatot mutatjuk be. Az idén hetvenedik születésnapját ünneplő, több telephellyel működő, mintegy ezernégy-száz ember számára szerteágazó segítséget nyújtó intézménynek 2018 januárjától a Magyarországi Evangélikus Egyház a fenntartója. Vezetője, a tősgyökeres evangélikus Bíró Kornélia és az intézményi lelkész, Varga Diána a dolgozókra is kiterjedő „lelki szolgáltatásokról”, Isten eszközeiként végzett munkájukról is beszélt odaadással, alázattal.

29. oldal

LÁTHATÓAN EVANGÉLIKUS

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

Ecsedi Zoltánné Ferenczi Ágnes nyugalmazott zeneiskolai tanár – Sárospatak. Apró gyermekként, amikor még írni-olvasni sem tudtam, az énekeken keresztül kapcsolódtam az egyházhoz. Ezek a dallamok egész életemre meghatározók lettek. Annak külön örülök, hogy nagyobbik lányom, Zsuzsa Luther-énekekből írta a doktori disszertációját. Abban az időszakban, amikor én zongorát tanítottam a zeneiskolában, az egyházi zene politikai okokból ki volt zárva a tananyagból. Lányaim a fóti kántorképzőben tanultak, és a Zeneakadémián diplomáztak. A sárospataki evangélikus szórványgyülekezetben lányaimmal együtt látjuk el a kántori szolgálatot. Mivel se temploma, se semmilyen ingatlana nincsen a gyülekezetünknek, a református templomban tartjuk az istentiszteleteinket. Kéthetente van csak evangélikus istentisztelet, ezért férjemmel együtt a többi vasárnapon a református istentiszteletre járunk. Kevesen vagyunk itt evangélikusok: ha tízen vagyunk, akkor az már nagy szám. Nagyon szeretjük egymást, kortól és nemtől függetlenül kölcsönösen tegeződünk, hétköznap is tartjuk egymással a kapcsolatot. Olyanok vagyunk, mint egy összetartó család. Az úrvacsora személyes találkozás Jézus Krisztussal. Olyan, mintha én is ott ülnék a tizenkét tanítvány mellett tizenharmadikként... Ez lelkileg mindig megérint.

A mai evangélikus arcképcsarnok az interneten a Lathatoan.reblog.hu és a [Facebook.com/lathatoan.evangelikus](https://www.facebook.com/lathatoan.evangelikus) címen érhető el.

Huszonöt éves a farkasréti templom

Templomszentelési emlékünnepre gyűltek össze december 8-án Újbudán a farkasréti evangélikus és református gyülekezet tagjai, hogy együtt adjanak hálát negyedszázada felszentelt közös hajlékukért. Az istentiszteleten Kovács Mihály nyugalmazott református esperes hirdette Isten ígését a 34. zsoltár alapján, kiemelve, hogy az élő kövek gyülekezete tölti meg valódi élettel e templom falait, de az alapnak, a fundamentumnak minden időben Jézus Krisztusnak kell lennie. Az alkalmon – mint templomépítő lelkész – személyes történeteket is felelevenít

tett Missura Tibor nyugalmazott evangélikus esperes, az építkezés részleteiről, a templom történetéről pedig Bordács Miklós református presbitériumi jegyző tartott rövid előadást.

Zenei szolgálatával a Fővárosi Protestáns Kántorátus gazdagította az ünnepet Pap Kinga Marjatta vezetésével. Az egybegyűlteket köszöntötte dr. László Imre, Újbuda polgármestere is. A jubileumi alkalmon szintén jelen volt a hajlék megálmodója, Benczúr László Ybl-díjas építész, számos protestáns templom tervezője.

Forrás: Evangelikus.hu

ORATIO OECUMENICA

Jézus Krisztus Istene és Atyja! Krisztusban nekünk is szerető mennyei Atyánk! A megajándékozottak hála örömevel jövünk hozzád. Még áthatja lelkünket az ünnep bensőséges öröme, még fülünkben cseng az angyalok éneke, még szívünkben visszhangoznak a karácsonyi ígék, de szemünk már a naptár utolsó lapját fürkészi. Számadásra készlet a múltó idő: mit tettünk és mit mulasztottunk, mit nyertünk és mit veszítettünk? Add, hogy gyarlóságunk őszinte tudatában, de hálaánk túláradó örömevel állhassunk most eléd.

Visszatekintve az elmúlt évre, hálátelt szívvel köszönjük meg naponként megújuló kegyelmedet. Köszönjük a testté lett Igét, az élet kenyerét. Köszönjük a bűnbocsánat öröme és az üdvösség ígését. Köszönjük, hogy mindez Krisztusban már a mienk lehet. Hálát adunk azokért az emberekért, akiken keresztül áldásaidat vehettük. Áldott légy mindazért a sok jóért, amit teremtett világod javai által megadtál nekünk. Áldott légy mindazért a sok jóért, amit családunk, lakóközösségünk, gyülekezetünk, egyházunk és hazánk által kaphattunk az elmúlt évben is. Dicsőség neked, Istenünk!

Visszatekintve az elmúlt évre, szomorúan látjuk, hogy áldásaidal gyakran rosszul sáfárcodtunk. Bűneink miatt a szeretet helyett gyűlölet, az öröm helyett szomorúság, a béke helyett viszálykodás, a türelem helyett ádáz indulatok, a szívesség helyett trágár beszéd, a jóság helyett durva tettek, a hűség helyett hitvány megalkuvás, a szelídség helyett agresszív érdekvédenyésítés, az önmérséklet helyett önzés uralkodott el közöttünk. Uram, irgalmazz!

Előretekintve a jövőbe alázattal kérjük, ne vond meg tőlünk irgalmadat. Add meg mindazt, amire szüksége van testünknek, lelkünknek. Krisztusért kérünk – hallgass meg minket! Ámen.

Karácsony utáni vasárnap – Kol 1,3–6

Hálaadásra hangolva

Levélírás az ismeretleneknek? Tavaly szeptemberben gyökerelesen megváltozott az életünk. Több tekintetben is. Legnagyobb lányunk iskolás lett, fegyelmezettebb mindennapok, az új ismeretek megszerzésének kincsébányája és egy új közösség lehetőségei bontakoztak ki mindannyiunk előtt. A közel másfél évben sok hatás ért bennünket. Az egyik legmeghatározóbb mégis, hogy már írott formában is tudunk egymással kommunikálni, sőt nagylányunk az osztályközösségben a számunkra alig ismert gyerekekkel is levelezhet az iskolapadok között, szünetekben. Hiszen mi is így kezdtük, folytattuk, s végezzük ma is a kapcsolattartást ismerőseinkkel. A levelezés korokon átívelő kapcsolatteremtő és -fenntartó szokás.

Pál, a kolosséiakhoz írt levél szerzője azonban sosem járt Kolossében, csak hallásból ismerte a gyülekezetet. Mégis gondja volt az ott élő, más szolgálata nyomán kialakult hívő közösségre. Rendszeresen imádkozott értük. Ezzel az imádsággal kezdte a levelét. Pálnak meggyőződése, hogy a gyülekezet létrejött és megmaradása Istentől érkezik, és három pilléren nyugszik a jövője: az Isten kegyelméből fakadó hiten, az egymás iránti szereteten és a mások számára is látható reménységen.

Az imádság, amely tükröt tart elénk. Pál a saját imaéletét tárta fel a gyülekezet előtt. De az imádság által a mai olvasó is óhatatlanul Isten jelenlétébe kerül, és tükröt tart saját imaéletének és gyülekezeti közösségének megvizsgálásához. Pál sorai kérdések sorát indíthatják el bennünk: imádságainkban hordozunk-e másokat, ismerősöket és ismeretleneket, és van-e szívünkben, szavaink között hálaadás is?

Mi számomra a szeretet? Az igazi, felelős szeretet nem máz, nem kampányjelszó, nem általánosság, hanem húsba markoló, cselekvő valóság. Ezt éljük meg, ebben erősödünk meg közösségeinkben?

Mit értünk reménységen? A reménység azt jelenti, hogy kapaszkodom valamibe, amit időnként erősebben, máskor gyengébben tapasztalok meg az életemben. A hitemmel kapcsolatban az egyenetlenség rajtam múlik, nem pedig Istenen. A reménység azonban, ha nem növekedik, akkor csökken. Sok minden egyértelműen mérhető az életünkben. A lelkiekről nem ezt gondoljuk. Mégis: az, hogy kérjük-e Isten vezetését az életünkben, hogy milyen jövőképünk van, a bennünk élő reménységet is tükrözi.

Továbbadható hálaadás? Pál azért ad hálát, mert hallott az új közösség születéséről, és tudta, hogy fennmaradásának az Úrral való élő kapcsolat a biztosítéka. Ő maga is ebben élt, és sok gyülekezet sorsát hordozta, látjuk ezt az *Újszövetségben* olvasható gazdag levelezéséből. Mi, lelkészek és gyülekezeti tagok csak egy-egy gyülekezetben lehetünk felelősségteljesen, elkötelezetten jelen. Szoktunk hálát adni közösségeinkért, vagy természetesnek vesszük, hogy Isten hívők közösségébe helyez bennünket, és formálja hitünket egymás hite által is?

A Szentírásban visszatérő motívum, különösen a *Zsoltárok könyvében*, hogy a hívő ember mindig találhat okot a hálaadásra. És így két ünnep között talán az Istentől távol élő emberek is elégedettebbek, hálásabbak. Hiszen most a pihenés lehetőségét élvezve könnyebb hálásnak lenni. A hétköznapi munkánk eredménye mindannyiunk számára megkönnyíti, megszépíti ezt az időszakot.

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ

Közelieknek és távoliaknak is lehet üzenetünk: Isten Fia születésének köszönhetjük, hogy van ünnepünk, időnk a megállásra, pihenésre, személyes találkozásokra, levélküldésre ismerősöknek és ismeretleneknek. Isten hívása pedig mindenkinek szól: „az evangélium igaz beszéde” a keresztyénséget megtartó valóság.

■ GRENDORF-BALOGH MELINDA

Imádkozzunk! *Urunk, köszönjük, hogy hálaadásra indítasz bennünket. Olyan jó, hogy ezzel is közösségre hívsz magaddal és másokkal. Kérünk, segíts, hogy szavaink őszinte reménységből fakadjanak, cselekvő szeretetté formálódjanak, és erősödjön a benned gyökerező hitünk. Ámen.*

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (december 29.) *De akik az Úrban bíznak, erejük megújul, szárnyra kelnek, mint a sasok, futnak, és nem lankadnak meg, járnak, és nem fáradnak el. Ézs 40,30–31 (2Tim 1,7; Lk 2,[22–24])25–38[39–40]; 1Jn 1,1–4; Ézs 54,1–10) Milyen jó nézni a sportolókat, akik szárnyalnak, és eredményeket érnek el. De mi kell ahhoz, hogy igazán szárnyaljunk, megerősödjünk? Próbálkozhatunk a legmodernebb erősítőgépekkel, de mindezek csak ideig valók. Mert az igazi erőt, a mindenben túlaradó erőt Jézus testesíti meg számunkra, aki nem fáradt bele a jó cselekvésébe, nem fogy ki a szeretetből. Ezért bár a szeretet ünnepe elmúlt, de ne múljon el belőlünk az átélte szeretet csodája, hanem erősítsük egymást az Istentől kapott végtelen szeretet által.*

Hétfő (december 30.) *Akik békességet teremtenek, békességben vetnek, hogy az igazság gyümölcsét arassák. Jak 3,18 (1Sám 17,47a; Ézs 63,7–14; Ézs 55,1–5) Jól tudjuk: ahhoz, hogy jó gyümölcsöt szüretelhesünk, a kertünkben sok verejtéket kell letörölnünk arcunkról. Mitől lesz igazán zamatos a életünk fájának gyümölcse? Ha a békesség útját keressük, ha azon járunk. Ha engedjük, hogy szívünkben is a békesség lángja gyúljon fel szüntelen, akkor a szeretettől átvitt isteni fényesség és békesség tölti be életünket.*

Kedd (december 31.) *Ami igaz, ami tisztességes, ami igazságos, ami tiszta, ami szeretetre méltó, ami jó hírű, ha valami nemes és dicséretes, azt vegyétek figyelembe! Fil 4,8 (2Móz 23,7a; Mt 13,24–30; Róm 8,31b–39; Ézs 55,6–13) Ha egy közlekedési lámpát figyelmen kívül hagyunk, könnyen balesetet szenvedünk. Nagyon fontos, hogy a szabályokat, az intő szavakat nem tekinthetjük semmisnek. Mi olyan jól tudunk figyelmeztetni, de vajon a felénk érkező figyelmeztető, intő szavakat meghalljuk-e? Nem könnyű kiválasztani azt, ami tiszta szó ebben a hamis zajoktól hemzsező világban. Hiszen olyan sokan vannak, akik maguk felé szeretnék fordítani az igazságot. Járjunk ezért nyitott szívvel és lélekkel, hogy meglássuk, meghalljuk az örök igazság hangját Jézus Krisztusban.*

Szerda (január 1.) *Mert megpróbáltál minket, Istenünk, megtisztítottál, mint az ezüstöt. Zsolt 66,10 (Lk 4,16–21; Jak 4,13–15; Zsolt 121) Milyen csodálatos, amikor kipolíroznak egy karika gyűrűt, mert akkor nem látszanak rajta a karcok, az idő múlása. A mi életünknek is szüntelen szüksége van a tisztításra, a megtisztulásra. Ezt kínálja nekünk Isten Jézus Krisztus által. Mert az ő halála, majd feltámadása tisztította, mosta vérével tisztára a mi életünket. De vigyázni kell, hogy ne karcoljuk meg ismét.*

És bár életünk tele van különböző kisebb-nagyobb megpróbáltatásokkal, de van reménységünk Jézus Krisztus által az új életre, az örök életre.

Csütörtök (január 2.) *A reménységben örvendeztetek, a nyomorúságban legyetek kitartók, az imádkozásban állhatatosak. Róm 12,12 (Ézs 25,8b; Józ 24,1–2a.13–18.25–26; Mk 1,1–8) Mi az, ami hiányzik a mai kor emberéből? A kitartás, a küzdelem, sok esetben a fennmaradásért folytatott harc. Mennyivel könnyebb azt mondani, nem éri meg küzdeni, ebből nekem semmi hasznom, inkább feladom. De vajon mi hozza el nekünk az igazi, valóságos babérkoszorút? Mi nem a reménytelenség hangját örököltük Jézus Krisztustól. A mi reménységünk az üres sír élménye és valósága által lett a miénk. Ne fáradjunk hát bele az imádság szavába, hanem erősítsen életünk minden pillanatában. Hiszen Jézus szeretete nem volt színjáték, hanem valóságos és mindenben túlmutató, hogy elhozza nekünk a képmutatás nélküli szeretetet.*

Péntek (január 3.) *Higgyétek, hogy mindazt, amit imádságotokban kértek, megkapjátok, és megadatik nektek. Mk 11,24 (Zsolt 37,4; 2Móz 2,1–10; Mk 1,9–13) Nagy ajándék ez a biztatás és bátorítás Jézus szaván keresztül. Hiszen olyan sokszor érezzük erőtlennek imádságainkat, mégis hangzik felénk a reménység szava. Nem hiábavaló mindaz, amit kérünk. Nem hiábavaló, ha megkeressük naponként belső szobánk csendjét. Mert ha mi keressük Istent, ő biztosan megtalál minket. Bár tudjuk, hogy nem a mi akaratunk lobogtatja meg a győzelmi zászlót, mégis a végső győzelem a miénk lehet Jézus Krisztus által. Hitből, Isten kegyelméből!*

Szombat (január 4.) *Szeressétek ellenségeiteket, tegyetek jót azokkal, akik gyűlölnék titeket; áldjátok azokat, akik átkoznak, és imádkozzátok azokért, akik bántalmaznak titeket! Lk 6,27–28 (2Móz 20,13; 1Móz 21,1–7; Mk 1,14–20) Milyen rossz az, amikor bántják szeretteinket, vagy éppen minket bántanak. Újra és újra eszembe jut Jézus szava a tanítványok kérdésére: „...még hetvenszer hétszer is.” (Mt 18,22) Kimondani könnyű, de megélni annál nehezebb feladat. Pedig az iránymutatás most is egyértelmű: „...akik kardot fognak...” (Mt 26,52) Mutassunk ellenpéldát a világnak, még akkor is, ha ezért meggyűlölnék minket. Jézust is sokan kigúnyolták, mégis övé lett a végső győzelem. Ő még a legnagyobb szenvedések között is kínzóieért imádkozott, mert tudta, honnan fakad az igazi, a halál felett győzelmet arató szeretet. Ezért nekünk sem lehet nagyobb fegyverünk a szeretet fegyverénél, hogy győzelmet arathassunk Krisztus Jézussal, a mi Urunkkal.*

■ KALINCÁS BALÁZS

EVANGÉLIKUS Élet | FIZESSEN ELŐ LAPUNKRA!
megrendelheti online is: evangelikuselet.hu/elofizetes

Óéveste – Zsid 13,14

Egy megálló az eljövendő ország felé

Ha maradnék. Ha maradnék, mi várna rám, és hogyan folytathatnám az életemet? Ezt a kérdést járja körül egy megrendítő film, a *Ha maradnék*. A tizenéves bájos, tehetséges lány élet és halál között lebegve keresi a választ erre a kérdésre. S közben felvillannak előtte életének képei. Sorban búcsúznia kellett a vidám, megértő, támogató édesanyától, az áldozatkész, biztonságot adó édesapától és a kedves, pajkos kistestvértől. Percek, órák leforgása alatt mind elmentek a tragikus baleset következtében, és ő egyedül maradt.

Ekkor kell döntenie lélekben, hogy itt marad-e a földi életben, vagy követi a családját. Szép volt az élete, szerető családdal, barátokkal, első szerelemmel és induló zenei karrierrel. Vajon elveszett minden, vagy érdemes még küzdenie az életért és maradnia? A film csak arra ad választ, hogy marad, és vállalja a jövő bizonytalanságát. Mindaz, amit a családjától kapott, és azoknak a szeretete, akik itt maradtak, továbbviszi, visszatartja őt.

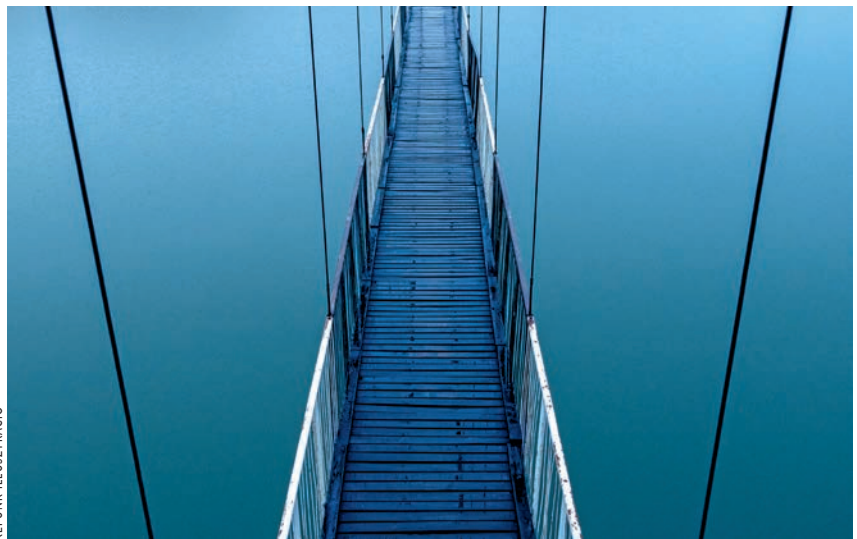
Megállunk óéveste. Egy-egy esztendő utolsó napján nem ilyen drámai módon pereg le az életünk filmje, az időnk múlásával, értékeivel azonban szembenézünk. Felbukkannak emlékeinkben arcok és emberek, örömteli találkozások. Gondolunk azokra a barátainkra vagy rokonainkra, akik éppen az elmúlt esztendőben mentek el közülünk. Számunkra kicsit megáll az idő a múlt és a jövő határán. Mit kaptam, és mivel megyek tovább? Sikerek és kudarcok, örömök és bánatok, bűnök és mulasztások sora játszódik le előttünk.

Mi mégsem állhatunk sokáig gondolkodva azon, hogy lépünk-e tovább. Ennek a napnak a zajos, bódult ünneplése gyorsan a szőnyeg alá akarja söpörni a megváltoztathatatlan múltat és a bizonytalan jövő félelmét is. De van más lehetőség is, az, amire igénk biztat: menjünk Jézushoz.

„Mert nincsen itt maradandó városunk...” Jézus Krisztus legyen a biztos pont az életünkben. Őhöz fordulhatunk a múlt bűnével és fájalmával és a jövő sötét homályával is. Hiszen ő hordozta el e világ és benne a mi bűneink és esendőségünk minden kínját a kereszten. Jézus Krisztus vállalta a Golgotán a teljes elhagyatottságot, hogy mi már sohase érezzük, hogy minden és mindenki elhagyott. Az ő szeretete az, amit kereshetünk és megtalálhatunk itt, e múlt földi életben is.

Áldásait érezzük a szerető társakban és családban. Megtartó és erőt adó jelenlétét is megéljük a nehéz helyzetekben, kudarcokban és a próbatételek idején. Mindaz, amit életünkben megéltünk, mutatja, ez még nem a teljesség. Nincsen mara-

dandó alkotás, nincsen maradandó öröm vagy békesség a legkiegyensúlyozottabb életben sem. Valami még hiányzik. Isten igéje hirdeti számunkra, hogy nincs minden a hiábavalóságnak és mulandóságnak alávetve.

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

„...az eljövendőt keressük.” Jézussal érdemes végigjárni földi életutunkat, mert tudjuk, hogy hova érkezhetünk meg. Isten országába készülünk, ahol Jézus Krisztus vééréért és érdeméért az örök öröm és békesség vár minket. Földi életünk útja nem egyszerűen pillanatnyi örömökre vagy egyszerűen a túlélésre fókuszál: „Éltem – és ebbe más is behalt már” – írta József Attila (*Kész a leltár*).

Látjuk persze, hogy annyi mindent összetör és lerombol világunkban a bűn. Sokszor csalódunk, mert értéktelen célok és küzdelmek rabolják el időnket. A film főhőse talán azért tudott továbbindulni az élet felé, mert sok értéket és szeretetet kapva volt ereje útra kelni.

Az évforduló pillanatnyi megállója után mi is indulunk tovább. Lezárhatjuk az elmúlt évet békességgel. Bűneink terhet letehetjük, és Megváltónkkal járhatjuk végig az utat, hiszen tudjuk, célunk nem bizonytalan, mert Jézus Krisztussal biztos a célba érkezés.

■ PÉTERNÉ BENEDEK ÁGNES

Imádkozzunk! *Csendben állunk meg színed előtt az eltelt esztendőnkkel. Urunk, hálát adunk áldásaidért, és köszönjük megmentő szeretetedet. Láttasd meg velünk e mulandó idő értékeit. Te mutasd meg nekünk, mi az, ami értékes és maradandó! Kérünk, add erődöt és Szentlelked vezetését, hogy az új évben is eljövendő országod felé igyekezzünk. Ámen.*

Újév – ApCsel 4,1-12

Már Jézus él bennem

Új kezdődött. Simon Péter nem védekezik, nem méltatja a sánta koldust sem, akit tegnap meggyógyított. Jézust hirdeti a vallatónak. Nemrég hasonló testület hallgatta ki Jézust nagypénteken. Most pedig Annás, Kajafás és a vezetők, vének, írástudók Jézus követőivel néznek szembe. Nem sikerült elhallgattatniuk Jézus hangját, hiszen Szentlelke által továbbra is itt van. Induló anyaszentegyházának tagjai mind az ő Lelkével hirdetik Isten országát. Annás és Kajafás számára ijesztő ez? Vagy miért van itt a főpapi tanács valamennyi tagja? Nem veszik észre, hogy elmúlt az a világ, amely Jézus kereszthalála előtt volt. Teljesen új kezdődött, amelyet ők teljesen és tudatosan elutasítottak.

bályait nem kerülhetik ki. A játékvilágban akkor vagy sikeres játékos, ha minél több pénz van. Ezért mindenki gyűjtöget. Sokan sóvárogva figyelik azokat a játékosokat, akiknek több pénzük van. Ugyanakkor a játék célja nem világos, mert a játékos egyszer csak kilép a virtuális világból, minden, amit gyűjtött, ott marad, és nem lehet tudni, hogy pontosan mi is történik vele utána.

Az a gyógyult sánta, aki ott áll Péter és János mellett, már sejti a játék hamisságát. Péter nemhiába mondta neki, amikor találkoztak: „*Ezüstöm és aranyam nincsen, de amim van, azt adom neked: a názareti Jézus Krisztus nevében kelj fel és járj!*” (ApCsel 3,6)

Az új évben a gyógyult sántával együtt mi is engedjük el ezt a gazdasági kolduslétet. Jézus nevében találunk rá a valódi életre! Arra az életre, amelyben tudjuk, hogy Istentől indultunk, és ez az élet Jézus Krisztus által örökké tart Istennek közösségben.

Kajafás és Annás tudatosan elutasították Jézus Krisztust, megvetették, elvetették a sarokkővet, amely megtarthatta volna az ő életüket is. Ma is sokan tudatosan fordulnak el Jézustól. Sok ember számára Jézus nem azt a sikert jelenti, amelyre vágnak. A vele való élet nem az, amit élni szeretnének. És bizony az egyház felelőssége ma is, hogy eljusson őhozzájuk is a hír: az az élet, amelyet Jézus nélkül élnek, nem is élet, hanem halál.

Jézus biztat: „...*ad mennyei Atyátok Szentlelket azoknak, akik kérik tőle.*” (Lk 11,13b) Kérjük mi is Isten Szentlelkét, hogy hirdethessük: ha Jézus mellett döntünk, akkor választjuk az életet! Ha önmagunk mellett döntünk, akkor viszont nagyon hasonlítunk Annás és Kajafás főpapokra.

REMBRANDT VAN RIJN: PÉTER ÉS JÁNOS MEGGYÓGYÍTTA A SÁNTÁT A TEMPLOM KAPUJÁBAN (1659)

A sánta ember pedig többé már nem sánta. Ő már észleli az újat. Megtapasztalta, mit is jelent az, amikor Jézus által Isten országa már ebben a világban jelen van közöttünk.

Való világ Jézussal. Amikor új évet kezdünk, akkor mi a jövőt szeretnénk faggatni: milyen is lesz a világ ezekben a hónapokban? De kíváncsiak vagyunk a távolabbi jövőre is. Jó helyzetben szeretnénk tudni magunkat, a szeretteinket, a világot, az egyházat. És amikor a jóra gondolunk, akkor legtöbbször sikerekre gondolunk. Reméljük, hogy sikerül az, amit eltervezünk, amin munkálkodunk. Reméljük az éghajlatnak a gyógyulást, reméljük a gyülekezetünk erősödését és hogy többen leszünk istentiszteletken. Annyiféle reményeségünk van! Már csak az a kérdés, hogy ki viszi sikerre ezeket.

Gyakran mintha valami furcsa virtuális világban élnének az emberek, valami számítógépes játékvilágban, amelynek a sza-

Sántán, egészségesen és apostolként. A döntésünket meghatározza az, hogy mit jelent számunkra Jézus neve. Ha számunkra ő a Megváltó, Isten Fia, aki meghalt értünk a kereszten, akkor tudjuk: halála a mi halálunk volt. S vallhatjuk Pál apostollal: „...*többé tehát nem én élek, hanem Krisztus él bennem...*” (Gal 2,20a) Ha ő él bennünk, akkor mi általa élünk, Jézus neve által élünk. És ez az élet nemcsak itt működik, hanem Istentől van, és a feltámadással végül újra Istenhez érkezik. Így gyógyít meg ma minket is Jézus sántikálásainkból, Istentől elkanyarodott útjainkról önmagához. Nála, vele vagyunk épek, egészségesek.

■ SIMON RÉKA

Imádkozzunk! *Úr Jézus Krisztus! Gyógyíts meg téged kizáró döntéseimből, és bocsáss meg nekem! Tölts el Lelkeddal, hogy téged hirdesselek az új évben szavaimmal, tetteimmel, életemmel. Ámen.*

Január igéje

Hűséges az Isten... (1Kor 1,9)

Ha visszatekintek arra a most már fél évszázadra, amelyet Jézussal járhattam, a legnagyobb csodának tartom ezt az ígét: hogy hú az Isten. Megtanulhattam ugyanis, hogy nem lettem jobb, nem lettem tökéletes, nem lettem szent, hanem maradtam az, aki vagyok; ember, tele hibákkal, kísértésekkel, bűnökkel. Megtanultam, hogy képes vagyok a hűtlenségre. Sokszor voltam hűtlen emberekhez, hűtlen a munkámhoz, és hűtlen Jézusomhoz. Lehet, hogy ezt szépíthetném azzal, hogy mindez csak a realitásokhoz való alkalmazkodás, elfáradás, kimerülés, időnként feledékenység volt, de ma már világosan látom, mindez hűtlenség volt.

Rá kellett jönnöm, hogy olyan vagyok én is, mint Péter, aki a Kőszikla nevet kapta Jézustól, mégis elég volt egy kényelmetlen helyzet ahhoz, hogy hűtlenül megtagadja Mesterét. „Nem ismerem azt az embert” – mondta, amikor gyanúba fogták, mondván, „bizony közülük való vagy te is...” De Jézus ránézett Péterre, és a szemében nem vád volt, hanem szomorúság. És Péter sírva fakadt, mert rádöbbent hűtlenségére.

„Hűséges az Isten, aki elhívott titeket az ő Fiával, Jézus Krisztussal, a mi Urunkkal való közösségre.”

Soha nem az a baj, ha valaki gyenge, és a körülmények hatására elbukik. A baj az, ha ezt mentegetni, igazolni akarja, mert ezzel megmarad hűtlenségében. Nem, mi, emberek nem vagyunk hűek, pedig a hűség a legszebb érték. Ezt várja a gyermek a szüleitől és a szülő a gyermekétől. Ezt várják a házastársak egymástól. Ezt várja egy munkahely a munkavállalójától. Ezt várja a társadalom a polgáraitól: hűséget a nemzet, az ország, a haza iránt. És mi a valóság? Elhagyott gyermekek, magukra maradt szülők, elhagyott házastársak, anyagi előnyökért külföldre vándorolt munkavállalók. Van-e hát hűség?

Egy megbízható társ van csak, akire mindig számíthatunk: Isten. Neki a lényegéhez tartozik az, hogy hú. Irántunk való hűsége nem azon múlik, hogy mi hűségesek maradunk-e hozzá. Amikor Isten megteremtette az embert, egyúttal felelősséget vállalt teremtményéért, vállalta azt, hogy hú lesz hozzá. Sem a mi hűtlenségünk, sem a bűneink, sem az esendőségünk nem szünteti meg Isten hűségét. Nevel, formál, ha kell, büntet, de nem mond le rólunk. Isten ígérete, amelyet a teremtéskor az első emberpárnak adott, mindig érvényes marad. Bár az ember már az Édenben a kísértő szavára hallgatott, és ezzel hűtlenné vált Teremtőjéhez, Isten mégsem szolgáltatva ki őt a Gonosz hatalmának. Erről beszél az ósatyák története, akiknek életét

vezette, formálta Isten. Erről tanúskodik a története Izraelnek, a választott népnek, amely újra és újra hűtlen lett, és elfordult Urától, Isten mégis újra és újra megszánta és megtartotta.

Erről szól az evangélium: hogy a hűséges Isten nem akarja, hogy a világ elveszzen a bűnben, hanem elküldte Fiát, Jézust, hogy megmentse a világot. Jézus Krisztus keresztre Isten hűségének örök jele. Ha valaki kételkedne abban, hogy hú az Isten, nézzon Jézusra, hallgasson az evangéliumra. Isten ígérete érvényes. Ő hú. Hűsége feltétel nélküli. Ha valaki nem törődött eddig vele, megtérhet hozzá, mert ő már régóta várja. Ha valaki hűtlen volt hozzá, bocsánatot kap, mert ő tárt karokkal várja vissza tékozló gyermekeit.

Isten hűsége a végtelenségig elmegy. Önmagáról lemondva testet öltött Jézus Krisztusban, aki a halált is vállalta, mert ez volt a hűség ára. Így győzte le és törte meg a Gonosz hatalmát. Így tudta megnyitni az ember előtt az Istenhez visszavezető utat.

Martin Scorsese 1988-ban készített filmjét, a *Krisztus utolsó megkísértését* felháborodás, botrányok kísérték, sok helyen be is tiltották a vetítését. Pedig ez a film éppen arról szól, hogy hú az Isten. A Golgotán, a kereszten haldokló Jézust a sátni utoljára kísérti meg. Szeme elé vetíti, hogy még megmenekülhet, még feladhatja a megváltást. Ha a kereszthalál helyett megtagadja küldetését, megtagadja Istent, választhatja a boldog emberi élet örömeit – de Jézus nem teszi. Meghal a kereszten, mert hú. Hú mennyei Atyjához, hú a feladatához, és hú a megváltást váró emberekhez. Legyőzi a kísértést, és utolsó szavával deklarálja: „Elvégeztetett.”

Jézus hú marad, mert ő önmagát meg nem tagadhatja. Január havi igénk nemcsak erre a hónapra, hanem egész évre és egész életünkre is szól. Ha kudarcot vallunk, ha hűtlenné leszünk, ha legyőz bennünket a bűn, ne felejtjük el: Jézus hú. Ha kísértések, betegségek, gondok terhe nehezedik ránk, és megkérdőjelezzük hitünket, ne felejtjük el: Jézus hú. Nem hagy el, nem tagad meg minket, nem sértődik meg, nem fordít hátat nekünk, mert ő hú. Hozzá mindig fordulhatunk, mindig kérhetünk bocsánatot, mindig segítségül hívhatjuk, nem fogunk benne csalódnani, mert ő hú. Nagy érték az emberi hűség, törekednünk kell rá. De ha nem szeretnénk csalódnani, akkor az életünket Isten hűségére építsük.

Dietrich Bonhoeffer, a mártírrá lett német evangélikus lelkész a koncentrációs táborban mindenkitől elhagyatva, kiszolgáltatottan, a halálra várva írta azt a verset, amely énekeskönyvünk 355-ös éneke lett:

Áldó hatalmak oltalmába rejtve
Csak várjuk békén mindazt, ami jó.
Mert Isten őriz híven reggel, este,
Ő hú lesz, bármit hozzon a jövő.

Istennek ez a hűsége lehet számunkra is a biztos pont.

■ BALICZA IVÁN

Elnök-püspöki vizit a Duna túlsópartján

Pozsonyban szolgált december 7-8-án a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke. Fabiny Tamás látogatása abba a stratégiába illeszkedik, amelynek keretében egyházunk erősíteni kívánja a kapcsolatot a határon túli közösségekkel, és támogatja a kisebbségi sorban élő magyar evangélikusokat.

FOTÓ: FABINY KATALIN

A püspök előbb a város evangélikus nagytemplomában a szlovák istentiszteleten prédikált. Magyar nyelven elmondott igehirdetésében – amelyet a hívek szlovák fordításban kaptak kézhez – Zakariást és Józsefet mint két igazi adventi személyiséget mutatta be. Egyebek mellett ezt mondta: „Legyen egy pillanatra most ez a két férfi a két nemzet, a szlovák és a magyar jelképe. Sorsuk összefonódott, a názáreti Jézus kapcsolta össze kettejüket. Nemzeteinket, a magunk Józsefét és a magunk Zakariását két dologra kell ráébresztenünk.

Egyrészt hogy az ő sorsuk kiegészíti egymást, így nem egymás ellen, hanem együtt, a másikat segítve kell hogy éljenek. A másik még ennél is több: életük igazi értelmét az adhatja, hogy elfogadják, megismerik és követik azt a Jézust, aki kiszolgáltattott kisgyermekként született, de mindkettejünkél sokkal nagyobb és hatalmasabb.”

A püspök ezután a kistemplomban magyar istentiszteleten szolgált. A 2Kor 12,9 alapján elmondott igehirdetésében azt hangsúlyozta, hogy Isten kegyelme minden körülmények között elég kell

hogy legyen. Külső erőtlenségek közepe is ebből lehet erőt meríteni. Ebben az összefüggésben említette a pozsonyi illetőségű Jeszenák János példáját. A kormánybiztos – aki az evangélikus egyház felügyelője is volt – a szabadságharc bukása után, a bitófa árnyékában így rendelkezett: „Gyermeimnek atyai áldásomat küldöm, s azon kérelmemet, hogy maradjanak meg az erény útján. Ha lehet, alkalmazzák nézeteiket az uralkodó nézetekhez; de ha ki nem békölhetnek velök, vonuljanak vissza, s őrizték meg lelköknek nyugalmát.”

Az istentisztelet után a püspök és felesége szeretetvendégség keretében találkozott a szép számban összegyűlt hívekkel. Itt Erika Sokolának, a magyar gyülekezet lelkészének vezetésével élénk beszélgetésre is sor kerülhetett. Az alkalmon jelen volt Márvány Miklós, a magyar nagykövetség evangélikus munkatársa is.

A vendégeket a hétvégén a magyar gyülekezet egyik vezetője, Samarjay Zoltán kalauzolta a városban. A püspök és felesége az evangélikus temetőben fejet hajtott Jeszenák János nemrég felújított kriptája előtt, valamint a szabadságharc mártír lelkészének, Rázga Pálnak és feleségének a sírjánál. Ez utóbbi sírt a közel múltban vandálok rongálták meg, felújítását a Magyarországi Evangélikus Egyház is támogatta.

A püspök kifejezésre juttatta azt a szándékát, hogy egyházunk a pozsonyi gyülekezetet továbbra is szeretné lelkileg – és ha kell, anyagilag is – támogatni, továbbá javasolta, hogy Rázga Pál emléke a városban is örökíttessék meg, hiszen a 19. századi lelkészre magyarok, németek és szlovákok egyaránt vértanúként tekinthetnek.

■ E. É.

Közgyűlést tartott a Keresztény–Zsidó Társaság

A Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének (Mazsihisz) budapesti Sípcái székházában tartotta közgyűlését december 3-án a Keresztény–Zsidó Társaság (KZST). Szécsi József főtthár köszöntő szavai után Fabiny Tamás evangélikus püspököt, a KZST ügyvezető elnökét hallgathatták meg az egybegyűlték a dialógus fontosságáról (*képünkön*). A lelkési vezető hangsúlyozta, hogy az ábrahám-i vallások a beszélő Istenben (*Deus loquens*) hisznek, ezért ők beszélgető közösség kell, hogy legyenek. Szükség van az egyes egyházak és

vallási felekezetek belső dialógusára, miként vallásközi párbeszédre, valamint az egyházak és a társadalom dialógusára is.

Korreferátumában Heisler András Mazsihisz-elnök, a KZST társelnöke az elmúlt időszak aktualitásáról szólt. A vendégként jelen levő Soltész Miklós államtitkár kifejezésre juttatta azt a meggyőződését, hogy hazánkban mind a keresztény, mind a zsidó közösségek értékkeremtő munkát végeznek, amelyre a jövőben is szükség van. Kérte az összefogást nemzetközi összefüggésekben is. A Keresztény–Zsidó Társaság ülését élénk beszélgetés zárta.

Forrás: Evangélikus.hu

Ima- és pihenőház a forrás mellett

A Kőszegi Evangélikus Egyházközséghez tartozó Kiszsidányban ádvent második vasárnapján, december 8-án szentelte fel az elkészült ima- és pihenőházat Szemerei János püspök. Az úrvacsorás istentisztelet liturgiájában Rostáné Piri Magda, a Vasi Egyházmegye esperese mellett Baranyay Csaba és Baranyayné Rohn Erzsébet helyi lelkészek vettek részt. Közreműködött a gyülekezet énekkara. Akik nem fértek be a terembe, a szomszédos helyiségben kivetítő segítségével követhették az eseményeket.

A meghívón is szereplő Ézs 58,11b alapján tartott prédikációjában a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület lelkészi vezetője az élő víz csodájáról beszélt. Az imaház funkcióját az épülettől mintegy száz méterre található híres helyi forráshoz hasonlította. „Isten ígéje olyan forrás, amelyből meríthetünk, amely megújíthat, étellel tölthet el, reményt és vigasztalást adhat számunkra” – fogalmazott Szemerei János.

Az alkalomhoz kapcsolódó közgyűlésen Bánó Zoltán gondnok, helyi polgármester számolt be az épület történetéről, amelyet 1848-ban eredetileg iskolának és tanítólakásnak szántak, és száz éven keresztül be is töltötte ezt a feladatot. Az államosítás után egy ideig még oktatásra használták, majd a gyülekezet imaterme lett. A ház másik szárnya viszont magánlakás maradt. Lakójának elhunytá után a leromlott állapotú, életveszélyessé vált

épületrészt végül szintén megvásárolta a gyülekezet.

A Bokor Csilla építész tervei alapján végzett felújítást és átépítést kisebb részben gyülekezeti gyűjtésből, adományokból, a helyi német kisebbségi önkormányzat, a Vasi Egyházmegye és a finnországi mikkeli testvérgyülekezet segítségével, nagyobb részt pedig pályázati támogatásból finanszírozták. A településképet meghatározó épületek külső rekonstrukciójára kiírt pályázaton mintegy harmincötmillió forintot, szálláshelyek kialakítása és programszervezés céljára kiírt pályázaton pedig további tizennyolcmillió forintot nyert el a közösség.

Bánó Zoltán elmondta: reményeik szerint az épület önfenntartó rendszerként fog működni. Az Írótkő Natúrpark területén, szép természeti környezetben fekvő, fürdőszobával és konyhával ellátott pihenőházba várják házaspárok, családok, illetve – a nyári időszakban – kisebb csoportok jelentkezését is.

A gondnok-polgármester beszámolója után Ágh Péter országgyűlési képviselő, majd Ittész János nyugalmazott püspök, a kőszegi egyházközség korábbi lelkésze mondott köszöntőt. Dumovits István horvátzsidányi plébániai kormányzó két gyertyatartót nyújtott át ajándékként az imaház oltárára.

Az ünnepség az épület helyiségeiben, illetve az udvaron tartott szeretetvendégséggel zárult.

■ – AM –

FOTÓ: ADÁMI MÁRIA

Újabb 12 milliárd a kistelepüléseknek

Több mint ezeröttszáz kistelepülési pályázat kapott összesen mintegy tizenkétmilliárd forintot a közelmúltban a Magyar falu program öt pályázati kiírásának keretében – közölte sajtótájékoztatóján a modern települések fejlesztéséért felelős kormánybiztos. Gyopáros Alpár hangsúlyozta: egyszerű az eljárás, gyors a kifizetés, a visszajelzések pozitívak.

A kormánybiztos elmondta: tizennégy pályázati kiírásra összesen több mint tizenegyezer pályázat érkezett, és nyolcvan százaléka nyert. A legfrissebb kiírás eredményeként 278 település falu- és tanyagondnoki hálózatát támogatják új gépjárművek, kisbuszok beszerzésével. A lecserélt működőképes járműveket pedig (összesen hetvenegyet) a magyar-

országi települések felajánlották határon túli magyar közösségeknek, egyháznaknak – fűzte hozzá.

Gyopáros Alpár jelezte, a falugondnoki hálózatban eddig a hatszáz főnél kisebb települések kaptak állami támogatást, ez 2020-tól kiterjed a nyolcszáz fő alatti, 2022-től pedig az ezer fő alatti településekre is, így összesen további

négyszáz kistelepülést érint majd. A korábbi 2,5 milliárd forintos támogatást 4,2 milliárdra emelte a kormány.

A kormánybiztos elmondta azt is, hogy a napokban hirdettek eredményt a történelmi egyházak által fenntartott temetők, illetve a polgármesteri hivatalok, faluházak felújításának támogatására, amelyben több mint háromszáz település részesült. Korábban az önkormányzati fenntartású temetők és az óvodák udvarainak rendbetételére kapott összesen csaknem ötmilliárd forint támogatást mintegy ezer település a Magyar falu program keretében.

Forrás: MTI

A cipszerek öröksége

Kiállítás az Evangélikus Országos Múzeumban

A régi Szepesség emlékezetét idézi fel az Evangélikus Országos Múzeum időszaki kiállítása. A gazdag történelmi örökség, a többnyelvű, sokszínű kultúra mára a múlté, a német és magyar lakosságot a 20. század történelmi viharai elsodorták... A kiállítás ezzel az elsüllyedt világgal ismerteti meg a látogatót – szepesi családi emlékek, tárgyak, fotók segítségével.

A cipszer a szepesi szászok német elnevezése, a Szepesség német Zips nevéből származik, jelentése: „szepesi”. A cipszerek a hazai evangélikusság életében is nagy szerepet ját-

szottak, a 16. századi reformáció során ugyanis Luther tanainak követői lettek, és evangélikusságukat az ellenreformáció zord időszakában is állhatatosan megőrizték.

...a szepesi némettség a XVI. század folyamán csatlakozott a reformáció lutheri irányához, miután a hitjavításnak a husziták már előkészítették a Szepességen a talajt. A német evangélikus lakosság és a jórészt katolikus többség és lengyelség és görögkatolikus ruténség között tehát nemcsak a nyelvi, hanem a vallási különféleség is választófalat emelt, és a szepesi szászság ritkán fogadott családjába a neki merőben idegen tót, gorál, rutén elemeket, de éppoly kevésbé a magyart is.

BRUCKNER GYÖZÖ:
A Szepesség népe, 1922 (részlet)

A 13. századtól a 20. századig a Kárpát-medence északi határvidékén élt kis német népcsoport történelmi öröksége, hátrahagyott épületei, elmúlt századok hangulatát idéző városai máig turisták ezreit vonzzák a mai Szlovákia és Lengyelország határvidékére. E kis nép tehetséges fiai a 18. század végétől részt vettek a modern polgári Magyarország felépítésében. A Szepességről sok művelt cipszer polgár költözött a mai Magyarország területére. Evangélikus gyűlekezeteket, iskolákat pártoló, támogató, élte-tő fiai nemcsak a Szepességen, hanem szerteszét az országban, így Budapesten is meghatározó elemévé váltak az evangélikus szellemi életnek.

Gondoljunk Liedemann János Sámuelre, aki evangélikusként elsőként kapott polgárjogot Pesten, és a pesti gyűlekezet gondnokaként a templom építésében, az anyagiak megteremtésében is nagy szerepet játszott. Gondoljunk a késmárki líceumból idekerült Hunfalvy fivérekre – Pálra és Jánosra –, akik a kiegyezés kori magyar tudományos élet legnagyobbjai közé tartoztak, s akik tevékenyen részt vettek az evangélikus iskolahálózat fejlesztésében. Ne feledjük Bókay Jánost sem (neve eredetileg Bock volt), a magyar gyermekgyógyászat egyik megteremtőjét.

Az Evangélikus Országos Múzeum kiállításának különleges értéke, hogy a Szepességből származó családok feltűrt családi emlékeit, tárgyait, iratait, fotóit mutatja be. Évtizedeken keresztül, minden történelmi korszakon át őrizték a családok ezeket az emlékeket, nem hagyták veszendőbe menni, mert számukra a távoli szülőföld, a Szepesség egy-egy darabját jelentették.

A tematikus vitrinek – vagy a polgári szobabelsőt idéző ülőgarnitúra – a cipszerek magán- és közéletének érdekes szeleteit tárják a látogató elé: az iskolai életet, az egyházi életet, a polgári otthon jellemzőit, még női viseletet is. A fotókról cipszer városkák társadalmi élete köszön vissza, a családi albumokban komoly, szorgalmas cipszer arcok tekintenek ránk.

Olvashatók az adományozó családok történetei is (Greschik–Steinhausz, Barcs–Spóner, Schermann, ruszki Lox). Sztehlo Gerő lelkésznek és nejeének a portréja mellett látható a neves – késmárki eredetű, de már Budapesten is ismert – Kéler család családfája. Az Evangélikus Országos Könyvtár és Levéltár szepesi anyagából is bemutat a tárlat egy-egy vitrinre való kollekciót: a neves Breuer-nyomda 17. század végi mini Luther-kátéja vagy például a Lőcse városának és evangélikusainak jótévedője, Herrmann Gusztáv részére kiállított díszpolgári oklevél. Látható a Friedrich Scholz késmárki tanár által szerzett és Wilhelm Wagner lőcsei evangélikus kántor által megzenésített cipszer himnusz eredeti német szövege; Márton László magyar műfordításában olvashatjuk.

A szepesi kiállítás eredetileg tablók-ból álló vándorkiállításnak indult, és kúratorának, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Germanisztika Tanszékén oktató Berzeviczy Klárának az ötlete nyomán Avar Gábornak, a Hold utcai Német Ajkú Református Egyházközség presbiterének szervezésében valósult meg. A vándorkiállítás anyaga az evangélikus múzeumban – számítógépes feldolgozásban – szintén tanulmányozható.

Az időszaki kiállítás október 10-i megnyitóján eredeti, 17. századi szepesi evangélikus egyházzenei koncertet adott a nagyszombati (Szlovákia) Vox Aurumque kórus, alapítójának, a cipszer származású Hana von Schlossernek a vezényletével. Az együttes CD-je a múzeumban továbbra is megvásárolható, értékes ajándéknak is beillik.

Sztehlo Gerő lelkésznek és nejeének a portréja mellett látható a neves – késmárki eredetű, de már Budapesten is ismert – Kéler család családfája

A kiállítás megnyitón egyébként Kiss Gy. Csaba irodalomtörténész, az Eötvös Loránd Tudományegyetem nyugalmazott címzetes professzora a Szepesség magyar irodalmi és történelmi emlékezetben játszott szerepét vázolta, egy héttel később pedig tudományos konferencián világította meg a téma öt kutatója a cipszer kultúra és történelem érdekes részleteit.

Pavercsik Ilona (Országos Széchényi Könyvtár) a 17–18. századi neves lőcsei evangélikus nyomdászdinasztiát mutatta be. Szabó András Péter történész (Eötvös Loránd Kutatási Hálózat) egy 17. századi evangélikus lelkésznaplót ismertetett, bepillantást nyújtva a kis cipszer városkák több évszázaddal ezelőtti életébe. Ablonczy Balázs történész (Történettudományi Intézet) a 20. század első

felében Budapesten működött szepesi egyesületek kapcsán beszélt a cipszerek legendás összetartásáról. Berzeviczy Klára a neves cipszer költőnek, Lám Frigyesnek a Tátra legendáit és a cipszerek történelmét feldolgozó munkáit mutatta be, e sorok írója pedig a lőcsei evangélikus levéltár 2011–2013 közötti rendezéséről, a gyűlekezet történelmi emlékeiről beszélt. Mind a kiállítás megnyitót, mind a konferenciát élénk érdeklődés kísérte.

A *Kik a cipszerek? – A szepesi szász identitás családi emlékei* című időszaki kiállítás 2020. január 19-ig tekinthető meg az Evangélikus Országos Múzeumban (Budapest V. ker., Deák tér 4.).

■ CZENTHE MIKLÓS

A szerző az Evangélikus Országos Levéltár vezetője

FOTÓ: RÉZESSY SZABOLCS

Megemlékeztek a 15 éves szövetségről

Míg a karácsonyt megelőző négy hét az egyházi esztendő kezdő hónapja, polgári időszámítás szerinti ez az évről hónap. Decemberben szinte minden munkahelyen adventi együttlétre, vacsorára hívják az alkalmazottakat. A Protestáns Újságírók Szövetsége konkrétan ugyan senkinek sem a munkahelye, de a mintegy kétszáz fős tagság számára értékes szakmai közösséget jelent – sokaknak idestova másfél évtizede.

A Protestáns Újságírók Szövetségének (Prúsz) több tucat tagja gyűlt össze december 10-én a szövetség székhelyén, a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsának (MEÖT) budapesti székházában a számvetés és a várakozás jegyében. Némi késéssel kezdődött a hivatalos prog-

2019-ben nemcsak vezetőségváltás történt, hanem az egyesület fennállásának tizenötödik éve is lezárult.

A szövetség rendezvényei hagyományosan igei gondolatokkal kezdődnek. A MEÖT-székház kápolnájában ezúttal dr. Kádár Zsolt református teológus-újságíró szolt Mt 2,1–2 alapján a résztvevőkhez: „Mert láttuk az ő csillagát napkeleten, és eljöttünk, hogy imádjuk őt.” Az áhítatot követően a szövetség elnöke, Nagy Katalin invitálta mikrofon elé az elmúlt másfél évtizedben kulcsszerepet játszott tagtársakat.

A kezdetektől az ideai közgyűlésig az elnöklő Novotny Zoltán – immár tiszteletbeli elnökként – idézte fel a szövetség születésének körülményeit, és adott áttekintést a szervezet munkaterületeinek kialakításáról, az egyesületi tevékenységet máig meghatározó keretekről, kiemelve az elmúlt tizenöt év jelentősebb alkalmait, közreműködőit és helyszíneit.

Az evangélikus püspökké választása előtt a szövetség alelnöki tisztét betöltő Fabiny Tamás mint Rát Mátyás-díjas tagtárs tartott előadást a protestáns újságírás

feladatairól és sajátosságairól. A reformáció korából vett példákkal érzékelte, hogy a protestantizmus alapvető jellemzője a nyitottság, a nyilvánosságra törekvés. Ez a jelenkor protestáns újságíróit is kötelezi arra, hogy bátran éljenek az új kommunikációs csatornákkal az evangélium közvetítése érdekében. A feladat a reformáció kora óta változatlan: hitelesség a híradásban, a közösség tanítása és átforgalmazása, az örömhír terjesztése és az embertársak megbékítése; mindez idegen szavakkal: információjel, edukáció, rekreáció, próféciák, rekonziliáció.

A 2004 áprilisában alakult szövetség már a következő évben életműdíjat alapított. Az első magyar nyelven kiadott újság szerkesztőjéről, Rát Mátyás evangélikus lelkészről elnevezett díj valamennyi kitüntetettje meghívást kapott a jubileumi együttlétre. Nem mindegyikük tudott élni a lehetőséggel, hogy egy-egy rövid írással, versével gazdagítsa az alkalmat, a közelmúltban elhunyt Tóth-Máthé Miklósra és Gerzsenyi Sándorra pedig immár csak a kegyelet hangján volt mód emlékezni.

Az évfordulós program Lázár Csaba előadóművész Ady-estjével zárult. Négyessy Katalin gordonkaművész közreműködésével, majd – a Prúsz hagyományos adventi vacsorájának keretében – a kései órákba nyúló, tartalmas beszélgetésekkel folytatódott.

■ DR. ZSUGYEL JÁNOS

FOTO: KALOGSA RICHÁRD

ram, hiszen év közben viszonylag ritkán találkozik a tagság, bár erre a közgyűlés és a médiaműhely szintén „fix” évenkénti lehetőség. Az ideai évet záró adventi együttlét azonban mégis „rendkívüli” volt, hiszen

Közgyűlés a MEÖT-ben

A hónap elején, december 4-én megtartotta éves rendes közgyűlését a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa (MEÖT). Nyitóáhitatában a tanács elnöke, Steinbach József református püspök Jézus Krisztus „én vagyok a világ világgossága” (Jn 8,12–14) és „ti vagytok a világ világgossága” (Mt 5,14–16) kijelentései kapcsán tárta a megjelentek elé gondolatait.

A MEÖT 2019. évi tevékenységét – benne a bizottságok sikeresnek ítélt munkáját – a főtitkár, dr. Fischl Vilmos evangélikus lelkész foglalta össze. Emlékeztetett, hogy az Október a reformáció hónapja bizottság számos magas színvonalú programot szervezett, a reformációi

gálaesten Gulyás Gergely Miniszterelnökséget vezető miniszter tartott emlékezetes előadást.

A közgyűlés második felében az üldözött keresztények megsegítéséért, illetőleg a Hungary Helps Program megvalósításáért felelős államtitkár tartott előadást *Tájékoztató az üldözött keresztényekért végzett munkáról* címmel. Azbej Tristan rámutatott, hogy jelenleg a kereszténység a legüldözöttebb vallás a világon. Bemutatta a *Hungary Helps* (Magyarország segít) Programot, amelynek egyik vezérgondolata Orbán Viktor miniszterelnöktől származik: „A segítséget kell odavinni, ahol a baj van, nem pedig a bajt idehozni.”

Az államtitkár beszélt a Fülöp-szigeteken, Srí Lankán, Szíriában, Libanonban, Jordániában és más országokban végzett munkájukról. Előadásának végén a MEÖT Női Bizottságának képviseletében B. Pintér Márta elnök adta át Azbej Tristannak a szíriai nők megsegítésére felajánlott összeg adománylevelét.

Ezek után a Magyarországi Egyházak Ökumenikus Tanácsa bizottságainak elnökei tartották meg éves beszámolójukat. A tizenegy tag egyház és további húsz együttműködő egyház, illetőleg egyházakhoz kötődő szervezet által alkotott közösség képviselői elfogadták a 2019. évről szóló jelentéseket, végül a közgyűlés elfogadta a 2020. évi költségvetést, valamint a jövő évi programok tervezetét.

Forrás: MEÖT

Hetvenéves a Magyar Bibliatársulat

Ünnepi konferencia és vallomáskötet a jubileum alkalmából

A diktatúra idején sok más külföldi szervezettel együtt 1949-ben a Brit és Külföldi Bibliatársulatnak is távoznia kellett Magyarországról. A bibliaügyi felekezeti jellege miatt még abban az évben – hat alapító tageszékkel – létrejött a Magyar Bibliatanács, amely 1992-ben szerveződött újjá, és azóta Magyar Bibliatársulat Alapítvány néven folytatja munkáját. A hat alapító egyházat tömörítő szervezethez újabb hat egyházi közösség csatlakozott. A hetven évvel ezelőtti „első megalakulásra” emlékezve tartottak ünnepi konferenciát december 3-án a társulat budapesti székházában.

Értékes előadásokat hallgattak az érdeklődők az ünnepi rendezvény délelőtti részén. Karasszon István professzor, a Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Kara Öszösvetségi Tanszékének vezetője az új fordítású Biblia jelentőségét méltatta, a Bibliatársulatok Világszövetségének képviselőjében előadó Alexander Schweitzer pedig *A felekezeti bibliafordítások helyzete világszerte* címmel tartott ismertetőt. Kovács Ábrahám, a Debreceni Református Hittudományi Egyetem Dogmatikai Tanszékének docense a 19. század Magyarországon folyó bibliaterjesztés gyakorlatát elemezte, míg Szigeti Jenő, az Adventista Teológiai Főiskola Egyháztörténeti Tanszékének professor emeritusa *Bibliaterjesztés a kisegyházakban* címmel vizsgálta a 20. század elején zajlott bibliaterjesztő munkát.

A bibliatársulat kuratóriuma korábban arról döntött, hogy az évforduló alkalmából elsősorban nem saját tevékenységére emlékezik, hanem egy ünnepi kiadvánnyal hívja fel a figyelmet a Szentírás életformáló, hitet megalapozó erejére. A *Csontjaimba rekesztett tűz – Vallomások a Bibliáról* címmel megjelent könyvben rövid írások, személyes vallomások olvashatók Pecsuk Ottó és Kiss B. Zsuzsanna szerkesztésében. Bibliás bélyegek is megjelentek a Magyar Bib-

liatársulat jubileumára, és a Magyar Posta a konferencia napján ünnepi bélyegzővel látta el a feladott küldeményeket a társulat Bocskai úti székházában.

Képünk előterében két nyugalmazott evangélikus püspök: D. Szevik Imre, a Magyar Bibliatársulat leköszönt elnöke, valamint az új elnök, Gáncs Péter

Szintén december 3-án alapítói gyűlést is tartott a bibliatársulat. A más szervezetek esetében „közgyűlésnek” nevezett délutáni együttlést keretében tizenhat évi szolgálat után mondott le tisztességéről a társulat evangélikus elnöke, D. Szevik Imre. A nyolcvanadik évében járó nyugalmazott püspök búcsúbeszédében – egyebek mellett – így fogalmazott: „A Biblia a legjobb önismeret segítő könyv, amely tükröként meglátatja velünk gyenge pontjainkat, kísértéseknek könnyen engedő elesettségünket és kételyeinket. De erőt is kínál, hogy felálljunk, és újratervezzük életünket, mint az az autóvezető, aki eltévedt az úton. Mé-

lyen meg vagyok győződve arról, hogy a szíveket megérintő Ige ma is életeket újít meg.”

A Magyar Bibliatársulat új elnökének szintén egy nyugalmazott evangélikus püspököt választott meg az alapítók gyűlése Gáncs Péter személyében.

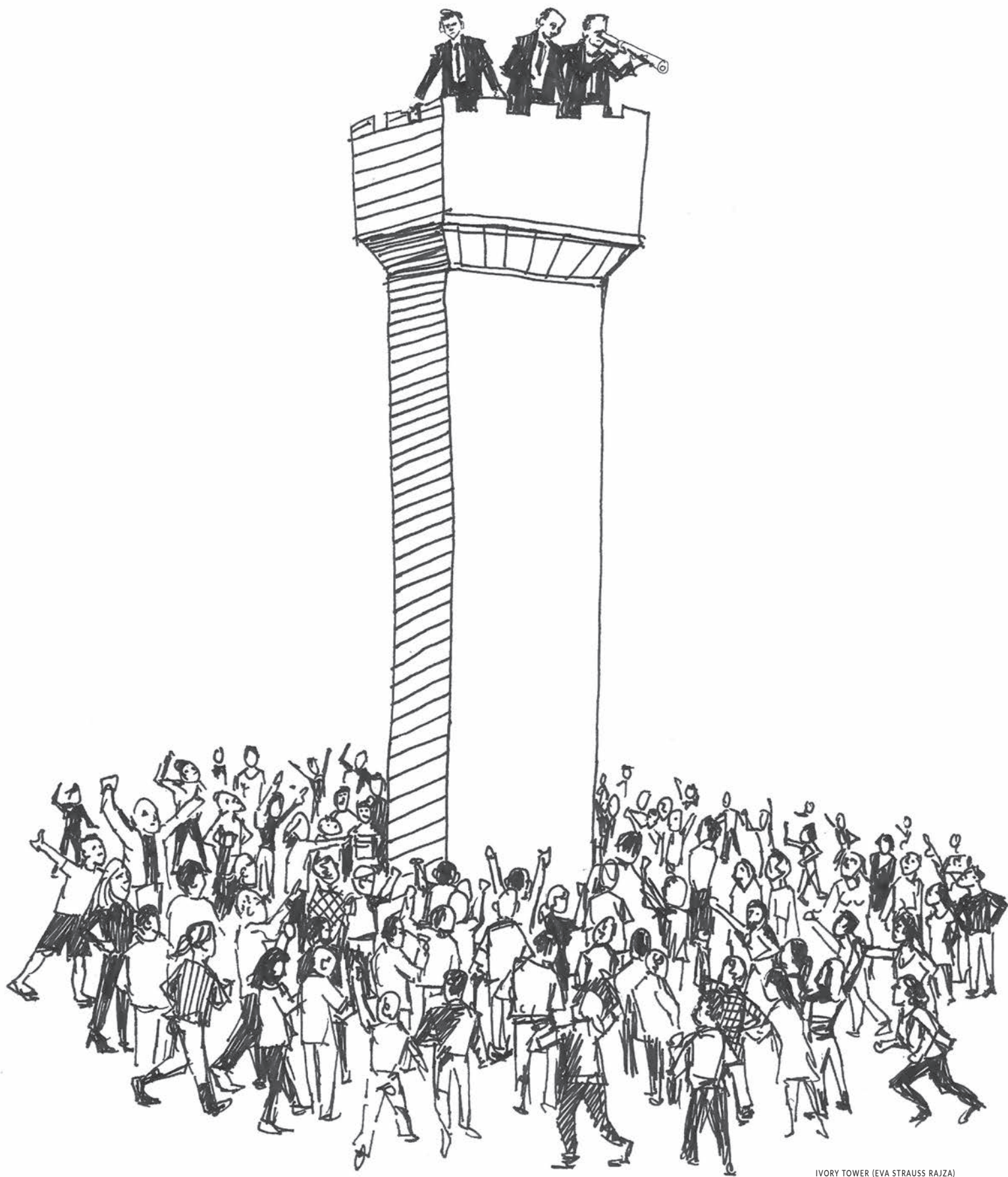
A jelenlévők érdeklődéssel hallgatták Zsugyel János számviteli jelentését, valamint Galsi Árpád kiadói igazgató tájékoztatását az újonnan megjelenő Bibliákról. Pecsuk Ottó főtítkár a jelentésében beszámolt az elmúlt esztendő fontosabb

eseményeiről, a szöveggondozó-reviziós munkákról, a jelnyelvi bibliafordításról, az ökumenikus bibliafordítás előkészületeiről, a bibliaismereti versenyekről, a Bibliamúzeummal tartott kapcsolatról, az adománygyűjtő tervekéről, valamint a Bibliatársulatok Világszövetségében végzett munkáról.

Zárja e beszámolót a főtítkár egy korábbi gondolata: „A családi könyvespolcon porosodó Szentírás csak egy köteg egybefűzött papír – a kézbe vett és napoként olvasott Szentírás azonban »Isten ereje [...] minden hívőnek üdvösségére« (Róm 1,16).”

■ MAROSI NAGY LAJOS,
a bibliatársulat baptista kurátora

A Brit és Külföldi Bibliatársulat 1812-től kezdve döntő szerepet játszott a magyar nyelvű bibliakiadások megjelenésében. Az ő erőfeszítéseiknek köszönhetjük a Károli-fordítás máig is használatos utolsó hivatalos, 1908-as revízióját is, amelynek munkájában az akkori Magyarország legjobb biblikus és irodalmi elméi vettek részt.

IVORY TOWER (EVA STRAUSS RAJZA)

Búvópatak és elefántcsonttorony

Nagy Zoltán *esperes*
Kelet-békési Egyházmegye

Nyáron a szokásos éves túrán jártunk az idei konfirmanduscsoport és a békéscsabai jaminai ifjúság tagjaival. A Káposztafalvi-karszt egy szurdokvölgyét jártuk be Szlovákiában. Az egyik fiatal egyszer csak szóvá tette – amit mindannyian észleltünk –, hogy tulajdonképpen egy patak medrében megyünk. A vízmosta, kisebb-nagyobb kövek és kavicsok jelentették az utat számunkra. Érdekes módon víz viszont nem volt. Pedig öt perccel azelőtt még a bővízű patak melletti úton kellett mennünk. Majd egyszer csak eltűnt. A vélhetően vastag kőréteg alatt azonban nyilvánvalóan ott folyt a víz. Előlkünk elrejtetten, mit sem mutatva magából. Az úton a szurdokban föl a hegytetőig még többször játszottunk velünk ezt a játékát a búvópatak. Olykor megmutatva, máskor elfedve előlkünk folyását.

Egyházban élő, egyházi szolgálatban álló emberek életében is olykor búvópataként van jelen Isten szeretete. Néhány, az evangélikusság felé távolabbról közeledő számára éppen az egyház szervezetével való közelebbi megismerkedés az a kavicsréteg, amely eltakarja előle a hőmpolygót, életet adó vizet. Meglehetősen nagy felelősséget jelent, hogy mindannyiunk élete és szolgálata lehet ilyen kavics, amelyek összeadódva, hibáink és mulasztásaink hatványozódásával elrejtethetik Isten szeretetének közvetlenségét és kegyelmének nagyságát sokak elől.

Vannak egyházunkban búvópataként újra és újra előkerülő fontos kérdések is. Az új év küszöbén nagy reménységgel fogadjuk, hogy 2020 a Magyarországi Evangélikus Egyházban az úrvacsora éve lesz. Nagy örömmel tölt el, hogy újra előbukkant a gyermekúrvacsora kérdése. Nyilván nem kevés kérdést kell korrekt, biblikus és lutheri teológiai alapokon tisztázni. Hiszen ez a téma végre nem olyan, amelyet hajánál fogva kellett előrángatni. Ha feltesszük a kérdést, hogy mennyiben befolyásolja vagy segítheti egyházunkat, a gyülekezetek életét, arra egyértelmű a válasz, szemben más, sokat tárgyalt és sokszor mélyre eltűnő kérdésekkel. Ezzel ráadásul esélyt kapunk arra, hogy egészen transzparens módon mutassuk meg magunkat nemcsak egyházunk tagjai, hanem a bennünket közelebről vagy távolabbról, de mindenképp kívülről figyelők számára.

Az esztendő végén, az új év kezdetén feladatunk a számvetés is. Számot vetni kapott lehetőségeinkkel és azok felhasználásával. Az ajándékokkal és a veszteségekkel. Az elvégzett és az elmulasztott szolgálatokkal. A megszólított emberekkel és azokkal, akiket nem sikerült megszólítani.

Korunk egyik legnagyobb kérdésének látom ez utóbbit. Miért nem értünk el sokakat? Hiszen az üzenet megvan. Azt tudjuk. Az emberek vágyanak a meghallására, de szerencsétlen módon sokszor ezt a kettőt nem tudjuk összekapcsolni, bár erre igyekszünk. Programokat szervezünk, alkalmakat teremtünk. Aztán úgy érezzük, hogy a programok sűrű örvényei közül épp egy másik hatott nagyobb szívóerővel. Az ilyen kérdésekre való válaszkeresés nem történhet egy elefántcsonttorony távolságából.

A Luther Kiadó könyvestje nagyszerű kezdeményezés, amelynek éppen Békéscsabán zajlott a „tesztje” advent első hetében. A kiadó munkatársai színesen mutatták be munkájukat, és hozták közel a könyveket az érdeklődőkhöz. Gondosan, érzékeny figyelmességgel választottak könyvrészleteket, azokat érdeklődést felkeltően olvasták fel, ami azonnal kedvet teremtett a hallgatóknak ahhoz, hogy könyvet vásároljanak maguknak vagy akár másoknak karácsonyi ajándékként. Nem a kiadó elefántcsonttoronyából várták, hogy a lelkészek propagálják az egyébként tartalmas és jó könyveket, hanem helybe jöttek. Megmutatták, hogy nyitottak a gyülekezetek felé, és találkozni akarnak a gyülekezeti tagokkal. Azon az adventi estén csabaiak, kondorosiak és medgyesegyháziak jutottak hozzá az evangélikus könyvkiadás lelki-szellemi épülést jelentő termékeihez, olyanok, akik közül sokaknak nem lett volna módjuk erre e nélkül az alkalom nélkül, internet ide vagy oda.

Lehetne ez jó példa arra, hogy a meghatározó egyházi döntések ne elefántcsonttoronyban születessenek, hanem úgy, hogy a gyülekezetekben élő evangélikusságot meg tudják szólítani, és egyházi életükhöz releváns segítséggel szolgáljanak. Az elefántcsonttorony ugyanis mindig magányos hely – nekünk és a ránk bízottaknak pedig élő közösségben van szükségünk és igényünk. ■

Minden pillanatban nevelünk

Sztrókey Edit a gimnáziumi hitoktatásról

Sorozatunkban a Magyarországi Evangélikus Egyház intézményeiben szolgálatot végzőket szólaltatjuk meg indíttatásukról, munkájukról, céljaikról. Sztrókey Edit, a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium történelem és hittan szakos tanára arról is szól, a hittanórákon milyen kérdések foglalkoztatják a mai gimnazistákat, és az is kiderül, mi a rejtett tanterv.

– Gimnáziumban hittant tanítani komoly kihívás. Miként lehet az evangélium üzenetét iskolai keretek között jól átadni?

– Valóban nem könnyű kötelező tantárgyként, heti két órában, a tudást osztályozva tanítani a hittant. A helyzetemet tovább bonyolítja, hogy elsősorban történelmet tanítok, nehéz a hittanórán kilépnem abból, hogy a kötelező érettségi tantárgyhoz hasonlóan kérjem számon a tananyagot. Új hittankönyveink azonban segítenek abban, hogy élvezhetően tudjunk tanítani. Ugyanakkor be kell vallani: az iskolai hittanórákat a gyülekezeti hittanhoz képest nehezebb interaktívvá, a közösség megélésének helyévé tenni. A filmek, a bibliai történetek nyomán folytatott beszélgetések sokat jelentenek a diákoknak. Főleg az idősebbek nagyon mély, az életükre vonatkozó következtetéseket osztanak meg velünk az órán.

– A hittanórákon mely kérdéskörök foglalkoztatják leginkább a diákokat?

– Némelyeket a komolyabb teológiai témák – mint a szenvedés, vagy hogy miért van rossz a világon – érdekelnek. Sok a személyes tárgyú kérdés is, például a családon belüli kapcsolatok, a barátság, a szerelem és a párválasztás témájában.

– A hétköznapiakban miként jelenik meg a kereszténység a Fasor életében?

– Hitoktatóként is, és elkötelezett evangélikusként is nagyon fontosnak érzem, hogy aktívan tegyek azért, hogy minél inkább láthatóan keresztény iskola legyünk. Ez a szekularizált és teljesítmény-központú világban nem egyszerű. Pedagógiai programunk részeként imádsággal kezdődik és zárul minden tanítási nap. Ennek elősegítése érdekében szeptemberben a hittan-munkaközösség képviselőjében a tantermekben elhelyeztem egy kis imagyűteményt. Félévente tartunk a diákok számára csendesnapokat. Arra törekszünk, hogy a tartalmuk közelebb vigye a jelenlévőket Istenhez. A tavalyi tanév csendesnapján külön imaszobát rendeztünk be. Gyertyákat gyűjtöttünk, meghitt helyet hoztunk létre. Ide a szünetekben vagy a nap végén lehetett bemenni. Azt hittem, ez periferikus program lesz, de hála Istennek, nem lett igazam. Többen éltek a lehetőséggel: bementek, ígét olvastak, elcsendesedtek.

– Milyen alkalmak segítik a diákok lelki töltekezését?

– Az új diákok gólyatáborra nemcsak közösségépítő, hanem lelki alkalom is. Osztályfőnökként csendeshétvégéket is szervezek, ezeknek meghatározó része az igei tartalom, az áhítatok és a tematikus beszélgetések. Arra is törekszünk, hogy ne csak az iskolánkhoz kapcsolódó fasori gyülekezet istentiszteletére

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

menjünk el évente, hanem év közben osztályunk egy-egy diákjának a gyülekezetét is meglátogatjuk. A előző osztályom különleges volt annyiban, hogy többen is tanultak benne az én gyülekezetemből. Nagy élmény volt, hogy az érettségi előtti vasárnap budavári gyülekezetünkben az istentiszteleten megáldották a végzős diákokat. Erre az alkalomra más osztálytársak is eljöttek. Együtt kimentünk, és áldást kaptunk. Összeforrt a gyülekezet és az iskola gondolata...

– Mit jelent önnek a tanári szolgálat?

– Pályaválasztásomtól kezdve hivatásomnak tekintem a tanári munkát. Megrázó belegondolni, hogy hatással lehetek emberekre. Ez a szolgálat nagy felelősség, hiszen bár megvan a céloom, hogy mit szeretnék közvetíteni, de azt is tudom, van igazság abban, amit a pedagógia rejtett tantervnek nevez: nem tudhatom, mivel váltok ki nem kedvező hatást. Izgalmas, hogy minden pillanatban nevelünk, példát adunk, és tanítunk valamire. Fontosnak tartom, hogy lássák a gyermekek: amit tanítok, lelkesít, és hogy ezt a lelkesedést a számukra is átadjam. Tapasztalom, hogy ez a fiatalok pályaválasztására is kihat: ők is olyan munkát szeretnének majd vállalni, amit hasonló örömmel tudnak végezni. Korán megtaláltam az utamat. Hiszem, hogy Isten mutatta meg, mely talentumokat tudok jól használni. Arra törekszem, hogy szakmailag megalapozott tudással tanítsak, ugyanakkor emberileg is odaforuló, bizalmon alapuló viszonyt alakítsak ki a diákokkal. A Fasorban tanítani kiváltság, büszke vagyok arra, hogy egy nagy múltú intézményben dolgozhatok. Úgy érzem, ezáltal valamit hozzátehetek az egyházam épüléséhez is.

■ GALAMBOS ÁDÁM

Karácsonyfaiskola meg egy perc

(Lk 2,25–34)

Meddig maradjon a karácsonyfa a lakásban? Slágerkérdés, sláger-téma minden évben. Meddig őrizzük meg a hangulatot a karácsonyfa alatt, törökülésben álmodozva? Meddig szólhatnak még a karácsonyi dalok a lemezjátszón, kazettás magnón, CD- vagy online zenelejátszón? Meddig lehet még adventi koszorún gyertyát vagy éppen csillagszórót gyújtani egy-egy vacsora után? Meddig lehet átmenteni a karácsonyi idill ünnepi varázsát a hétköznapokra?

Ahány ház, annyi szokás. Ahány szokás, annyi bejgli. Ahány bejgli, annyi karácsony. És igen, bizony: ahány karácsony, annyiféle időpont a karácsonyfa eltávolítására a lakásból. Karácsonyfa, karácsonyfa, karácsonyfa – mondanák a háromkirályok egy emberként, ha mondanák, de nem mondják, mert akkor még se karácsony, se fa, se háromkirályok. De a kérdés adott, a válasz kerestetik. *Wanted!*

„December 27-ig” – vallja a radikálisok egy hangos csoportja. „Egészen január végéig” – vallja a radikálisok egy másik, hangosabb csoportja. „Szilveszterig” – mondotta volt valaki múltkor a játszótéren, hol máshol? „Vízkeresztig, hiszen ez a hagyomány” – érvelt valaki, még csak nem is a templomkerítésen belülről, és utóbb jómagam is hevesen bólogattam. Ahány válasz, annyi bólogatás. Ahány bólogatás, annyi iskola. Karácsonyfa-iskola, természetesen.

Első óra, első téma: hat még a karácsony üzenete az életünkben, és ha igen, meddig még? Még mindig? Vagy nem is hatott? Vagy nem is tudtunk, mertünk a hatása alá kerülni? Vagy vissza kellett esnünk oda, ahonnan a karácsony kiszakított minket? Vagy eleve örülünk annak, hogy végre vége a magányos, szívbe markoló, szívszaggató ünnepnek? Vagy már a szilveszterszervezés fűt minket? Hol állunk most? Mi határoz meg minket az év utolsó napjaiban? Az újévi fogadalmak megírása?

Egy percet kérek. A kérdések után. Ha még megvan a karácsonyfa, akkor ülünk oda alá, olvassuk el Simeon történetét. Egy perc – lemértem –, de örökre szól. Nekünk szól, a betlehemi csodához híz minket, onnan érthető meg, élhető át. Jézus születése, a pásztorok és a bölcsek csodálkozása, csodálata ugyanis mind-mind olyan epizódok, melyek nélkül Simeon története a levegőben lóg, a két ünnep

KÉPINK ILLUSZTRÁCIÓ

közötti, mézeskalács-illatú levegőben. De van összekötő kapocs, ez pedig a „várakozásból találkozás” élménye. A hosszú időn át tartó várakozás alanya végre találkozik várakozásának tárgyával, mondhatnánk, ha karácsonyi nyelvtanóra egyáltalán lenne az iskolában, de nem van. Pontosabban, egy szóval, helyesen: nincs.

Várakozásból találkozás. Ezt élük meg ők: Mária és József, a pásztorok, a napkeleti bölcsek, Simeon és Anna és később oly sokan és még később még többen – mind a mai napig. Találkoznak Jézussal. Ki akkor, ki most, ki ott, ki itt, ki így, ki úgy. A közös elem: a találkozásban benne rejlő esély, amely képes kiemelni abból,

ami lehúzó, és beemelni egy új életbe, sőt beemelni egy minőségileg más új évbe is.

Seneca azt írja egy helyen: „Az embernek mindenekfelett egy alányújtott kézre van szüksége, ami felemeli.” Ez a kéz az a kéz. A jézusi. Mely gyengéd gyermeki és erős felnőtt. Gyógyító, ugyanakkor átszűrő. Magához ölel, de képes elengedni mindazok kezét, akik elég bátrak megugorni a kierkegaard-i értelemben vett hit ugrását. Kéz, mely megtöri a kenyeret, kéz, amely felemel. Az ő keze, aki „sokak elesésére és felemelésére rendeltetett Izraelben”.

Simeon találkozásából életet változtató esemény lett. A kéz felemelte őt. Őt is. Akiről azt tartja a hagyomány, hogy idős ember volt, de még élhetett az utolsó előtti eséllyel. Amikor kezébe vette a Gyermekeket, biznyságot tett róla: igen, ő az, akire egész életében várt, akiben az Ige testté, az ígéret ámenné lett. Akire mi is egész életünkben vártunk.

Rembrandt *Simeon a templomban* című 1669-es festményének legmeghatóbb részlete Simeon szemének ábrázolása. Benne van az öröm, a megatottság, a látás, a felismerés, a hála. Az utolsó előtti eséllyel való élés ajándéka. Biztosan sok minden kiolvasható a mi szemünkben is. Talán az egész mögöttünk álló év. Talán a karácsonyfa fénye, árnyéka, léte vagy nemléte és mindaz, ami mögötte van. Simeon hitvallása – „*meglátta szemem üdvösségedet, amelyet elkészítettél*” – lehet a mi évzáró hitvallásunk is. Karácsonyfa-iskolán innen és túl.

Egy perc, tényleg annyi.

■ DR. GÁNC S TAMÁS

A HALÁSZBÁSTYA A BUDAI VÁRBAN

Budapest evangélikus?

Képzelnék el, hogy egy ködös téli éjszaka után egyszerre csak arra ébrednek a főváros lakói, hogy nincsenek meg azok az épületek, amelyeknek tervezői, megálmodói vagy kivitelezői evangélikusok voltak. Hirtelen nagyon üressé és unalmassá válna a város. Eltűnne a Halászbástya, a Mátyás-templom nagy része, a Vámház körüli vásárcsarnok, a fasori gimnázium és templom, a Margitsziget és a Városliget fürdői, az Andrassy út és a Nagykörút, Pest-szentlőrinc legtöbb utcája, a Keleti és a Nyugati pályaudvar teteje, a budai postapalota, az angyalföldi és a rákosmenti evangélikus templomok, hogy csak a legismertebbeket említsük. Valamint számos bérház, néhány iskola, köztük az, amelyben e sorok írója egy emberöltővel ezelőtt érettségizett.

Minden bizonnyal nem fog bekövetkezni ez a szelektív végítélet, és az is igaz, hogy Schulek Frigyes, Pecz Samu, Sándy Gyula helyett mások is megtervezték volna az ismert budapesti épületeket. Akadt volna előbb-utóbb Zsigmond Vilmos helyett geológus, aki felhozza a sziget és a liget gyógyvizeit; Podmaniczky Frigyes nélkül is működött volna a körutat és az Andrassy utat megálmodó Fővárosi Köz-munkák Tanácsa; Gregersen Gudbrandon kívül is lett volna ács vállalkozó a pályaudvarok befedéséhez; Cséry Lajost és Bókay Árpádot pótolta volna más, aki felparcellázza az egykori Lőrincpuszta mai telkeit; bérházakat és iskolákat sem csak evangélikusok tudtak tervezni. Ez a korántsem teljes felsorolás azonban szemléletesen mutatja meg a Budapestet kevésbé ismerők számára is, hogy az

evangélikusok nélkül másként nézne ki ma ez a város.

Talán mindezek után nem kell magyarázni, miért döntött úgy a reformációi emlékbizottság ezelőtt három évvel, hogy elindítja az *Evangélikus Budapest* vállalkozást. Több évtizedes álom beteljesülése került elérhető közelségbe. Id. Fabiny Tibor, a teológia egyháztörténész-professzora és az Evangélikus Országos Múzeum alapítója vetette fel először az ötletet. El is kezdte a munkát a pesti egyház történetének megírásával, amellyel eljutott a mai Deák téri templom felépítésének idejéig. Zászkaliczky Péter két vastkos kötettel folytatta a munkát, amelyekben egészen 1957-ig követhetjük a pesti német és magyar gyülekezet történetét. A gyülekezet legfontosabb iskoláiról, a fasori gimnáziumról és a mai Deák téri gimnázium épületében működő különböző oktatási intéz-

ményekről is készültek kötetek (az előbbi Gyapay Gábor, az utóbbi Zomboryné Bazsó Rozália tollából). Ezekon kívül több kisebb-nagyobb könyv is napvilágot látott a különböző budai és pesti gyülekezetek történetéről. A kutatás soha nem lesz teljes, de a budapesti gyülekezetek történetének megismerése ma már nem lehetetlen.

Nem csak mi, evangélikusok ismertük fel, hogy aktív alakítói voltunk a főváros arculatának, történetének. A Budapest felekezeti színeit és színtereit bemutató könyvek sorozatát *A zsidó Budapest* című kétkötetes mű nyitotta meg 1995-ben. Két vastkos tanulmánykötetben, *Reformátusok Budapesten* címmel jelent meg a város református intézményeit, életét, jelenlétét bemutató munka 2006-ban. 2013-ban adták ki *A katolikus Budapest* első két kötetét a plébániák történetéről, idén ősszel pedig a harmadik-negyedik kötetet az oktatási és nevelési intézményekről.

A többi felekezet kötetének tanulságait is felhasználva szeretnénk elkészíteni az „evangélikus Budapestről” szóló kiadványt. A gyülekezetek, iskolák, intézmények történetén túl fontosnak tartjuk bemutatni, hogyan hatottak az evangélikusok Budapestre. Szeretnénk minél jobban feltérképezni azt a hálózatot, amely a

18. század végétől összekötötte a pesti evangélikusokat.

Elődeink nem csak vasárnap voltak evangélikusok, a hétköznapokban is kapcsolatban álltak egymással, számon tartották hitsorsosaikat, ami kisebb-nagyobb mértékben meghatározta mindennapi életüket is. Tehetségükkel, kapcsolataikkal egyházuknak is szolgálatára álltak mint különféle gyülekezeti és egyházi hivatalok betöltői és az evangélikus intézmények támogatói. Pecz Samuról, a Vámház téri vásárcsarnok és a fasori gimnázium tervezőjéről nem kell bizonyítanunk, hogy milyen kiemelkedő építész volt, de evangélikus kapcsolatainak bemutatásával új és eddig ismeretlen részét tárhatjuk fel az életének. Ez fontos lehet nekünk, mai evangélikusoknak éppúgy, mint a város története iránt érdeklődőknek.

Az evangélikus Budapest felfedezésére neves történészeket, levéltárosokat, építészeket, művészettörténészeket kérünk fel, akik 2019-ben már két konferencián is bemutatták kutatásaik eredményeit (lásd a keretes felsorolást). További írásokkal kiegészítve tanulmánykötetben fognak megjelenni az előadások. Hogy mindenki számára közelebb hozzuk, megfoghatóvá és átélhetővé tegyük Budapest evangélikus arcát, egy topográfát is tervezünk. Ez az ijesztően tudományos kifejezés olyan kötetet takar, amely egy-egy helyszínhez kötve mutatja be röviden és színesen

az adott utca, épület, szobor, emlékmű evangélikus vonatkozásait, sok-sok képpel szemléletesebbé téve az olvasottakat. A kötet akár még különleges evangélikus útikönyvként is használható lesz.

Már most, a kutatás elején is oly bőseges az anyag, hogy biztos nem fog elférni minden egy ilyen könyvben. Ezért az interneten elérhető adatbázist szerkesztünk a felbukkanó adatokból, hogy az érdeklődők és a kutatók jobban el tudjanak mélyedni egy-egy téma részleteiben.

Illik válaszolni a címben feltett kérdésre: Budapest nem volt és nem lett evan-

gélíkus, azonban az 1791-ben tartott első zsinatunk óta fontos és megkerülhetetlen szerepet töltött be egyházunk életében. Ahogyan Budapest is szegényebb és unalmasabb lenne az evangélikusok nélkül, úgy evangélikus egyházunk is szürkébb és jelentéktelenebb képet mutatna, ha nem vett volna részt a főváros életében az elmúlt bő két évszázadban.

■ KERTÉSZ BOTOND

A szerző történész, az Evangélikus Országos Múzeum tudományos főmunkatársa

A VÁMHÁZ KORÚTI VÁSÁRCSARNOK

- **Demmel József:** *Alispán a karzaton – A szlovák gimnáziumok és az 1874. szeptember 2-i budapesti evangélikus egyetemes konvent*
- **Kovács Anna:** *A budapesti szlovák evangélikus és katolikus gyülekezetek közösségformáló szerepe*
- **Kovács István Gábor:** *Evangélikus egyetemi tanárok a budapesti egyetemeken 1945 előtt (Alapadatok és elemzési szempontok)*
- **Kapronczay Károly:** *A magyar orvostudományt megújító pesti orvosi iskola evangélikus vallású tagjai*
- **Millisits Máté:** *Mechwart András közéleti és karitatív tevékenysége*
- **Gönczi Ambrus:** *Gregersen építőmester – Egy norvég vállalkozó életútja a dualizmus kori Magyarországon*
- **Lovay Zsuzsanna:** *Thék Endre (1842–1919) asztalosmester, az első hazai bútorgyár alapítója*
- **Vadas József:** *Az elemes korpuszbútor magyarországi úttörője*
- **Havas Gyöngyvér:** *A pesti szlovák ajkú (Rákóczi úti) evangélikus gyülekezet bérházait tervező építész, Schweiger Gyula (1846–1930) életműve*
- **Borókey Zsófia:** *Fundamentum és felépítmény: Pecz Samu családi és evangélikus gyökerei*
- **Saly Noémi:** *Dédapám, a templomépítő – Idősebb Francsek Imre pályaképe*
- **Potzner Ferenc:** *Medgyaszay budapesti és budapesti vonatkozású művei*
- **Heilauf Zsuzsanna:** *Pestszentlőrinc evangélikus birtokosai: Herrich, Bókay, Cséry, Szemere szerepe a településfejlesztésben*
- **Isó Gergely:** *Mi legyen a fővárossal? Budapest és gyülekezeteinek szerepe a második világháború utáni változó egyházpolitikában (1945–1958)*
- **Mirák Katalin:** *„Tere-Fere”, „Kékes” és a többi, avagy a titkos találkozások belügyi terei Budapesten*
- **Hídvégi Violetta:** *Lónyay-villa – Kappel-villa? Villasors*
- **Rozsnyai József:** *Meinig Arthur, egy szászországi evangélikus építész Budapesten*
- **Deklava Lilla:** *Schulek Frigyes arcu latformáló munkássága*
- **Garai Péter:** *Budapest jelentősége Gerey Ernő építész (1862–1945) életművében*
- **Tóth Árpád:** *Kora kapitalista vállalkozás, pionírexpanzió és felekezeti hálózatépítés: evangélikus nagykereskedők a reformkori Pesten*
- **Kövér György:** *A pesti művelődéstörténeti professzúra és az evangélikusság*
- **Matus László:** *Akinek nem adatott meg, hogy az utolsó szlovák lelkész legyen Pesten – Morhács Márton mártírúma*

URBÁN GYULA

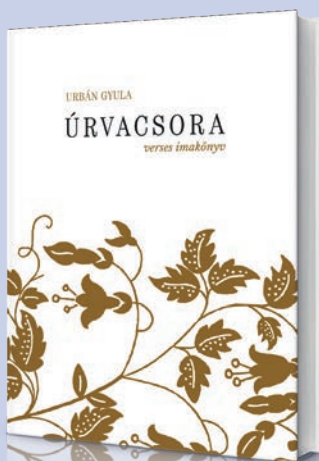
A megmaradás dicsérete

Kisarjad és elszárad a fű,
lehanyatlik a virág.
A kristályokig izzadó gyökér
maga is kristállyá változik,
s a lehullt lombbal
e geometriákon osztozik.
Ínyemről elszáll az íz
s bennem a színes gyümölcs barnul.
Hölderlini ború rág szét mindent.
Könnyül a Föld, és mégis mélybe hull,
fénynél gyorsabb a pusztulás,
így unokáink olyat látnak majd,
mit kezeikkel nem formáltak soha.
Kiverve második Édenükből,
fekete csillagként keringenek tovább.

Tűz és kristály lesz a sorsuk,
s valami ismeretlen szerkezet
összekeveri őket gyökérrel, virággal.
S akkor valahol mélyen, legbelül,
megtörnek,
mint titkok fölött a pecsét.

Emlékezni fognak rád, Uram,
s a gyökér gyökér lesz újra,
s a lomb majd újra lomb.
Nem hal meg a virág,
örök titok marad,
és nem felejt el kinyújtott ujjadat.
Törvény sújtotta testem elvegyül,
osztozik némán vízzel, földdel.

De, hogyha szólsz,
Lázár a példa:
pólyáit szaggatva
fölkel,
kit szavad illet.

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ / ANDREAS WAGNER / UNSPLASH.COM

Erőm határához értem...

Uram, erőm fogytán, nem mennek a dolgaim, sokszor már az indulás is nehezemre esik. Irigylem azokat, akik erőtlől duzzadva, lendületesen vesznek minden akadályt. Honnan van erejük? Úgy érzem, nemcsak testi erőre van szükségem, hanem sokkal inkább lelkiezőre. Hiába határozom el, hogy mától minden másképpen lesz, nincs mit összeszednem. Uram, nem tudom beállítani magamat reggelente, hogy friss, derűs, erőteljes legyek. A tükörbe nézek, és nem csaphatom be magamat. Már többször hallottam igédet, hogy akik az Úrban bíznak, erejük megújul, sőt szárnyra kelnek, mint a sasok, futnak és nem fáradnak el. Uram, ez rám nem igaz. Hiszen te is látod, hogy erőm határára vagyok. Kétségek között. Fáradtan, sokszor reménytelenül. Olyan jó lenne tapasztalni, hogy megújul erőm. Te azt mondod, hogy bízzak benned. Uram, most végre bevallom neked, hogy nem bízom benned. Emlegetem nagy nevedet, de nem ismerem hatalmat, megújító, megerősítő munkádat. Kereszténynek mondom magamat, de nem követlek téged. Erős Istennek mond téged az ige, de én eddig ezt sem vettem komolyan. Uram, hozzád kiáltok, könyörülj rajtam. Ilyen vagyok, de nem akarok ilyen maradni. A te erőddel akarok erős lenni, benned bízva akarok élni, rád akarom bízni magamat életemben, halálomban. Te, aki meghaltál értem, igazíts meg engem, és taníts járni az engedelmesség útján. Uram, rád van szükségem. Fogadj el és formálj engem. Köszönöm, hogy mindezt elmondhattam neked. Szólj, Uram, szavadra vágyom. Ha szólsz hozzám, már nem vagyok egyedül. ■

Forrás: *Visszhang. Imádságok, olvasmányok. 3., átdolgozott kiadás.*
Szerkesztette Szabó Lajos. Luther Kiadó, Budapest, 2019

A konszolidáció esztendeje

Év végi számvetés Pröhle Gergely országos felügyelővel

Az egyház a gyülekezeteiben él – szoktuk hangoztatni, miközben azért őszintén reméljük, hogy mint szervezet sem vegetál. A Magyarországi Evangélikus Egyház XI. Zsinatának november 22-én megtartott negyedik ülészakán országos tisztségviselők, különböző munkaágak, bizottságok vezetői összegezték idei tevékenységüket. Mindez jó apropót kínált arra, hogy Pröhle Gergely országos felügyelővel – aki a testület előtt szintén megtette éves jelentését – magazinunk hasábjain is visszatekintsünk a mögöttünk hagyott esztendőre.

”

– A Magyarországi Evangélikus Egyházban 2018 volt a választások éve, a legtöbb egyházkormányzati szinten és bizottságban tavaly álltak szolgálatba az arra érdemesítettek. Az idei esztendő tehát – ha úgy tetszik – a megválasztott tisztségviselők „vizsgaéve” volt... Felügyelő úr 2006 óta áll világi vezetőként az egyházszervezet élén. Mit tapasztal? Javult a közegyházi munka? Jól választottunk?

– Nagyon gyorsan változik körülöttnk a világ és benne egyházunk is. Sokféle állapotban láttam már én is nemcsak a szervezetet, hanem a hangulatot is. Ebben az összefüggésben valóban nagy jelentősége van annak, hogy kit választottunk. A hit, a tudás és az egyházisme-

ret mellett a konfliktustűrő képesség és a humor is nagyon fontos tulajdonság az egyházi közéletben. Jelenlegi állapotainkat tekintve jónak látom a helyzetet, megtanultunk szeretetben együtt élni egymás rigolyáival, személyiségjegyeivel. A választás utáni első év általában a konszolidáció jegyében telik, a ciklus utolsó éveiben pedig nem igazán illik nagyobb horderejű, a struktúrát mélyebben érintő döntéseket hozni. Márpedig régóta odázott feladat annak megvizsgálása, hogy vajon egyházunk méretének megfelelő-e az a szervezet, amelyben dolgozunk, nem kellene-e inkább kisebb, mozgékonyabb testületeket működtetnünk. Remélem, hogy az előttünk álló két esztendőben

vége megválaszoljuk ezt a kérdést, és az ennek megfelelő döntések meghozatalához is lesz erőnk és bölcsességünk.

– Utolsónak szánt ülésén a zsinati testület minden beszámolót elfogadott. Ez az „egyhangúság” a hatékonyabb munkának vagy csupán a formalitások beidegződésének a bizonyítéka?

– Kétségekívül nehéz megtalálni azokat a fórumokat, amelyeken az egyház életét érintő kérdésekről érdemi beszélgetések, viták folyhatnak. Ezekre feltétlenül szükség van, de nem biztos, hogy az efféle – konfliktusokat sem kerülő – vitáknak az olyan nagy létszámú testületekben kell lezajlaniuk, mint a zsinat vagy akár az országos presbitérium. Olykor mindkét grémium ülésein előfordulnak persze éles viták, véleményem szerint azonban szerencsésebb, ha ezeket még a testületi ülések előtt le tudjuk folytatni. Ismétlem, az viszont nagyon fontos, hogy legyenek érdemi beszélgetéseink.

– November közepén zajlott Révfülöpön a felügyelők hagyományos országos konferenciája. Ezen a Déli Egyházkerület felügyelője határozottan óvott a lelkészek közéleti szerepvállalásától, míg a nem lelkészi egyházi vezetők esetében kifejezetten kívánatosnak mondta a közéleti aktivitást. Miután zsinati jelentésében elsőként ön is az egyház és a közélet kérdéskörével foglalkozott, kíváncsi vagyok: osztja-e Font Sándor álláspontját?

– Sándor nem a lelkészek közéleti, hanem pártpolitikai aktivitását kifogásolta, amiben igaza van. Egyházunk nem lelkész tisztségviselői a társadalom más-más közegében vannak jelen. Ilyen „közeg” a politika is. Tekintettel arra, hogy a pártpolitika viszont csak egy részét fedi le az adott közösségnek, ezért azt magam sem tartom jónak, ha kimondottan pártos szempontok érvényesülnek az egyházi közéletben. Tehát a közéleti buzgóságot meg tudom érteni, de nem gondolom, hogy ennek pártpolitikai köntösben kellene megjelennie. A lényeg azonban sokkal inkább az, hogy ki-képviselje az egyház ügyét abban a világi közegben, ahol civil életében mozog. ►

– Ha jól dekódoltam, akkor felügyelő úr zsinati jelentése némi kritikát is tartalmaz, amikor nagyobb kezdeményezőkézségre bátorítja az országos iroda munkatársait. Tudna konkrét példát, példákat is mondani hiányérzetének érzéltetésére?

– Hogyne! Én azonban nem kritikának szántam mondataimat, hanem valóban bátorításnak. Helyeslem, hogy az országos iroda tiszteletben tartja a gyülekezetek, intézmények, testületek önállóságát, hiszen a döntések joga a demokratikusan megválasztott autonóm közösségek kezében kell, hogy maradjon. Tisztában vagyok azzal is, hogy a kezdeményezőkézség mérsékelt volta a történelmi tapasztalatok fényében is érthető, hiszen „az Üllői út” hatalmától való indokolt félelem még sokak emlékezetében eleven. Ugyanakkor azt gondolom, hogy harminc évvel a rendszerváltozás után ezen is ideje túllépnünk. Másrészt abból a szempontból is megváltozott a világ, hogy közösségeink, intézményeink számára iszonyatos mennyiségű ismeretet igényel a benne való eligazodás, szabályszerű működés. Talán elég, ha csak az európai uniós elvárásokkal kiegészült jogszabályi környezet összetettségére utalok. Márpedig elégséges ismeret hiányában nem lehet jó döntéseket hozni. Elégséges ismerettel pedig értelemszerűen azok rendelkeznek, akik nap mint nap foglalkoznak az adott szakterület kérdéseivel. Nos, ők dolgoznak az országos irodában! Nem akarom egy az egyben összehasonlítani magunkat bajor testvéregyházunk „országos irodájával”, de a Landeskirchenamt professzionális, koncentrált működése láttán mindig arra gondolok, hogy ha ez a reformáció őshazájában lehetséges, akkor talán nálunk is menne... Tehát amikor azt mondom, hogy lehet bátrabb az országos iroda, akkor nem a demokratikus döntéshozatal fontosságát kérdőjelezem meg, „csupán” a professzionális hozzáállást pártolom.

– Ez év elejétől ön a Habsburg Ottó Alapítvány igazgatójaként fizikailag is az országos iroda Üllői úti székházában dolgozik, miközben országos felügyelőként leginkább önnek lehet rálátása az egyház életének egészére. Mint az országos elnökség nem lelkész tagja – a hazai lutheránusság szempontjából – hogyan értékeli a 2019. esztendő?

– Valóban, nap mint nap az országos iroda épületében járva immár közelről

látom, hogy mennyi kiváló szakember dolgozik nagy odaadással egyházunk székházában. Krámer György irodaigazgatóval zajló egyeztetéseink pedig még inkább meggyőztek arról, hogy ez egy jól működő iroda. Arról nem is beszélve, hogy ezekből a beszélgetésekből valóban értesülök sok mindenről az országból. Ennek alapján is a 2019. esztendőt a konszolidáció évének tekintem, ami talán természetes is egy meglehetősen viharos választási időszakot követően. Örömmel mondhatom, hogy az egyház-

– Ismeretes, hogy a kormány 2017 októberében átfogó megállapodást kötött a Magyarországi Református Egyházzal, amellyel az 1998-ban létrejött egyezséget újították meg. A rendszerváltással kezdődött folyamatba illeszkedik a többi történelmi felekezettel történő megállapodás is. Valóban reménységünk lehet arra, hogy mi is elérkeztünk a megállapodás utolsó fázisához, hiszen mind Semjén Zsolt miniszterelnök-helyetttel, mind pedig az egyházügyi államtitkársággal – ott is elsősorban Fürjes Zoltán helyettes

Amit a Magyarországi Evangélikus Egyház lelkészei az elmúlt évtizedek, évszázadok során a legkülönbözőbb gyülekezetek szószékein „létrehoztak”, az olyan lelki és intellektuális teljesítmény, amit nekünk nemcsak megőrizni kötelességünk, hanem érdemes beépítenünk mai teológiai látásunkba is.

vezetés minden fontos stratégiai kérdésben egységes. Pillanatnyilag nem látok olyan törésvonalat, ami ezt fenyegetné. Ha a mindennapokban elő is fordulnak konfliktusok – és amíg feloldhatók, addig a konfliktusok hasznosak is lehetnek –, az a tapasztalatom, hogy lényegében minden testületet a konszenzusra való törekvés szándéka vezérel. Azt gondolom, hogy egyházunk mai helyzetében ez a legfontosabb. Látom persze, hogy itt-ott felbukkannak olyan állásfoglalások, amelyek a nyugati egyházakban tapasztalható furcsa jelenségekre reagálva határozottan konzervatívabb arcélet szeretnének adni egyházunknak. Tudjuk, hogy a tanítás tisztasága felett püspökeink öröködnék, nem szerencsés, ha ezt a feladatot mások szeretnék átvenni. A püspöki kar egysége a modern társadalom jelenségeinek megítélésében olyan drága kincs, amit nagyon meg kell becsülnünk.

– Közömbön áll az egyházunk és Magyarország kormánya között megkötendő szerződés ratifikálása. Talán érthető, hogy tartalmának részletei még nem „sajtónyilvánosak”, azt viszont tudjuk, hogy e szerződés létrejöttét egyházunk indítványozta. Miért is?

államtitkárral – rendkívül konstruktív együttműködés jegyében zajlik ennek a megállapodásnak a kidolgozása. De legalább ennyire fontos, hogy az alapszöveg elkészítésekor – és itt is ki kell emelnem az országos iroda szerepét – olyan koncentrált, lényegre törő, az egyházunk jelenét és jövőjét egyaránt szem előtt tartó tervezés folyt, ami már önmagában értéknek mondható. Jelentőséget tulajdonítok annak is, hogy a különböző testületek egyhangúlag vagy közel egyhangúlag támogatták mind az alapkonceptiót, mind a benyújtott szövegváltozatot.

– Egyházaktól távol álló médiumok a reformátusokkal kötött megállapodásból többnyire csak az anyagi vonatokat emelték ki. Miben tud többet tartalmazni egy ilyen egyezés?

– Még az egyházakhoz közel állók is előszeretettel hangoztatják a köznyelvi formulát, miszerint „Krisztus koporsóját sem őrizték ingyen”. Én két okból nem tartom jónak, ha a kormánnyal kötendő szerződésünkről mindenkinek a pénz jut az eszébe. Egyrészt nem lehet eléggé értékelni, hogy a jelenlegi kormány nyitott az egyházak felé. Ugyanakkor ott vannak az elvilágiasodott tömegek, amelyeknek semmi kapcsolatuk nincs az egyházak-

kal, Istennel. Mi ugyan – missziói parancsunknak megfelelően – azt szeretnénk, ha lenne kapcsolatuk, amíg azonban elzárkóznak, addig nem biztos, hogy jó szemmel nézik, ha az egyházakhoz kötve milliárdos költségvetési tételek jelennek meg a sajtóhírekben. Én tehát már csak ezért is fontosabbnak tartom ebben a szerződésben mindazt, ami rögzíti, hogy mi az, amit a kormány, illetőleg az egyház becsül egymás szolgálatában. És ha ez a diakóniai ellátás, a családpolitika, az oktatás minősége..., akkor ez a megállapodás ebből a szempontból is fontos, a kívülálló számára is értékelhető dokumentum lesz. Másrészt nem észlelem, hogy azok az egyházi közösségek, amelyek az utóbbi időben jelentős pénzügyi támogatásban részesültek, markáns lelki megújulást mutatnának. Vagy hogy élen járnának a missziói parancs teljesítésében. Tehát miközben tudván tudom, hogy szükséges az anyagi kondícióink erősítése – hiszen én is látom rossz állapotban lévő intézményeinket, hámló vakolatú templomainkat –, egyháztagjaink részéről mélyebb lehetőségek, összefüggések felfedezését is remélem a kormánnyal kötendő megállapodásban.

– Önnek ez immár a harmadik ciklusa országos felügyelőként. Ha nem tévedek, első ciklusának elején alapította az országos presbitérium a Prónay Sándor-, illetve az Ordass Lajos-díjat, második felügyelősége idején létesült a Sztello Gábor- és a Schedius Lajos-ösztöndíj, a közelmúltban pedig ön volt az egyik jegyzője a teológiai örökségünk megmentésére irányuló felhívásnak. Lapszámmunk mellékleteként is megjelent az adatbekérő űrlap, amely a 20. századi evangélikus igehirdetési hagyatékok feldolgozását hivatott elindítani. Legyen ez itt most ismét a „reklám helye”: mit tulajdonít az *Igehirdetés-felhő* projekt legfőbb jelentőségének?

– Valóban, igyekeztem az elmúlt ciklusok során is tudatosan építkezni. A díjaink többnyire a jelen törekvéseit méltányolják, azokat a gazdag életműveket, amelyek ma is alakítják egyházunkat. Az ösztöndíjakkal a jövő nemzedékét támogatjuk abban a reményben, hogy felnőttkorukban is gyülekezeteink aktív tagjai maradnak. Az *Igehirdetés-felhő* kezdeményezés a múlt megőrzéséről szól. Legfőbb jelentőségének azt tartom, hogy azok az átvirrasztott szombat éjszakák, amikor a másnapi prédikációk íródtak –

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

és a sok-sok megírt igehirdetésből összeállt lelkesi életművek –, nem múlnak el azáltal, hogy ezek az igehirdetések egyszer elhangoztak azokról a bizonyos szószékekről. Azt gondolom, hogy amit a Magyarországi Evangélikus Egyház lelkeszei az elmúlt évtizedek, évszázadok során a legkülönbözőbb gyülekezetek szószékein „létrehoztak”, az olyan lelki és intellektuális teljesítmény, amit nekünk nemcsak megőrizni kötelességünk, hanem érdemes beépítenünk mai teológiai látásunkba is. Ezért ha ezt az adatbázist sikerül úgy létrehozni, hogy időrendben, az egyházi év szerinti beosztásban, az igehirdetési alapige szerint is visszakereshetően, személyekhez köthetően rendelkezésünkre álljon, akkor a múlt század szószékein hétről hétre bizonyágot tevő

lelkészek „egyszeri prédikációi” a ma és a holnap evangélikusainak hitét is erősíthetik. Ebben a projektben ez a legfontosabb. Nagyon hálás vagyok hittudományi egyetemünknek és az Evangélikus Országos Gyűjteménynek, hogy a kezdeményezésem részleteit nagy alaposággal kidolgozták. Ne feledjük azt sem, hogy – főként a múlt század második felének diktatórikus éveiben – nemegyszer pincny falvak evangélikus templomainak szószékein is „lélekerős szellemi óriások” álltak. Azt remélem, hogy a változatos sorsú ősök példája bátorítás is a mai igehirdetőknél, egyúttal annak tudatosítása mindnyájunkban, hogy a prédikáció az evangélikus istentisztelet szíve – meg kell tehát becsülni, aki ápolja, gondozza.

■ T. PINTÉR KÁROLY

Telt - múlt az idő

Két kisfunk van. Matyi kilencéves, Marci hat. Még meg sem születtek, amikor elhatároztam, hogy minden este én fogok mesélni a gyerekeimnek. Sok oka van ennek az elhatározásnak. Ott vannak például az okos lélekismerők, akik gyakran elmondták, hogy milyen jó dolog mesélni. Aztán ott vannak a jó példák, a tiszta szívvel, élénk fantáziával bíró gyerekek, akiket a környezetemben láttam meséken felnőni. És benne van ebben a fogadalomban az is, hogy nekem édesapám sosem mesélt, és én más mintát szeretnék továbbadni a gyerekeimnek.

A mesekönyveket a feleségem válogatja jó ízléssel. Rengeteg könyvünk van. Mesélős család vagyunk, mindig várjuk az estét. A közös esti gyakorlatok – vacsora, fürdés, mese – után már ott ülünk vagy fekszünk a nagyágyon mindannyian. Olyanok vagyunk, mint egy kuflikupac. Általában felolvasni szoktam nekik, de ha lankad a figyelem, akkor eltérek a szövegtől. Elkezdek játszani a szavakkal. Egy-egy indokolatlan szereplő, helyszín vagy mozzanat mindig felkelti az érdek-

lődést. Ha felbátorodom, teljesen eltérek az eredeti mesétől. Ilyenkor róluk kezdek el mesélni. Látom, ahogy felcsillan a szemük, hogy egyszeriben ők lettek a mese főszereplői. Ilyenkor nem is állják meg, hogy bele ne szóljanak, mert nekik is vannak saját ötleteik meg meséik. Egy egész napot össze lehet így foglalni. Minden a helyére kerül. Azt hiszem, jó trambulni ez a gyönyörű álmokhoz is.

Kronosz és kairosz

A minap, az egyik esti örömködés után azon tűnődtem el, milyen gyakori eleme a meséknek az a szófurdulat, hogy „telt-múlt az idő”. Már megint itt vagyunk egy naptári év végén. Múlik az idő, erről kár vitát nyitni. De vajon telik-e? Mert a *telik* és a *múlik* nem ugyanazt jelenti. Úgy is fogalmazhatnék, hogy csak azért, mert múlik, még nem biztos, hogy telik is. Az időt szinte kizárólag mennyiségnek tekintjük. Az időnek azonban nemcsak hossza van, de *szélte* is meg mélysége. Nemcsak mennyisége van, hanem minősége is. A görögben éppen ezért két

szó van az időre. A *kronosz* a mennyiségi szemléletre van, a *kairosz* meg a minőségre. Ahol a két oldal együtt érvényesül, ott helyére kerül az idő fogalma.

*S jutott eszembe számtalan
Szebbnél-szebb gondolat,
Míg állni látszék az idő,
Bár a szekér szaladt.*

Boldog pillanatainkban, kairoszos időnkben „állni látszék az idő” – ahogy Petőfi Sándor írta [*a Füstbe ment terv című versében – a szerk.*]. Szeretnénk ilyenkor megállítani az időt, örök érvényűvé tenni a boldogságot. A versben ennek kifejezése úgy sikerülhetett a költőnek, hogy a szekér mozgása, haladása jelzi az idő múlását. Miközben múlik az idő, telik is. Telt-múlt az idő. Az idő arra tanít, hogy nemcsak az a fontos, hogy múlik, hanem hogy telik, betelik az időnk.

Gyorsvonati sebességgel hagytuk el a 2019-es évet, és robogunk a 2020-as felé. Összegezve a mögöttünk hagyott időt, vajon mi mondható el róla? Hogy elmúlt, az egészen bizonyos. De vajon

KÉPUNK ILLUSZTRÁCIÓ

lajdonképpen görbe tükör, prófétakarikatúra. Tele van humorral, iróniával, mély ember- és istenismerettel. Mindezekre nekünk is szükségünk van ahhoz, hogy miközben az időnk *múlik*, egyértelműen *teljen* is.

Tharszisz vagy *katharszisz*: az itt a kérdés. Isten parancsot ad Jónásnak arra, hogy menjen a gonosz Ninivébe, és ott prédikáljon. Jónás hajóra száll, és az ellenkező irányba, Tarsisba menekül. Persze túl könnyű lenne Jónás döntését gyávaságként vagy félelemként leírni. A *Királyok második könyvének* tanúsága szerint Jónás prófétának, Amittaj fiának legfőbb tevékenysége az volt, hogy a nép egységéről beszéljen. II. Jeroboám a maga uralkodása idején – éppen Jónás próféciája alapján – állította vissza Izrael régi határát. Most meg azt a feladatot kapja, hogy az idegenekhez, az ellenséghez kell mennie Isten igéjével. Talán így jobban érthető, hogy Jónás úgy volt vele: köszönöm, ebből nem kérek. Persze nem szól egy szót sem, csak menekül. Döntésével aztán sokakat viharba sodor. A viharban a pogány hajósok felismerik Isten akaratát. Mind imádkozik. Jónás a hajó gyomrában alszik, teljesen érzéketlen Isten szándéka iránt.

Jónást elnyeli egy nagy hal. Három napig van a hal gyomrában, és imádkozik. Istentől való menekülése sok pénzébe került Jónásnak. A hal gyomrában ingyen utazik három napon át. Szerintem három napot ülni gyomorsavban, hínárral a fején nem jó dolog. Az viszont kétségtelen, hogy Jónás itt tanult meg imádkozni. Itt lett rá ideje. Tudott ő persze korábban is, mert beszélő viszonyban volt Istennel, de más beszélni hozzá, és megint más imádkozni vele. Az Úr végül parancsot ad a hálnak, és az kiköpi Jónást a szárazra.

Kiköpött próféta – mondhatnánk –, még a cethal számára is emészthetetlen. De Isten így sem mond le róla. Jónás megúsza ugyan a halas élményt, de nem úszta meg azt, hogy mégiscsak el kelljen mennie Ninivébe prófétálni. El kell menni, mert van Istennek egy nagy városa. Az Isten embere azért menjen oda, mert az az Istené. Mert nemcsak az az Istené, ami a határainon belül van, hanem minden ezen a teremtett világon.

Jónás próféciája egyetlen rövid próféta üzenet: „*Még negyven nap, és elpusztul Ninive!*” És Jónás legnagyobb döbbenetére Ninive lakói királyostul megtérnek erre a néhány szavas igehirdetésre.

Zsákruhát öltött ember és állat, teljes erővel kiáltottak Istenhez, hogy térjen meg mindenki a maga gonosz útjáról, és hagyjon fel erőszakos tetteivel. Micsoda siker! Micsoda öröm! Kairosz a javából. Isten megmutatta irgalmát. Egy egész város megmenekült.

A könyörülő Isten ideje

Nekem aztán tök mindegy! – gondolhatta magában a megfáradt Jónás, amikor az igazságos Istenről alkotott képét felülírta a könyörülő Isten valósága. De ő még ennél is tovább ment. Mert Jónás kifejezetten dühös lesz Ninive megtérése miatt. Olyan, mintha a megtérő niniveiek gonoszsága Jónásba ment volna át. „*Harragszom mindhalálig*” – mondja Jónás (Jón 4,9). Ráadásul mindezt akkor teszi, amikor igazi *kairoszt*, egy életre szóló élményt élt meg az Isten oldalán.

Isten azonban még most sem mond le a prófétájáról. Ráfonnyasztja a fejére a töklevet, hogy végre felülírja az igazságos istenről benne élő képet a könyörülő Isten valóságával. Mekkora erőfeszítést kell tennie Istennek, hogy egyetlen ember megmerevedett hitét életre keltse! Arról már nem is beszélve, hogy milyen kis erőfeszítésébe kerül, hogy megtérjenek a pogány tengerészek és a niniveiek mind!

A könyörülő Isten képe kihívást jelent számunkra, de ő maga állít kihívások elé minket is. Sose vegyük úgy, hogy mi mindent helyesen látunk, beérkeztünk, Isten dolgai számunkra egyszerűen átláthatók, pusztán rutin az egész. Mindig készen kell állnunk arra, hogy Isten megújítsa a látásunkat.

Jézus kedvenc példája a gyermek. Ki is jelenti a tanítványoknak, hogy csak azok képesek felismerni és megismerni őt, akik gyermeki szívvel és ésszel közelnek hozzá (Mt 18,1–5). A gyermekekre az is jellemző, hogy alig várják, hogy felnőjenek. Tudják, hogy át fognak változni, és vágyakoznak arra, hogy ez megtörténjen. *Tabula rasa*, szoktuk mondani. Tiszta lap. Meg kell próbálnunk úgy gondolni magunkra, az új évünkre, a jelenünkre és a jövőnkre, mintha tiszta törölt tábla volnánk, amelyre új szöveget lehet írni. Amelyre Isten ma új szöveget ír. Isten ideje a legjobb idő. Vele nem *múlik*, hanem *telik*, *betelik* az időnk. Ezt adja, éljünk vele!

■ MAKOVICZKY GYULA

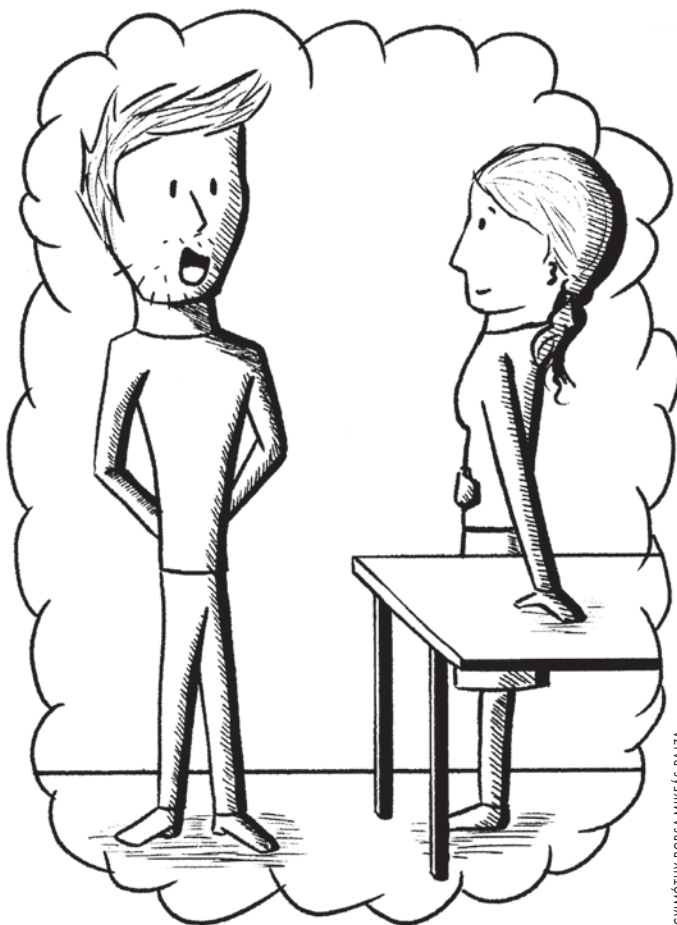
eltelt-e? És én elteltem vele? Vajon eltelhetek-e vele? Telt a múltam? Jól telt az időm? Jó, telt az időm? Telt, kövér a mögöttem hagyott idő, mert áradt rám a kegyelem csatornáin át Isten áldása, vagy inkább karcsú, mert csak csurrant-cseppent valami?

Jónás üzenete

A *jom kippuron*, a zsidóság legnagyobb ünnepén *Jónás próféta könyvét* olvassák fel. Az engesztelés ünnepén minden egyes zsidó ott áll Isten előtt, és várja a bejegyzését az Élet könyvébe a következő esztendőre. Nem a múltat rendez, hanem a következő évet akarja kinyitni, hogy az Isten áldásával menjen tovább. *Jónás próféta könyve* a próféta irodalom egyik különleges kincse. Az egyetlen próféta könyv, amelyben nem a próféciák állnak a középpontban, hanem maga a próféta. Minden más próféta könyvben az üzenet teszi ki az irat legnagyobb részét; Jónás próféciája egyetlen rövid próféta üzenet: „*Még negyven nap, és elpusztul Ninive!*” (Jón 3,4) A könyv tu-

Ez nem igazság!

Tizenkettedikben kaptam meg őket. Nem túl hálás feladat, bár attól függ, honnan nézzük. Ha teszem azt, még időben közel engedek magukhoz azt a kényelmetlen gondolatot, hogy az érettségi nagy produkciójához ők is kellene, nem csak én, akkor egész jól lehet dolgozni. És ha még meg is szeretnek engem, akkor már kifejezetten az én kedvemért ki is fognak dolgozni egy-egy tételt. Sőt meg is tanulják majd, hogy büszkén felelhessenek belőle – nekem.

GYIMÓTHY BORSÁ MIKEÁS RAIZA

De mitől fognak megszeretni? Sokéves tapasztalatom, alapos megfigyeléseim és szakirodalmi vizsgálódásaim alapján a kamaszokat két kategóriába osztom: fiúkra és lányokra. A két kategóriához pedig a nyelvtanárnak két külön utat kell végigjárnia, mely utak felfedezését szintén sok előmunkát és alapos kutatás előzte meg. Mi ez a két út? A fiúk viccein érdemes nevetni, a lányokat pedig érdemes komolyan venni. A vicc lehet nagyon finom és óvatos, és lehet félreérthetetlen és harsány. Egy jól időzített mosoly, és szinte nyert ügyem van, hiszen hirtelen már van jogalapom arra, hogy cserébe szótanulást várak el. *Ugye, fiam, milyen jó érzés volt, amikor nevettem a vicceden? Nekem is ilyen jó érzés lesz, amikor megtanulod a szavakat!* Persze

nincs ez így kimondva, de érzi az a tizenkettedikes, hogy nem egészen fair, ha mindig csak ő érzi jól magát – nekem köszönhetően – az órán. Valamivel azért ős is tartozik.

És a lányok? Őket tényleg csak komolyan kell venni. Ha elgondolkodik, vele együtt gondolkodni. Ha visszahúzódik, békén kell hagyni. Ő már felnőtt, ő már nem igényli az én nevetésemet. De ha látja rajtam, hogy komolyan veszem, megnyugszik. Minden rendben lesz.

Ehhez hasonló nagy igazságokkal felvértezve kezdtük a felkészülést az érettségire, és haladgattunk is vele, de valami hiányzott. Valahogy soha nem fogytak ki az elégedetlenkedésből, amitől aztán sehogy sem állt be a tanuló hangulat. Valahogy lépten-nyomon az őket ért igazságtalanságokkal voltak elfoglalva. Nem ér, hogy nekik leckét kell írniuk, nekem pedig nem. Nem ér, hogy nekik be lehet írni egy rossz jegyet, nekem meg nem. És legfőképpen nem ér, hogy én tudok angolul, ők pedig nem. Csupa égbekiáltó igazságtalanság, ami feljogosítja őket arra, hogy ne strapálják magukat. Persze értem én, nyilván sok sérelem érte őket a múltban, de most mégiscsak itt az érettségi előttünk, és hát tény, hogy én már leérettségiztem, ők nem, és abból még nem lesz jó jegy, ha csak én készülök.

Aztán történt valami. Elkezdtek tréfásan, kacsingatva, de mégiscsak következetesen számolgatni, hogy hány percet késem az óráról. Mert bizony késtem, képtelen voltam rávenni magam arra, hogy időben elinduljak a tanáriból. Nem ment. Pont, mint nekik a szótanulás. Vagy a leckeírás. És hirtelen kezdett kínossá válni ez a késés. Mi az, hogy én késhetek, ő viszont egyest kap a kényelmességéért, amikor nem tanul szavakat? Elkezdtem hát iparkodni, és egész jól feljavaltam, ők meg szurkoltak nekem, drukkoltak, de kíméletlenül behúzták a strigulát, ha becsöngetés után értem az osztályterembe. Nem volt kegyelem. Az nem, viszont a nemtanuló hangulat mintha kezdett volna megváltozni. Mintha kezdtek volna strapálni magukat. Mintha kevesebb meg nem írt lecke és egyre több megtanult szó lett volna. Ezután jött a végső fordulat.

Nekem szegezték a vádat: *A tanár végül is késhet, még sincs semmi következménye! Mi hiába strigulázunk, mi van akkor? Semmi. Legyen valami!* Úgyhogy előálltam az ötletemmel: öt késés egy házi süti. Megtárgyalták, szavazgattak, míg végül elfogadták. Rendben. Öt késés, és jövök egy tepsi süttel. Én is igyekeztem, ők is méltányolták, és ha becsúszott egy-egy adag csokis muffin, mindenki csak jól járt. És az üzenet, hogy a lustaságnak ára van, és hogy a következményekkel számolni kell, és hogy érdemes strapálni magadat, mert megúszhatod a pluszmunkát – ez az üzenet egész jól átment. És egész jól le is érettségiztek az én szorgalmassá vált 12. c-seim. ■

Forrás: Ittész Szilvia: Tanár, kérem! – Tanárnői történetek a kihúzóható kisegyestől a szelektív szendvicsig. Luther Kiadó – Szent Gellért Kiadó és Nyomda. Budapest, 2019

Itt nincs ügyfélfogadási idő

A Hegyhát Evangélikus Szeretetszolgálat arcai

Jó kétórás autózás után, dimbes-dombos vidéken haladva, vadállatok felbukkanására figyelmeztető táblák mellett érkezünk a Tolna megyei Gyöngre. A Hegyhát Evangélikus Szeretetszolgálat székhelyére igyekszünk, ahol a zord téli időt ellensúlyozva meleg szeretettel és étellel vár az intézményt vezető Bíró Kornélia és az intézményi lelkész, Varga Diána, hogy bemutassák nekünk a szeretetotthont és az ott végzett szolgálatot.

Óriási park veszi körül a nagyjából kétezer főt számláló település kastélyát; jó, hogy van portaszolgálat, a konkrét találkozási helyszínt ugyanis nehéz megtalálni a betűkkel jelölt sok épület között. Az ötvenes években ezen a területen még kaszinó volt, az egykori főszolgabírói lakást és hivatalát alakították át, így indult a szeretetotthon. Az idén hetvenedik születésnapját ünneplő, ma már sok telephellyel működő, szerteágazó szolgáltatásokat nyújtó intézményegyütttest 2018 januárjától vette fenntartásába a Magyarországi Evangélikus Egyház.

A tősgyökeres gyöngri Bíró Kornélia 2012 óta az intézmény vezetője. Státusza a tavalyi fenntartóváltáskor is magától értetődő természetességgel maradt, ami volt, hisz nála alkalmasabb szakembert aligha találhatnának a szeretetotthon vezetésére. A kezdetektől itt dolgozik: 1994-től 2000-ig mentálhigiénés szakemberként, 2000-tól pedig szakmai

igazgatóhelyettesként. 2012-ben megpályázta és elnyerte az igazgatói állást.

„Jómagam is evangélikus vagyok, a helyi gyülekezetben presbiter, szüleim-nagyszüleim is tisztségviselőként tevékenykedtek ugyanitt, nagyapám kurátor, édesapám gondnok volt. Én ebben nevelkedtem, számomra ez a természetes – mondja. – Az intézményen belül ezt a szemléletet a kezdetektől olyan módon képviseltük, hogy a Gyöngön működő három felekezet pásztorai rendszeresen bejártak a telephelyekre istentiszteletet tartani. A tavalyi átvétellel annyi változott, hogy saját intézményi lelkészünk szolgálatával az áhítatok rendszeresebbé váltak.”

Alapszolgáltatások a kistérségben

Nem véletlenül a szeretetotthon megjelenést kapta az intézmény. Vezetői azon fáradoznak, hogy a munkában megfáradt, betegségben megtört idősek itt valódi

otthonra találhassanak. Az „itt” azonban meglehetősen elnagyolt egy olyan intézmény esetében, amelyhez tíz település ellátottjai tartoznak. „Ez egy többszörösen integrált intézmény, mind vertikálisan, mind horizontálisan – magyarázza az igazgatónő. – Alulról felfelé is építkezünk, illetve ugyanaz az ellátási forma több településen is megjelenik.”

A Tamási kistérség tíz településén – Diósberény, Gyöng, Keszőhidegkút, Miszla, Nagykönyi, Regöly, Szakadát, Szárazd, Udvari, Varsád – a szeretetszolgálat alapszolgáltatásokat biztosít: szociális étkeztetést, házi segítségnyújtást. Jelzőrendszeres házi gondozás viszont még több, harminc településen működik. Idősek nappali ellátása három telephelyen van, család- és gyermekjóléti szolgáltatás hat településen, idősek szakosított ellátása négy telephelyen és a székhelyen. Barnahátpusztán az idősek mellett hajléktalanokat is gondoznak, Nagykönyiban pedig húsz férőhelyes intézmény működik.

„Bentlakásban kétszázkilencven embert gondozunk. Gyöngön kétszázötvenöt férőhely van, Nagykönyiban húsz, Értény-Barnahátpusztán pedig ötvenöt – árulja el Bíró Kornélia. – A családsegítéssel együtt tehát összesen ezernégyszáz ellátottat, valamilyen formában gondozott egyént számlál az intézményünk. Vannak olyan ellátottak, akik szociális étkeztetésben és házi gondozásban is részt vesznek, tehát van némi átfedés, de nem jelentős.”

Egy ilyen nagy intézmény igazgatása megköveteli a nagyfokú szervezethez, az összeszokott csapatmunkát, a jó kommunikációt. Az igazgató hangsúlyozza a kollektíva meghatározó szerepét. Százhetvenhat dolgozója van a vezető ápolóktól a szociális munkásokon és rehabilitált, általában karbantartó munkatársakon át a konyhalányokig.

Végigjártuk a gyöngri székhely épületeit. A társalgókban az ebéd utáni szieszta idején csak néhányan ücsörögtek, a legtöbben a szobájukban pihentek. Volt, aki – időskorát meghazudtolva – rutinosan böngészte az internetet. ►

Bíró Kornélia mosolyogva mesélte, hogy az okostelefonok és egyéb digitális eszközök használata olyannyira elterjedt az ellátottak körében, hogy olykor – annak érdekében, hogy munkájukat végezni tudják – kénytelenek a lakók internet-hozzáférést korlátozni.

A demensek részlegén az egyik hölgy elmélyülten horgolt, és örömmel mutatta újabb gyönyörű, saját készítésű díspárnáját. Egy másik épületben két úr kártyázott, az egyikük ágyban fekvő. A másíkuknak nemrégiben ünnepelték a kilencvenötödik születésnapját itt, az otthonban. Mint a kilencven-, kilencvenöt és százévesek mindannyian, ő is ünnepélyes keretek között kapta meg a miniszterelnöktől érkezett bőrkötéses oklevelet.

Nehezített pályán, tudatosan

Egykor a gyönki székhely tágas kertjében még maguk termelhettek meg számtalan élelmiszert a konyhára, saját mikrogazdaságuk volt, meséli Kornélia. Mivel azonban a jogszabályi feltételek 2008-tól erősen szigorodtak, már nem tudtak fizikailag jobb állapotú ellátottakat fogadni és nekik karbantartói munkát adni az intézményben. Ugyanakkor az ÁNTSZ, vagyis az Állami Népegészségügyi és Tisztiorvosi Szolgálat előírásai is egyre inkább ellehetetlenítették a saját termelést. Ennek megfelelően fokozatosan le kellett építeni a gazdaságot. Legvégül a szőlészetet számolták fel.

Tekintettel a súlyos betegekre és mentálhigiénés tapasztalataira, az intézményvezető külön odafigyel dolgozóinak fizikai-lelki állapotára, rendszeres rekreációs, folyamatos kommunikációs lehetőséget kínál nekik. „Nálam nincs ügyfélfogadási idő, ez az ajtó mindig nyitva áll mindenki előtt. Ha jön valaki, és szüksége van rám, akkor én félreteszem, amivel épp foglalkozom, és meghallgatom. A szellemileg leépült és demens betegek mellett nálunk sok az olyan pszichiátriai beteg is, akiket máshol nem fogadnak, szenvedélybetegek is előfordulnak. Ha valaki ezekkel a betegekkel lelkiismeretesen akar foglalkozni, az napi nyolc órában bőven elég. A ma általánosan bevett tizenkét órás műszak teljes idejében nem hiszem, hogy valaki valóban képes odatenni magát.” Ezzel a szemlélettel és gyakorlattal a Hegyhát Evangélikus Sze-

retetszolgálat egyedülállóan mondható az összes egyházi intézmény között.

A dolgozóknak lehetőségük nyílik bizonyos képesítések megszerzésére, így az intézményen belüli előrelépésre is. Novemberben négy kolléga végzett mint demenciagondozó. „Ez egy kötelező továbbképzés. Jogszabály írja elő 2022-re, hogy ahol demens betegek vannak, ott minden műszakban biztosítanunk kell a demenciagondozót” – világosít fel az intézményvezető.

Újdonság, hogy idén november végén indult az első saját szociális gondozó-ápoló képzésük. „Amikor fölveszek még szakképzetlen, gimnáziumból kikerült dolgozókat, és ők megállják a helyüket, akkor lehetőséget kapnak a továbbtanulásra. Házon belül indul a képzés, a kollégák munka mellett is el tudják végezni, és egy év alatt megszerezhetik az OKJ-s

Bíró Kornélia intézményvezető

képesítésüket. Ezzel mindenki jól jár – körvonalazza a lehetőséget Bíró Kornélia. – Elmondhatom, hogy egy kistélepusélen vagyunk, egy nagyon kicsi megyében, LHH-s, azaz leghátrányosabb helyzetú kistérségben, ehhez képest azonban nagyon sok szakember és diplomás dolgozó van itt. Nincs szakemberhiányunk. Van utánpótlás.”

Szupervízió Istennel

A dolgozókra is kiterjedő lelkeszi támogatásról és segítségnyújtásról már az intézményi lelkesztés kérdeztük. Varga Diánát 2014-ben avatták lelkeszre Pusztavámon. Tanulmányainak megkezdésekor elsősorban a lelkesztési szolgáltatás érdekelt, később, ahogy ő fogalmaz, Isten terelte őt a lelkeszi szolgáltatás felé.

A látássérült intézményi lelkesztés így vall a lelkesztési elhívásáról: „Rendre megtalálták és megtalálnak ma is azok a helyzetek, amelyekben vadidegen emberek mondanak el nekem egészen személyes dolgokat. Olyanokat, amelyeket én nem biztos, hogy elmondanék vadidegének. Ilyenkor amellet, hogy mindig megérintődöm, automatikusan bekapcsol bennem a lelkesztési attitűd. Az ilyen élmények hatására is döntöttem úgy, hogy a lelkesztést nagyon szeretném tanulni és csinálni is.”

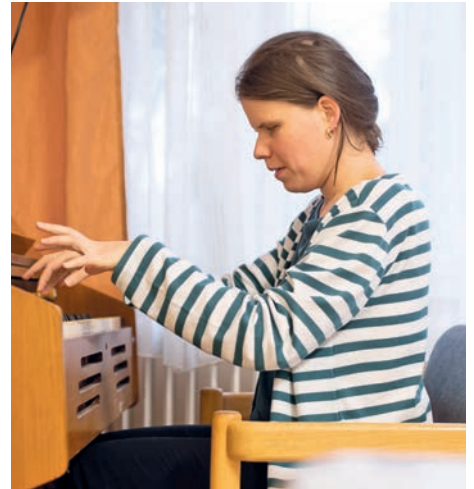
A lelkesztő 2019-ben fejezte be tanulmányait a Semmelweis Egyetem két-éves mentálhigiénés képzésén. „Volt néhány nagyon meghatározó tanárom és szemináriumom a képzésen. Ott ismerem meg például a szemléltető imádságot a spirituális gyakorlaton. Ez azóta is nagyon közel áll hozzám, és mélyíti az istenkapcsolatomat. Amolyan önszupervízió vagy szupervízió Istennel.” A figyelmet, a(z ön)reflexiót segítségül hívva a szemléltető lelkesztő sokat adhat pácienseknek: „Van, hogy csak a jelenlétemmel tudok segíteni. Egykor nem is gondoltam, hogy ez mennyire sokat számít. Az egyik tanárom fogalmazott úgy a képzésen, hogy mi Isten eszközei vagyunk lelkesztési szerepben. Tehát ahol jelen vagyok, oda én Isten jelenlétét viszem. Ez azóta is sokszor eszembe jut.”

Varga Diána hivatalosan augusztus 15. óta dolgozik Gyöngyösön intézményi lelkesztésként. Korábban több helyen végzett lelkesztési szolgáltatást. Gyöngyösön egyelőre napi négyórás munkaidőben látja el lelkesztési munkáját. Mindennap

más-más épületben van az ottani terapeuta munkatárssal. Istentiszteletet tart a lakóknak, és egyéni beszélgetéseket folytat velük. Mivel – ahogy már az igazgató beszámolójából hallhattuk – igen szétagolt az intézmény, és házon belül is két telephely, ezenkívül még hét épület van, voltaképp nem elég a hét öt munkanapja a teljes körbejáráshoz.

Azt tervezik, hogy a jövő évtől – lehetőség szerint teljes munkaidőben – a lelkesztő a további telephelyeken is fog tartani áhítatokat, továbbá kiterjeszti lelkesztési tevékenységét a dolgozókra is. Csenednapokat szeretnének tartani, és hirdetni fogják az egyéni lelkesztési beszélgetés lehetőségét a dolgozók részére. „Nagyon fontos minden segítő szakmában a szupervízió, a lelki megerősítés, hogy amit csinálnak, azt jól csinálják. Ebben az intézményben évente negyvenötven haláleset történik. Ezt és az egyéb, kudarcként megélt tapasztalatokat segítenünk kell feldolgozni a munkatársaknak. Akár csoportosan, akár egyénileg” – világít rá Bíró Kornélia.

Az intézményvezető és az intézményi lelkesztő is úgy érzi, hogy az ellátottak körében nagyon pozitív volt Varga Diána és az általa bővülő „lelkesztési szolgáltatások”

Varga Diána intézményi lelkesztő

körében fogadtatása. Amikor korántsem hétköznapi derű párosukat nézem, ahogy egymásba karolva, esernyőt tartva haladnak előttem az egykedvűen szemerkélő esőben, és mennek épületről épületre, megszólítva a név szerint ismert ellátottakat, rámosolyogva a hozzájuk bizalmasan forduló dolgozókra, megértem, hogy a segítő szakmához valóban isteni elhívás kell, és a segítségadásnak nincsenek határai.

■ KINYIK ANITA

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

Dán építész műve a Magas-Tátra tövében

A késmárki újabb templom százhuszonöt éve

A történelmi Magyarország egyik legérdekesebb, méreteiben is szinte monumentális evangélikus temploma Késmárkon épült 1873-tól – tizenegy év megszakítással – 1894-ig. Az építkezés mögött egy magyarságtudatában is erős cipster egyházközség állt. A vállalkozás igényessége mutatkozott meg abban, hogy a kisváros evangélikussága a Monarchia egyik legtekintélyesebb építészt, az Európa-szerte elismert Theophil Edvard Hansent kérte föl a terv elkészítésére.

A dán születésű, később osztrák báróságot nyert Theophil Edvard Hansen (1813–1891) hatalmas életműve mind Bécs, mind Athén várostörténetében korszakot jelez. Születésének kétszázadik évfordulóját az osztrák főváros nagyszabású rendezvényekkel ünnepelte.

A dán építész és a késmárkiak

A késmárki újabb templom Hansen tervei szerint épült meg. Ez a tény önmagában sem közömbös: kevés olyan templom van a történelmi Magyarország területén, amely hasonlóan ismert, elismert építész munkája volna. Evangélikus templom pedig nincs több ilyen.

Hansen egy meglévő, de meg nem valósult tervét ajándékozta – a kivitelezés föltételével – cipster hitfeleinek. Döntése észszerűnek mondható. Tervét azonban eredetileg a Közel-Keletre szánta, s így bajos eldönteni, hogy egy eleve Késmárknak szánt munka esetében ugyanezt a formanyelvet választotta volna-e. Elképzelt, hogy igen, mert az orientalizáló, bizánci és iszlám elemeket beölelő stílus megalkotásában ő maga is jelentős szerepet játszott.

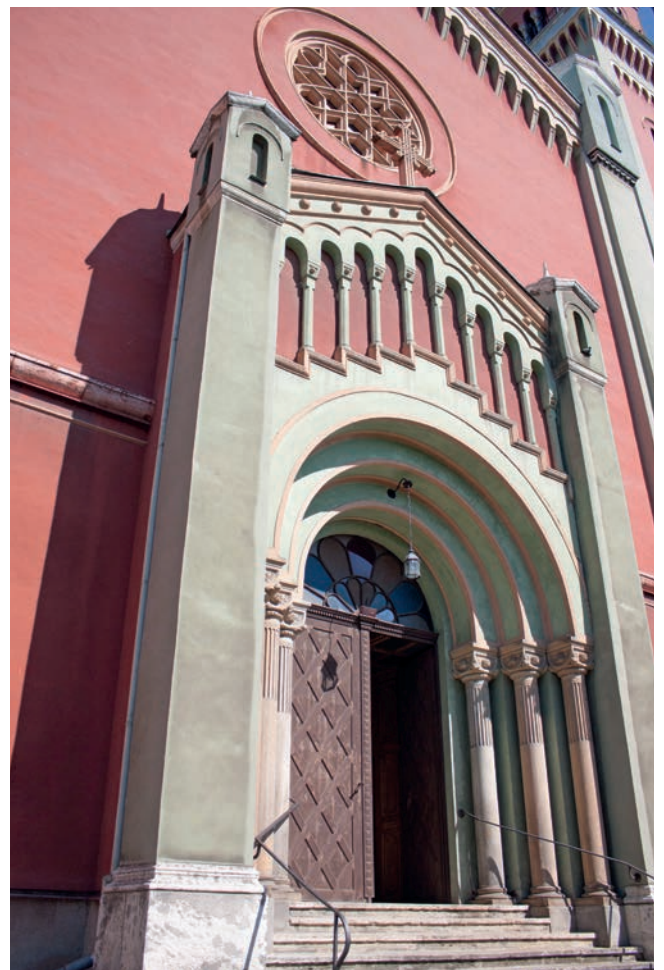
Ma Szlovákiában Hansen késmárki temploma nemzeti műemlék. A vele szemben érzett idegenkedés, gyöngébb-erősebb ellenérzés azonban történetének nagyobb részében érzékelhető volt. Árulkodó tény, hogy az *Evangélikus templomok* című összefoglaló munkában (készült az Országos Luther Szövetség munkaközösségében, szerkesztette Gyimesy Károly és Kemény Lajos; Budapest, 1944) Sándy Gyula egymondatnyi megjegyzésén kívül egészen említés nélkül maradt a dán mester alkotása. Ez a hallgatás nem magyarázható azzal, hogy Késmárk az akkori országterületen kívül esett, hiszen a szintén késmárki barokk fatemplom a jelentősége szerint kapott helyet a kötetben, egyéb ellenpéldák tömegéről nem is szólva.

Egy évtizeddel ezelőtt a *Magyar Nemzet* napilap cikkírója felvidéki barangolása közben éppenséggel csúfnak nevezte a Hansen-templomot, másutt pedig – indirekt formában – az a vélemény is megfogalmazódott, hogy a dán építész lényegében

az apósát (Ludwig Förster délnémet evangélikus építész, többek között a Dohány utcai zsinagóga tervezőjét) plagizálta, figyelembe véve a késmárki templom erős hasonlóságát a Förster által Hansen közreműködésével alkotott bécsi Gusztáv Adolf-templommal, Ausztria legnagyobb evangélikus templomával. A magyar művészet a 19. században – *Építészet és iparművészet* című kötet (szerkesztette Sisa József, Budapest, 2013) ellenben már néhány tárgyilagos mondattal áldoz Hansen alkotásának, s olyan protestáns templomnak mondja, amely Magyarországon társtalan.

Nem illeszkedett a hagyományba

Valószínű, hogy az épülettel szembeni ellenérzéseket több szempont is erősítette. A historizmussal (akkori nevén inkább eklektika) szembeni elutasítás a 20. század hosszú évtizedeiben

szinte dogmaként érvényesült, ráadásul Hansen alkotása a historizmus olyan irányához tartozott, amelynek az „eredeti” alkotóelemei (bizánci, arab) sohasem voltak jelen Magyarországon, ellentétben a hazai mesterek neoromán, neogót, neoreneszánsz építkezéseivel. Egy építészeti szempontból semlegesebb háttérrel vagy egy előzmény nélküli épülettípus esetében – ilyennek tekinthetők például a 19. századi, már városképi jelentőségű zsinagógák – ugyan elfogadható vagy éppen ajánlott volt az orientalizálás, az egzotikum, ám Késmárk és egy protestáns templom azért más ügy: a középkori, kora újkori jellegű, szolid felvidéki városkából erősen kirívott Hansen nagyon is színes, napkelet ihlette temploma, amely a hazai protestáns templom-építészeti hagyományaihoz sem illeszkedik.

Sándy Gyula – aki éppen a másik Thököly-városban, Eperjesen született, s akinél többet talán senki sem tett a hazai evangélikus templomépítészeti területén – Hansen szemére vetette, hogy az oltárasztalhoz díszlépcsőn jutnak föl az úrvacsorázók. A megjegyzés ugyan nem a templom egészére vonatkozik, figyelembe véve azonban, hogy Sándy még a Széll Kálmán tér fölötti nagy postaépületén is a felvidéki múlt, a számára oly kedves pártázatos reneszánsz elemek megőrzésén, átmentésén munkálkodott, nem valószínű, hogy a Késmárk szívében tornyosuló piros-zöld neobizánci-neomór ízlésű fantáziaépület lelkesedéssel töltötte volna el a szívét.

Az idő munkája

Ma azonban – éppen egy és negyedszázaddal a felavatása után – talán már másként, türelmesebb, érettebb szemmel lehet nézni az újabb templomot. Bizonyos esetekben az idő múlása is szempont: valamelyest szervesíteni tudja az eredetileg nagyon idegen elemet. Főleg akkor lehetséges ez, ha az idegen elem maga is szakmai, mesterségbeli értéket hordoz. Van, aki egy más ízlés nevében egyszerűen elutasítja, pöffeszkedőnek minősíti Hansen alkotását. Mások egyes szempontokat (akusztika, tájolás, az oltár megközelítése) kérnek számon rajta. Azt azonban nem szokták vitatni, hogy magabiztosan megszerkesztett, a maga nemében kiérlelt formanyelvű épület, amely nem mutat olyan „vidéki” ügyetlenségeket, mint a békéscsabai nagytemplom vagy – egy másik kupolás szentegyházra utalva – a ceglédi református templom, ahol a dupla héjú kupola kívülről ugyan impozáns, belülről azonban annyira lelapul, hogy majdnem boltozottá egyszerűsödik, csalódást okozva a belépőnek.

Valószínű, hogy a Hansen-templommal szembeni ellenérzések, amelyek mára mintha múltóban volnának, részben azért egy beszűkült ízlésvilágból eredtek: a protestáns templom legyen szerény vagy legalább egyszerű; ha pedig mégsem ilyen, akkor is föltétlenül a nyugat-európai gyökerű stílusokból kell merítenie. Maga Hansen azonban államegyházi rendszerben nőtt fel, aligha érezte, hogy egy evangélikus templomnak szerénynek vagy legalább egyszerűnek kell lennie. Saját kifejlődő ízlése, görögországi működése pedig mindinkább Bizánc örökségére s talán érintőlegesebben az iszlámra irányította a figyelmét.

Így az Északi-Kárpátok tövében megépült egy hosszahajós, neoromán kapuzatú, azonban – Bizánra és Krisztus vére utalóan – élénkpiros színű templom. Ablakai, párkány- és peremmintázata szintén a bizánci formanyelvre utalnak, míg a bejáratától jobbra emelkedő, a templomtesthez támvíval is csatlakozó tornya szír (illetve mór) minaretektől nyert ihletet. Az

FOTÓK: BALLA MÁRIA

összeszűkülő (evangélikus szempontból kvázi-) szentély belül egy szinttel magasabb a hajó terénél, s magas, dombra ültetett, csúcsos pavilonnal záródó kupola tornyosul fölötte, amely formájában ugyan különbözik, összhatásában mégis tovább erősíti a keletre valló sajátságokat. Belül azonban a boltívekkel tagolt, de síkfödésű épület átlátható, színvilágában a keleti-es, iszlámközelű ornamentikával együtt is visszafogott, s még a szintkülönbséggel, díszlépcsőjével együtt sem állítható róla, hogy ütközik az evangélikus elvárásokkal.

A helyi sajátságokra, éppen a pártázatos reneszánszra utaló díszítmények (a Thököly-mauzóleum homlokzatán és az első világháborús emléken) csak utólag kerültek a templomtérbe. Az oltártér kupolával történő megkoronázása általában szokatlan az evangélikus gondolkodás számára, ennél többet azonban nem lehet állítani. A Gusztáv Adolf-templommal való hasonlóság pedig csakugyan szembevetendő, de a különbségek is szembevetőek; figyelembe véve, hogy a bécsi épületen Hansen is dolgozott, inkább egy közös építészeti gondolat két változatáról érdemes beszélni.

Egy és negyedszázaddal a késmárki újabb templom felavatása után talán már ki lehet mondani: minden későbbi kritika, idegenkedés ellenére alapjában véve bölcsen döntöttek az egykori késmárkiak, amikor Bécs vezető építészeihez fordultak, s a történelmi Magyarország templomépítészete különös, társtalan, de igényes műalkotással gyarapodott.

■ MÁNYOKI JÁNOS

Egy presbiter mérföldkövei

Fogdától a templomig

Balczó Mátyás útja egyházon belül és kívül

Vas megyében, egy békés kis faluban él Balczó Mátyás író, újságíró, a szentgotthárdi evangélikus gyülekezet aktív tagja. De nem volt ez mindig így. Korábban többször élt meg lelki válságokkal teli időszakokat, jutott mélypontra. Isten azonban folyamatosan szólítottá őt, és hitre jutott. Úgy érzi, a helyére került, hazaért, és nincs más dolga, mint az evangélikus közösség tagjaként is hasznosnak lenni mások számára.

– Neve hallatán nem kerülhető meg a kérdés: milyen rokonságban áll Balczó Andrással, a köztisztviselőnek örvendő híres olimpiai bajnokkal, a nemzet sportolójával?

– A nagybátyám. A Bandival folytatott beszélgetéseim is jelentős szerepet játszanak abban, hogy most itt ülök, és önnel beszélgetek.

– Amikor bemutatkozik, az emberek bizonyára felkapják a fejüket. Hogyan éli ezt meg?

– Nem érdem, hogy beleszülettem egy családba, hanem állapot, ám azt is érzem, hogy ez valamiféle felelősséggel is jár. Igyekszem úgy alakítani ezt a helyzetet, hogy Isten számára ugyanolyan hasznos ember lehessenek, mint amennyire a nagybátyám, illetve a családomban mások is, a maguk szolgálatát végezve.

– A Balczó család evangélikus, de egy családba születni és a hitben, lelki-ekben evangélikusnak lenni két különböző dolog. Ön is hosszú utat járt be...

– Nagypámat, aki lelkész volt – és szintén Balczó András –, nem ismerhettem, ő 1962-ben halt meg, én meg 1978-ban születtem, de történeteket hallottam róla. Nemrégiben kaptam egy képet a temetéséről, tízezres tömeg kísérete utolsó útjára. A családomban mesélték, hogy a nyíregyházi bokortanyákra télen szánnal vagy sárban motorkerékpárral ment istentiszteletet tartani. Engem Budavárban, a Bécsi kapu téri templomban kereszteltek, ahol a szüleim összeházasodtak. Ide jártam hittanra, itt konfirmáltam, de ennyivel le is tudtam az egészet. Nem voltam rendszeres templomba járó, de ha egy beszélgetésben megkérdeztek, hiszek-e, rávágtam, hogy igen. Évtizedek-

nek kellett eltelniük, amíg rájöttem, hogy gyakorlatilag semmi kapcsolatom nincs Istennel. Ezért aztán úr kezdett el kialakulni bennem, amit valahogy be akartam tölteni. Egyszer például egy szombat esti buliból haza se mentem, erősen ittasan estem be egy istentiszteletre. De nem ott találtam meg Istent, és ő sem szó-

Fontos, hogy nem akarok hittérítő lenni, mert szerintem az valami erőszakos, buzgó, tukmálós tevékenység. Sokkal inkább a saját példámon szeretném elmondani, hogyan lett sokkal teljesebb és sokkal boldogabb az életem. Miket tanulok ebből, és miket tudok átadni másoknak.

lított ott meg, pedig ez már az az időszak volt, amikor nagyon kerestem. Sokat beszéltem ekkor Bandi bátyámmal, és ő mindig erőt adott és biztatott. Mellette anyai nagymamámtól is nagyon sokat kaptam. Neki magától értetődő és természetes hite volt, mintha Jézussal mint a barátjával beszélgetett volna. Csodáltam és idővel még irigyeltem is őt ezért. Egyszer aztán eljött az a pillanat – 2010 őszen –, amikor én is hitre jutottam: Isten elárasztott a kegyelmével és létének bizonyosságával.

– Akkoriban újságíró volt. Kollégái is látták a változást?

– 2008-tól kezdtem újságíróként dolgozni egy napilapnál, bűnügyi tudósító voltam, igen izgalmas élet volt. 2010-

ben a hitre jutásomkor az volt mérföldkő, hogy újságíróként hogyan valljam meg a hitemet az újság lapjain. Azt érzékelem, hogy Jézust megvallani vagy a hitünkről beszélni mintha még mindig „ciki” lenne. Mondok egy példát: amikor egy focista, ha gólt rúg, keresztet vet, és felmutat az égre, a kommentátor pedig azt mondja, hogy megköszöni az égieknek, az tévedés. Mert nem Zeusznak vagy Herkulesnek köszöni meg az illető a gólt, hanem Jézusnak. Nyomatott lapoknál még egyszerűbb is erről beszélni, mert ott nem jönnek a kommentek, nem gúnyolhatnak ki, de az online felületeken igen. De eljött

az idő, amikor már nem aggódtam amiatt, hogy mit fognak szólni az emberek.

– Jelenleg egy Vas megyei kis faluban él a feleségével. Miért költöztek el Budapestről?

– Szerettünk volna a budapesti agglomerációban építkezni, de ez nem sikerült, így 2012-ben az Őrségben kezdtünk házakat nézni. Mivel hetilapnál voltunk mindketten, ezért otthonról – ahogy mostanság divatos kifejezéssel mondják: *home office-ban* – is tudtunk dolgozni. Azóta sem bántuk meg a döntésünket, egészen más életminőséget jelent az itteni élet. Ráadásul az itteni nyugalomban tudok könyveket is írni. Írás előtt mindig Istentől kérek tanácsot. Csak azért nem akarok írni, hogy rajta legyen a nevem

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

egy könyvön. Azt szerettem volna, ha ezzel hasznos vagyok mások számára.

– **Több könyvet is írt, amelyekben már megjelenik a hit.**

– Az első könyvem akkor készült, amikor kórházba kerültem. A barátaimnak próbáltam humorral megírni, ami megesezt velem. Tizenegy napot töltöttem a fül-orr-gége klinikán, az ott szerzett tapasztalataimat, gondolataimat az *Angyal szteroid* című könyvemben foglaltam össze. Második könyvem a *Dolce coma – Attila Collins eszméletlen utazása*.

– ***Dolce coma?* Ez elég furcsán hangzik...**

– Szeretem az ilyen, ellentéteket tartalmazó címet. Ez egy három országban játszódó regény. Mindegyik országban jártam, így fizikailag minden stimmel benne. Az Istenhez való viszonyunkat, a véletlenek létezését vagy nem létezését próbáltam ebben a történetben megírni.

– **Többször említette, hogy hasznos szeretne lenni. Hogyan?**

– Az internet sok lehetőséget ad az embernek arra, hogy a hitéről elfogadható és befogadható módon számot adhasson másoknak. Fontos, hogy nem akarok hittérítő lenni, mert szerintem az valami erőszakos, buzgó, tukmálós tevékenység. Sokkal inkább a saját példámon szeretném elmondani, hogyan lett sokkal teljesebb és sokkal boldogabb az életem. Miket tanulok ebből, és miket tudok átadni másoknak.

– **Említette, hogy mélységeket kellett megjárnia. Hogyan terelődött ezek által Isten felé?**

– 2010-ben, ahogy említettem, Isten megtalált, és én is megtaláltam őt, de a hitemet próba elé állította. 2012 tájékán sokat dolgoztam, szellemileg, idegileg kiszolgáltatottá váltam, és jött egy hirtelen bezuhanásom, amikor rossz gondolatok, halálélmények kezdtek rajtam úrrá lenni. Mint egy örvény kezdett ez lehúzni, ahogy egyre csak erősödtek bennem a negatív érzések. A szeretteim hiába vettek körül, próbáltak jó szándékkal terelgetni, mégis egyedül voltam a küzdelemben. Minden este Bibliát olvastam, és ez segített. Bár a mélybe zuhanás egy pillanat alatt történt, amíg kijutottam belőle, az hosszú folyamat volt. Ez az idő is kellett ahhoz, hogy most a szentgotthárdi evangélikus gyülekezet presbitereként ülhessek itt.

– **Rendkívüli alázattal írt erről a tisztsegről, amikor 2019-ben megválasztották...**

– Denzel Washingtonnak van egy motivációs beszéde a hitéről. Három mérföldkövet említ a hívő ember életéhez: tedd Istent az első helyre az életedben; hibázz nagyot; mondd el, mit tett veled Isten. 2005 januárjában a pesterszabti rendőrkapitányság fogdájában feküdtem szétütött fejjel, kitört foggal. Egy szurkolói rendbontás miatt kerültem be. Borzalmas élmény volt fizikailag és lelkileg is. Tizenhat évig jártam Fradimeccsre, Magyarországon és külföldre is, igazán izgalmas és szép időszak volt, de néha belekeveredtem olyan helyzetbe is, amiket utólag már bánok. De nem tagadom le, hogy megtörténtek. Érdekes élet volt ez egy fiatal ember számára, egy jó ideje viszont már az istentiszteletet töltöttek el örömmel. 2018-ban kezdtem járni a szentgotthárdi gyülekezetbe. Ahogy azelőtt a meccset vártam, most a közös alkalmakat. Huszonöt perces autóútra van a gyülekezet a fa-

lumtól, így van idő a ráhangolódásra. Az aktuális kérdéseimre válaszokat kapok a szószéki igehirdetésekből Kollerné Loós Zsuzsannától, a lelkeszünktől. A presbiterségemet szimbolikus visszajelzésnek veszem. Nem vagyok kitartó, sok dolgot abbahagyok. Ami viszont konstans az életemben, az a hitbéli életem fejlődése, az evangélikus egyház keretein belül vállalt szolgálatom. Úgy érzem, most a helyemen vagyok.

– **Egyházunkban egyre nagyobb hangsúlyt kap a gyülekezeti munkatársak képzése. A nemrégiben indult tanfolyamra több száz más gyülekezeti taggal együtt jelentkezett ön is. Miért érezte fontosnak ezt?**

– Régóta élt bennem a másokon segítés vágya, ám sokszor a legjobb szándékkal sem tudtam jól segíteni. Egy istentisztelet után láttam meg a szórólapot, amin egyházunk felhívása szerepelt. Én a szeretetszolgálati szakirányt választottam, mert épp azt szeretném elsajátítani, hogyan tudok jól segíteni. Úgy, hogy az mások számára is valódi támogatás legyen, nem csupán a saját segítési vágyam kielégítése. Hat részből áll a képzés, és már az első három alkalom igen sokat adott nekem, azt éreztem az első istentiszteleten, hogy hazaértem. A másik pedig egy megszólítás volt: az oltárképre pillantottam, és Jézus azt mondta nekem: „Nincs más dolgod.” Úgy érzem, meg kell mutatnom minél több embernek a humort sem nélkülöző, megélhető, mély hitet. A mások felé és a világ felé való nyitottságot szeretném megőrizni és ebbe az életfelfogásba becsatornázni mindazt a mélységet és magasságot, amit megértem. Hálás vagyok, hogy erre az útra ráléphettem. Konkrétan és félreérthetetlenül kapom a feladatokat Istentől. Későn érő típus vagyok, és bár már negyvenegy éves – ahogy mondani szokták, már a lemez B oldala forog –, mégis úgy érzem, hogy az életem most kezdődött csak el igazán. Fontos, hogy hiteles keresztényként tudjak élni. Felül kell vizsgálnom korábbi hibáimat, nem derogál beismerni a tévedéseimet. Régebben könnyen ítéltettem, de most már tudom, hogy az igazságot nem én mondom meg, hanem keresem. Most abban bízva teszem a dolgomat, hogy ha eljön a pillanat, amikor megítteltünk, Isten azt fogja mondani nekem: „Mátyás, jó emberem voltál, gyere be, itt a helyed nálam.”

■ HORVÁTH-BOLLA ZSUZSANNA

A nyolcadik parancsolat

Ne tégy felebarátod ellen hamis tanúbizonyságot!

A Konkordiakönyv - A Magyarországi Evangélikus Egyház hitvallási iratai egyházunk kiadójának gondozásában, Reuss Andrásnak, az Evangélikus Hittudományi Egyetem professor emeritusának szerkesztésében látnak napvilágot. Az ötkötetesre tervezett sorozat negyedik részével teljessé vált a reformátori iratok gyűjteménye. Luther Márton Nagy kátéja, amelyből részleteket közlünk, e kötetben olvasható.

255–257: Nagy érték a becsület

255 Saját testünkön, hitvestársunkon és földi javainkon kívül van még egy kincsünk: becsületünk és jó hírnünk. Ezt sem nélkülözhetjük. Mert fontos az, hogy az emberek között ne éljünk nyilvános gyalázatban, mindenkítől megvetetten. Isten ezért azt akarja, hogy felebarátunk hírnevét, becsületét és tisztességét ugyanúgy ne vegyük el és ne csorbítsuk, mint pénzét vagy javait, hogy becsülete legyen mindenkinek felesége, gyermeke, háza népe és szomszédja előtt. Először is: e parancsolat betű szerint (úgy, ahogyan az szól: „Ne tégy hamis tanúbizonyságot!”) arra az esetre értendő, ha egy szegény ártatlan embert a nyilvános bíróság előtt vádolnak, és hamis tanúkkal sarokba szorítanak, hogy fej-, jószág- vagy becsületvesztésre ítéljék.

260–261: Az igazságnak elkötelezett bírák és tanúk

260 Elsősorban tehát azt célozza ez a parancsolat, hogy mindenki védje meg felebarátja igazát, ne engedje korlátozni vagy elferdíteni, hanem pártolja, és örködjék rajta rendíthetetlenül, akár bíró, akár tanú szerepét tölti be, és bármiféle ügryről van szó. Ezzel különösen jogász uraimék elé tűzi azt a célt, hogy igyekezzenek az ügyeket igazságosan és becsületesen intézni, ami igaz, azt fogadják el igaznak, ne ferdítsenek el, ne szépítsenek és ne hallgassanak el semmit pénzre, vagyonra, tekintélyre vagy hatalomra való tekintettel. Ez ennek a parancsolatnak egyik része és betű szerinti értelme arról, ami a bíróság előtt történik.

263–264: A nyelv bűnei

263 Harmadszor, és ez mindnyájunkra érvényes: Isten tiltja e parancsolatban a nyelv minden olyan bűnét, amellyel felebarátunkat megkárosíthatjuk vagy megbánthatjuk. A hamis tanúbizonyságtétel ugyanis a nyelv cselekedete. Isten tehát gátat akar vetni annak, hogy az ember nyelvvel vétkezzék felebarátja ellen, akár hamis prédikátorok követik el azt tanítással és istenkáromlással, akár hamis bírák és tanúk törvénykezésnél, akár törvénykezésen kívül bárki más, hazugsággal és gonosz beszéddel. Ezek közé tartozik különösen az a csúnya, gyalázatos bűn, amellyel megnyergel minket az ördög: a megszólás vagy rágalmozás. Sokat lehetne erről beszélni, mert nagyon elterjedt és ártalmas baj az, hogy felebarátjáról mindenki szívesebben hallja a rosszat, mint a jót. Sőt annyira gonoszak

KEPUNK ILLUSZTRÁCIÓ / NICK MACMILLAN / UNSPLASH.COM

vagyunk, hogy noha mi magunk nem tűrjük, hogy bármi rosszat mondjon is rólunk valaki, és azt szeretnénk, ha az egész világ gyönyörűt beszélne rólunk, mégsem tudjuk elviselni, hogy másról mondják a legjobbat.

265–266: Ítékezés felhatalmazás nélkül

265 Ezt a bűnt csak úgy kerülhetjük el, ha megjegyezzük, hogy senkinek sem feladata, hogy nyilvánosan ítélje és ostromozza felebarátját, (még ha látja is őt vétkezni), hacsak nincs felhatalmazása ítékezésre és büntetésre. Mert nagy különbség van e kettő között: ha bűnt megítélsz, és ha bűnről tudsz. Tudhatsz róla, de nem ítélheted. Láthatom és hallhatom, hogy vétkezik a felebarátom, de nincsen parancsom arra, hogy mások előtt kitergezzem. Ha tehát nekimegyek, ítélkezem és elmarasztalom, akkor az övénel nagyobb bűnbe esem. Ha pedig tudsz róla, csakis ezt tedd: sír legyen füled, és temesd be, amíg parancsot nem kapsz arra, hogy bírája légy, és hivatalból büntesd. ■

Forrás: Konkordiakönyv – A Magyarországi Evangélikus Egyház hitvallási iratai 4. (Schamalkaldeni cikkek, Értekezés a pápa hatalmáról és elsőbbségéről, Kis káté, Nagy káté). Szerkesztette Reuss András. Luther Kiadó, Budapest, 2019

18. nap – Előretekintve

Ézsaiás próféta könyve 43

18 Ne a régi dolgokat emlegessétek, ne a múltakon tünődjétek!

19 Mert én újat cselekszem, most kezd kibontakozni, majd megtudjátok! Már készítem az utat a pusztában, a sivatagban folyókat fakasztok.

A múlttal való foglalkozás halálos következményekkel járhat.

A következőkben a múlttal való foglalkozás néhány negatív módosítást szeretném felsorolni. Ezek ténylegesen halálos következménnyel járnak, mert kiszívják az életenergiánkat, és megakadályozzák, hogy megnyíljunk az élet új és pozitív lehetőségeire.

a) **A múlt dicsőítése.** Ha az ember „Babilonban” ül, és ezen nem tud változtatni, elkezd felmagasztalni a múltat: „Régen minden jobb volt” – mondogatja. Aki egyszer belemegy ebbe a játékba, az ördögi körbe kerül. Hajlamos lesz a múlt megszipítésére, és nem veszi észre a jelen pozitív oldalait. Még ha a múltban minden jobb is volt (ami legtöbbször hazugság), ez a megdicsőítő tekintet megfosztja az összes erőnktől és motivációnktól.

b) **A vétkes keresése.** Ha valami félresikerül az életünkben, szívesen elmerülünk a gondolatban, hogy erről valaki más tehet. Ez ugyan érthető gondolkodásmód, de rendszerint holtvágányra visz. A bűn áthárításának unos-untalan való ismételtetésétől betegek leszünk, akkor is, ha igazunk van. Másrészt pedig megakadályoz abban, hogy meglássuk saját szerepünket a történetekben. Ahelyett, hogy felvállaljuk a felelősséget az életünkért, másokra toljuk. Ezzel áldozattá tesszük magunkat: „Akit hibáztatasz, annak hatalmat adsz.” Végül is a hibáztatás mindig olyan dolgokra vonatkozik, amelyeken nem lehet változtatni. A konstruktív gondolkodás inkább előretekint, és azt kérdezi, mit lehet itt és most tenni.

c) **Önvád és büntudat.** Ez az előbb említettek fokozása. Ahogy valaki emésztheti magát mások hibáztatásával, ugyanúgy önváddal is gyötörheti magát. Nos, a Biblia fontosnak tartja, hogy az ember foglalkozék a vétkével, de soha nem önpusztító, hanem mindig konstruktív értelemben: olyan módon, hogy jobban megismerjük önmagunkat, bocsánatot kérjünk, dol-

gozzunk magunkon, el tudjuk végezni a szükséges javításokat, stb. A Biblia a bűnről mindenekelőtt Isten megbocsátásának horizontján beszél.

d) **A kívánság, hogy bárcsak másként cselekedtünk volna.** Helyes dolog szembenézni az elkövetett hibáinkkal azért, hogy tanuljunk belőlük. De ez a szembenézés gyakran egy spirált indít be: „Ó, bárcsak az lett volna, hogy... Bárcsak azt tettem volna, hogy... Miért is kellett...” Vagyis ahelyett, hogy a múlt hibáiból tanulságot vonnánk le a jövőre nézve, azt kívánjuk, bárcsak a dolgok másként zajlottak volna. Ennek körülbelül annyi értelme van, mint ha valaki egy elrontott földrajzvizsga után azt kívánja, bárcsak Párizs Anglia fővárosa lenne!

e) **Ragaszkodás a régi formákhoz.** A tradíció jó, a tradicionalizmus veszélyes. Mindannyiunkkal ismétlődően előfordul az életben, hogy valami egészen újjal kerülünk szembe, és a régi tapasztalat nem segít. Nincs értelme régi utakhoz ragaszkodni, amikor a körülmények teljesen mások lettek. Ilyenkor el kell hagyni a régi utakat, és valami újat kell kockáztatni. Ha a tegnapi megoldásaihoz ragaszkodunk, kudarcot vallunk a holnap problémáiban.

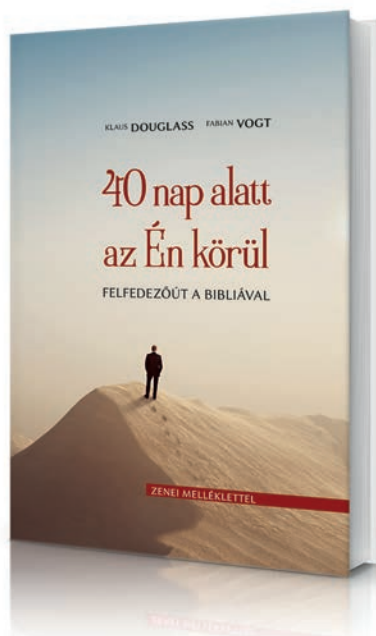
Isten újat akar alkotni. „Ne gondoljatok arra, ami elmúlt!” – ez nem egy önsegítő könyvből vett mondat. A próféta nem mint ember mondja ki, hanem mint emberiségként. életbölcességként. hanem mint

Isten küldötte, Istentől való. A kérdés így szól: kinek van hatalma ahhoz, hogy kiragadjon bennünket a kétségbeesés markából, hogy megint képesek legyünk előretekinteni? Ézsaiás azt mondja: Istennek van erre hatalma, aki a világot és az embereket alkotta. Ez az Isten nem fejezte még be a teremtését. Képes és akar is újat teremteni az életünkben. Ézsaiás tehát itt Isten teremtői hatalmára hivatkozik. Erre érdemes felfigyelni. Sokan ugyanis azt hiszik, Isten úgy teremtette meg a világot, mint egy órásmeister, aki elkészít egy órát, felhúzza, aztán hagyja, hogy az járjon. Nem így Ézsaiás. Nála Isten így szól: „Lásd, én valami egészen újat akarok alkotni.” Isten teremtése nem csak a kezdetben zajlott le. Azóta is folytatódik. Kátyúba jutott életünknek ő oly módon tud új perspektívát nyújtani, mint a záporosó, amelytől virágba borul a sivatag. Láttad már, hogyan változtatja át az eső a sivatagot? Ott, ahol előtte csak szárazság volt, kirobban az élet. Egyszer csak mindenhol előbukkannak a zöld hajtások.

„Na és? – kérdezi a kétségbeesett ember. – Utána megint száraz lesz minden. Ez egy örök körforgás, és a végén a sivatag győz.” Persze: ha Isten a világot csak az elején „húzta fel”, aztán magára hagyta, akkor nem több lesz belőle, hanem egyre kevesebb, mert az óramű ereje az idők során egyre gyengül. Ha ez így lenne, akkor a sivatag valóban győzne. Akkor valóban minden okunk meglenne a visszatekintésre és a múlt dicsőítésére, arra, hogy gyászoljunk mindazt, amit elveszítettünk. Jövőnket a múltunk határozná meg. Kudarcunk és balsikerünk egyszer s mindenkorra egy helyre szögezne bennünket.

Sokan azt hiszik, hogy ez így van. De ez nem a Biblia hite. Isten nem függ a mi múltunktól vagy akárki múltjától. Isten a korlátlan Teremtő, aki ott ajándékoz vizet és termékenységet, ahol előzőleg csak sivatag volt. Talán sehol nem látható ez tisztábban, mint a megbocsátás jelenségénél: „De most önmagamért minden gaztettet megbocsátom, és nem gondolok többé bűneidre.” ■

Forrás: Klaus Douglass – Fabian Vogt: 40 nap alatt az Én körül. Felfedezőút a Bibliával. Luther Kiadó, Budapest, 2019

Megerősített férfiak, erősebb gyülekezetek

A modern kori férfimisszió fontosságáról

Egyházunkban legutóbb – november 23-án – a Pesterzsébeti Evangélikus Egyházközségben rendeztek regionális férfinapot Helyem van az asztalnál címmel. De miért is van olyan nagy igény az ilyen jellegű programokra? Mi az a spirituális többlet, amelyben a férfiak ilyenkor részesülnek? Írásunkban a férfiak hitéletét érintő kérdéseket járjuk körbe lelkigondozók segítségével, a férfiak gyülekezetben betöltött szerepétől a modern férfit érő kihívásokig.

FOTÓ: PHIL COFFMAN / UNSPLASH.COM

Koháry Ferenc lelkész, egyházunk férfimissziós referense szerint a nagyon régóta működő női misszió mellett a férfiak lelki támogatásának kérdése sokáig elhanyagolt terület volt. A kilencvenes években osztrák és német minta nyomán kezdte el felmérni a hazai férfikörök helyzetét. Véleménye szerint a férfiaknak nagy szükségük van erre a misszióra, mivel a munkájuk során nagyobb eséllyel találkoznak egyházon kívüliekkel, keresőkkel, érdeklődőkkel, mint – esetleg a szülés miatt otthon helytálló – feleségük. Így könnyen szembesülhetnek a kereszténységet érintő kérdésekkel. Ahogyan Koháry Ferenc

fogalmazott: „Fontos, hogy az ezekre a kérdésekre adott válaszok biblikusak és korszerűek legyenek.”

Gyümölcsöt hozó segítség

Iltzész István nyugalmazott evangélikus lelkész számos alkalommal szolgált már férfimissziói alkalmakon, csendeshéten. A korábbi érdi lelképásztor úgy tapasztalja, hogy bizonyos kérdésekről csak egymás között tudnak beszélni a férfiak. „Úgy látom, hogy valóban szükség van arra, hogy az egyházban legyenek olyan csendesnapok, -hetek, amelyeket férfiaknak szerveznek.

Mert vannak kifejezetten férfi problémák – természetesen korcsoporttól függően mások és mások –, amelyeket nem szívesen hoznak elő, ha nők is jelen vannak. Hiszen ezek gyakran éppen a másik nemhez való viszonyulás kérdései, a hűség kérdései... Vannak jellegzetesen »férfibűnök«. Sajnos ezekről sem lehet olyan nyíltan beszélni, ha a másik nem képviselője is ott van. Például a pornó férfinépbetegség lett” – magyarázza Iltzész István.

Koháry Ferenc a tapasztalatai alapján kiemelte, hogy a férfiak összefogásának eredményeképpen ők még több feladatot és segítséget vállalnak közösségükben, így a férfikörök szerepét különösen fontosnak látja. „Azt vettem észre, hogy ahol jó férfikör van, ott általában jó a gyülekezeti élet is. Több mint harminc férfikör van az országban, ebből több mint tíz az utóbbi tíz évben alakult meg, a legutóbbi Várpalotán. A legnagyobb férfikör az országban a szombathelyi, ez körülbelül nyolcvan fővel működik, elég szervezeten. Besegítenek a gyülekezet intézményeiben, gyülekezeti napok megszervezésében. Ugyanezt csinálják a sárváriak is, nélkülük nem lenne Gusztáv Adolf vasi hálaadó nap.”

A számok háttere

Mégis: a statisztikák szerint a keresztények között több a hitét gyakorló, templomba járó nő, mint férfi. Koháry Ferenc szerint ez keresztény specialitás, hiszen a zsidó és a muszlim vallásban ennek pont az ellenkezőjét látjuk. A férfimissziós referens úgy véli, ez részben a modernizációnak és a kommunizmusnak tudható be, hiszen a férfiak sokszor a munkahelyüket kockáztatták azzal, ha templomba jártak. Fontos azonban azzal is tisztában lennünk, hogy felmérések szerint hívő apa mellett sokkal nagyobb eséllyel lesznek hívők a gyermekek is, mint ha csak az édesanya lenne templomba járó.

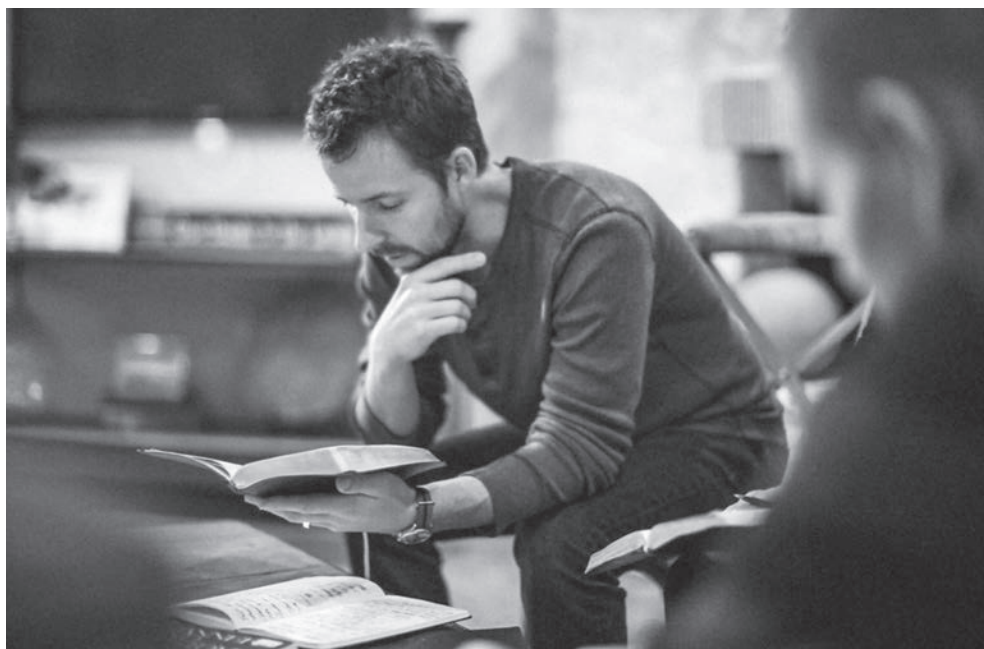

Ittész István szerint azt is fontos látnunk, hogy a férfiak más oldalról közelítik meg a hit kérdéseit. „A férfiak elsősorban nem érzelmi, hanem logikai alapon szeretnék érteni a teológiai kérdéseket, ezért az ateista »tudományos« befolyás náluk sokkal nagyobb, mint a nőknél. A férfiak büszkék az eszükre, ezért a hitet lenézik mint olyat, ami véleményük szerint kiiktatja az értelmet. A férfiak egy jelentős része a hitet a gyengék mankójának véli.”

A nyugalmazott lelkész azt is elmondta, hogy a nők vallási, empatikus képessége sokkal nagyobb, mint a férfiaké – bár kivételek mindig vannak. Ugyanakkor azt is kiemelte, hogy a gyakorlatban a nők inkább vállalják azt, hogy külső segítséget kérjenek személyes problémáikban, és ebből adódóan sokkal nyitottabbak arra is, hogy Istenhez forduljanak. „A férfiak többsége sokkal inkább hajlamos a bezárkózásra. Nem beszél másoknak a gondjairól, fájdalmairól; mindehhez vagy büszke, vagy úgy véli, ha másokat beavat, kiszolgáltatja magát. A férfiak lázadó természetük miatt sokkal inkább vádolják Istent, semhogy előtte megalázkodva kérnék bűneikre, elrontott életükre a bocsánatát” – mondta.

Isten előtt megállni

„A férfinak a hit kérdése mindig az Isten előtt való megállást és az önmagával való szembenézést jelenti – foglalja össze Koháry Ferenc. – Egy férfi nem azért néz a tükörbe, hogy vajon milyennek látja őt más, hanem hogy milyennek látja ő ma-

gát, és a lelkiismeretével vajon mennyire tud tisztába jönni. Tulajdonképpen a hit a férfiaknál az Isten előtt való tiszta lelkiismeretnek az elnyerését és megtartását jelenti, ez a férfi hitének a központi mozgatója.”

A modern kor kihívásai azonban a férfiakat is ugyanúgy veszélyeztetik. Koháry Ferenc komoly problémának látja az élet minden területén – mind a magánéletben, mind a munkahelyen – megmutató túlzott elvárásokat. „A nők részéről is túlzott elvárásokkal néznek szembe a férfiak – teszi hozzá a férfinmissziós lelkész. – Nincs meg a korábban megszokott harmonikus kapcsolat.”

Ittész István hasonló problémákkal szembesül szolgálata során. A nők csa-

ládfenntartó szerepe erősödött, és ezzel sok férfi nem tud mit kezdeni. Ugyanakkor a társadalom is szembeállítja emiatt a két nemet. „Véleményem szerint nem a modern családmoddal kell megszüntetni. A keresztyén családban a férj szerepe ebben az új felállásban is az önfeláldozó szeretet, illetve a »papi szolgálat« betöltése, ami teljesen a helyükre teszi a férfiakat, apákat. A modern Ádámnak és Évának nem egymás riválisává, hanem egymás segítőtársává kell válnia. Ezt megvalósítani ma is a férfiak felelőssége” – vallja.

A férfinmisszió nem a különbségek elmélyítésére szolgáló, különködő csoportosulás. A férfiaknak szükségük van egymásra, hogy az őket foglalkoztató kérdéseket, hasonló életállapotukból adódó problémáikat megbeszélhessék egymással. Ugyanakkor a gyülekezeteknek és az egyháznak is szüksége van a férfiakra, akik alkotó energiájukkal aktív szerepet tudnak vállalni közösségük építésében. Márpedig ha odafigyelünk a férfiak eltérő spirituális igényeire, ha észrevesszük, hogy nehezebben kérnek segítséget, akkor sokkal könnyebben tudjuk megadni a számukra releváns válaszokat. A hívő férfitábor megerősítése az elnöiesedő keresztyénységben pedig mindenkinek az érdeke, hiszen egyedi látásmóddal tudják gazdagítani közösségeiket, illetve nem utolsósorban családjaikat.

■ HARMATI DÓRA

Az írás 2019. december 10-én jelent meg a Kötőszó evangélikus közéleti blogon.

KÉPEINK ILLUSZTRÁCIÓK

Ismerjük meg magunkat a Bibliával!

Evangélikus zenekarok kísérik a vándorutat

Ki vagyok én? Hova tartok, mit gondolok, mit csinálok, mi mozgat, mi blokkol, mire vágyom? És kicsoda Isten? Hogyan jelenik meg a Bibliában, mit üzen a Szentírásón keresztül, és hogyan lehet vele személyes kapcsolata az embernek? Klaus Douglass és Fabian Vogt 40 nap alatt az Én körül – Felfedezőút a Bibliával című kötete hatheti rendszeres olvasásra, illetve reflexióra hív. Nem szokványos áhítatoskönyv vagy meditációskötet: önmagunk megismerését kívánja elősegíteni, mélyíteni.

Klaus Douglass Svájcban született német író és teológus, két korábbi könyve, *Az új reformáció – 96 tétel az egyház jövőjéről*, illetve *az Isten szeretetének ünnepe – Az istentisztelet mai formáiról* jól ismert Magyarországon is. Szerzőtársa, Fabian Vogt irodalmár, zenész, szintén író és lelkész. Összeszokott páros, több könyvet publikáltak már együtt.

A *40 nap alatt az Én körül* „Ádám-tól és Évától” kezdődik, illetve a világ teremtésétől. Ugyanakkor a könyv nem a bibliai kronológiát követi, az igeszakaszok hat fontos életkérdéshez csatlakoznak: Ki vagyok én valójában? Hogyan leszek szabad? Mi határozza meg a tetteimet? Hogyan tudok kapcsolatba lépni Istennel? Hová tartozom? Hová tartok?

Mindennap a Biblia egy-egy kapcsolódó szakaszán gondolkodhatunk. A könyvben nemcsak teológiai alapvetést és illusztrációkat kapunk, hanem feladatokat is. Például egy-egy bibliai mondat megtanulását, természeti jelenségek megfigyelését vagy éppen azt, hogy írjunk levelet Istennek a tapasztalatainkról, érzéseinkről.

Lehetőségünk, hogy imanaplót vesszünk, amelybe felírjuk gondolatainkat, imádságainkat. És természetesen a legfontosabb bátorítás, hogy keressük a személyes kommunikációt, kapcsolatot mindennap Istennel.

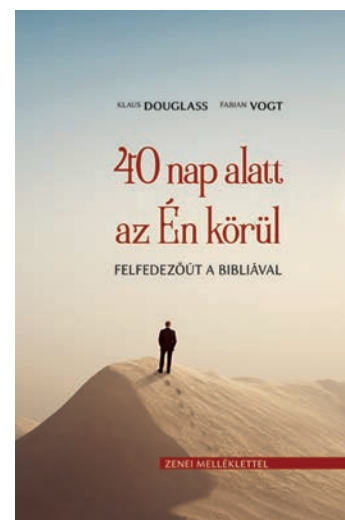
A kötet rendkívül nyitott az ember kérdéseire, kétségeire, megengedi az olvasónak, hogy ne értsen mindennel egyet, illetve erősen bátorít a közvetlen, őszinte hozzáállásra önmagunkkal szemben, és az Úristennel is ilyen kommunikációra biztat.

Nagy erénye, hogy nemcsak a rendszeres ígellgatókkal, -olvasókkal számol, hanem tekintettel van azokra is, akik esetleg kevesebbet tudnak a bibliai időkről, vagy éppen kritikusabban állnak hozzá az egyház tanításához. És számol azokkal is, akiknek nincs kapcsolatuk Istennel, talán nem is hisznek a létezésében, de valami miatt mégis kezükben tartják ezt a könyvet. Őket nyitottságra kéri, arra, hogy hagyják magukat vezetni a korábban említett megismerés kettős útján, egyszerűen adjanak egy esélyt ennek a „dolognak”.

Az olvasmányanyag hozzáférhető napi útravalót ad, magyarázataiból azonban sokszor nem hiányoznak a merész kérdésfelvetések, izgalmas teológiai témák sem, például a szabad akarat vagy a jó és rossz cselekedetek, az utolsó ítélet vagy a Biblia versus tudomány kérdései. Időnként szellemes idézetek illusztrálják a mondanivalót: „Ha az élet kialakulását a Földön a véletlenel magyarázzuk, az azt jelenti, mint egy nyomda felrobbanásától elvárni egy lexikon létrejöttét” – olvassuk például Edwin Conklin biológustól.

A könyvben számos fénykép, rajz, karikatúra „lazítja” finoman a teológiai témákat, de mindezek nemcsak szórakoztatják, hanem adott esetben el is gondolkoztatják az olvasót.

Fontos megemlíteni, hogy a szerzők értelmező szemlélete nem szó szerinti értelemben tekinti a Biblia szavát változatlanul és relevánsnak, ugyanakkor hozzáállásuk nem szabados vagy önkényes olvasat. Nagy gondot fordítanak arra is, hogy az olvasónak ó- és újszövetségi kortörténeti, bevezetési is-

Klaus Douglass – Fabian Vogt: *40 nap alatt az Én körül*. Felfedezőút a Bibliával. Luther Kiadó, Budapest, 2019. Ára 3900 forint.

mereteket adjanak át, amelyek nem öszszeszavarni akarnak, hanem megvilágítani a bibliai történetek, szakaszok háttérét.

A negyvennapos „expedíció” végzetével a szerzőpáros a továbbmenetelre indít bennünket, amely nem nélkülözheti a Biblia további olvasását. Ehhez a legjobb – mint a legtöbb dologhoz az életben – valakivel társulni, hogy meg tudjuk beszélni mindazt, amit az olvasás kiváltott belőlünk.

A kötet magyar kiadásához nyolczeneszám is készült, ezek nyolc magyar evangélikus könnyűzenei együttes, illetve szerző alkotásai: Gábrriel; Smidéliusz Gábor; Lift!; M.I.s.K.A.; Valami Más; Közel; Large Room; Mandák Band. Ezeket a dalokat a könyvben szereplő QR-kód, illetve YouTube-link segítségével lehet meghallgatni, valamint megvásárolhatók külön, a könyvtől függetlenül CD-n 800 forintos áron.

■ MOLNÁR LILLA

Új év, új ember, új szív

„Mert ahol a te kincsed van, ott lesz a te szíved is.” (Mt 6,21)

Ökönyi méretű, percenként hatvan-nyolcvanszor összehúzódó, üreges tömlő. Befogad és ad egyszerre. Nem lázad, nem sztrájkol, teszi a dolgát. Csodálatos szerv, csodálatos szimbólum a szív. Ilyenkor, decemberben rengeteg „szívecskét” küldünk szerte a világra – kézzelfoghatóbb formákban is –, de az év végi elcsendesülés során megvizsgáljuk-e saját szívünket és benne a szándékot jóra és kevésbé jóra? Újrahangoljuk-e szívünk húrjait, hogy szebb, tisztább dallamot zengjen az új esztendőben? És – nem utolsósorban – hálával töltjük-e meg, megköszönjük-e szívünknek az állhatatos munkát, amellyel egy esztendőn át szolgált bennünket, fáradhatatlanul?

Szívizomszövet csak egy szervünkben van, a szívben, ahonnan minden kifut, és ahová minden befut. Legfőbb tulajdonsága: a kitartás. És ha belegondolunk: az életben tartás. Meglepetésként ért a szakkifejezés: sportszív. És amikor egy – az anatómiával és a gimnasztikával is foglalkozó – képzés keretében elmagarázták, mit is jelent, rájöttem, az egyik életcélom, hogy sportszívem legyen. Olyan szív, amely bírja a hirtelen nagy terhelést; olyan szív, amely állhatatosan és „hidegvérrel” pumpál minden körülmények között; olyan szív, amely nem fárad el – „soha”.

A lájkok, „imádom” gombok és „szelfik” korában a tudatosságra törekvő felhasználó fenntartásokkal viseltetik mind az úgynevezett hangulatjelek használatával, mind az érzelmek kinyilvánításának adekvát formáival kapcsolatban. A virtuális kitétség, az életeseemények posztolása, a folytonos önigazolás- és visszajelzés-szükséglet kényszerítő hatalmának következményeként sok embernek már elképzelése sincs arról, mi a valódi intimitás, a benső szféra jó arányérzékű védelme és az egészséges énközlés. Tévképzeteket, trendeket, illúziókat kergetnek, befelé nem figyelnek.

A naiv lelkek így könnyebben sérülhetnek, az eleve nem megfelelő érzelmi alapokkal rendelkezőknek pedig esélyük sincs jó minták elsajátítására. A giccsszívek, nagy szavak, olcsó szlogenek között nehéz rátalálni az egészséges érzelmek kinyilvánítás útjára. Ehhez kell a tér, amely befogadó, kell a gyöker, amely megtart, és kell a saját határok, szükségletek ismerete is.

Népszerű egy néhány éves popsláger videóklipje, melyben egy lány óriási, vérvörös műanyag szívvel járkal a nagyváros forgatagában, és szó szerint kiteve a szívét, várja, hogy az emberek jöjjenek és örüljenek. Áll mosolygón, reménykedve egész álló nap, de persze mindenki elrohan mellette... A pszichológusok szerint napi négy ölelés alapszükséglete az embernek a túléléshez, nyolc a szinten tartáshoz. Ugyanakkor tudvalevő, hogy egy valódi ölelés adásához-kapásához jelenlétre van szükség. A valóságban az emberek sokszor félnek kimutatni érzéseiket, félvallani sebezhetőségüket. Félnék attól, hogy úgy, ahogy van-

nak, nem elég szerethetők. Ezért és még valami konszenzusos szeméremből nem merik ölelésre tárni karjukat – sokszor még családon belül sem.

A legtöbb embernek voltaképpen fogalma sincs arról, mi az a – közkommunikációban épp szív(ecské)vel fémjelzett – szeretet. A közvélekedéssel ellentétben a szeretet nem érzelem. A szeretet (az Írás szerint) parancs: „Szeresd felebarátodat, mint magadat!” Másrészt kegyelmi állapot: „Isten szeretet, és aki a szeretetben marad, az Istenben marad, és Isten is őbenne.” (1Jn 4,16)

A témában sosem a nagy szavakat hangoztatók az igazán hiteselek, hanem a szeretet parancsát követve cselekvők. Jézus elsősorban a tettek embere volt, példájával lépésre, megfordulásra, tudatos cselekvésre ösztönzött. De közvetlenül is tanított: példázataival nem elsősorban az emberek értelméhez, hanem a szívükhöz szólt.

ILLUSZTRÁCIÓ: MARIANNA RASKIN

Aki nem engedi át a szívén, annak sosem lesz sajátja, sosem lesz benső állapota a szeretetparancs üzenete. Luther Márton szerint nap mint nap meg kell térnie a bűnös embernek. A reformátor felfogásában a megtérés a bűnös természetnek, az úgynevezett régi Ádámnak vagy óembernek a szüntelen és folyamatos elhagyni, meghaladni igyekeve. Csak így kelhet életre bennünk a Krisztus természetét hordozó új ember.

A misztikusabb irányokba nyitott teológusok még élményesztétikai vonatkozásokat is hozzátesznek: ha csak egyszer, pillanatokra is lehull a fátyol, és megérint valakit a lét intenzitása, a teremtettség szépsége, a megváltás szédítő mélysége, annak már lesz elég muníciója ahhoz, hogy valódi értelmét lássa a szíve szakadatlan zakatolásának, és egy életre „szívébe zárja” az új szív ígérteit. És hálával gondoljon minden napon úgy a saját életét fenntartó, szüntelen pulzáló, tökéletes, precíz kis szerkezetre, mint az óriási forgó-keringő-lélegző mindenséget fenntartó teremtői kézre.

■ K. A.

Bibliaolvasó napló

Gondolatok az elmúlt hetek igéi kapcsán

Csipogó kis baglyok. Ő keres engem, vagy nekem kell őt keresni? Én találok ki Istent, vagy ő engem? Az én hitem teremti őt, vagy ő ad hitet nekem?

Egy bagoly család lakott udvarunk fenyőfáin. Heteken át hallgattuk a kicsik éhes, szülőket kereső vijjogását. A szülők csendben hordták nekik fél éjszaka a táplálékot. Nagyjából ez a helyzet velünk is. Legfeljebb csipogni tudunk, jelezve, hogy hiányzik valami, Urunk pedig napról napra gondoskodik rólunk. Ő az, aki megszólal, biztat, jelt ad.

„...ha teljes szívből kutattok utánam. Megengedem majd, hogy megtaláljátok – így szól az Úr...” (Jer 29,13–14) „Az odafennvalókkal törődjétek, ne a földiekkel!” (Kol 3,2)

Hol lakik az Isten, hol van az ő temploma? Rómában, Genfben, Wittenbergben vagy Jeruzsálemben? Az Örökkévaló önmagában létező, elérhetetlen, definiálhatatlan, ábrázolhatatlan. Egyetlen vallásba, felekezetbe, teológiai rendszerbe sem fér bele, mert „a véges nem fogadhatja be a végtelent” – mondták a bölcsek. De kijelentette magát a tőle elszakadt, esélytelen helyzetbe került embervilágnak. „A hatalmas Isten, az Úr szól, és hívja a földet napkelettől napnyugatig. [...] Jön a mi Istenünk, nem hallgat.” (Zsolt 50,1–3)

Megszólal a természetben, a lelkiismeretben, a történelemben; az összetört lélekben, az intenzív osztályon, a börtönök bezártságában, üldözések idején, az élő ige hirdetésekor. Bárhol, bármikor, bárhogyan. Még a kőtemplomokban is. Ő ma is úton van. Úton van szíved felé is. Fogadd örömmel! Tedd le terheidet, bűneidet! Fogadd el irgalmát, szeretetét! Ott lesz „szent templomában”, a te lényedben, testedben, szívedben. Kell ennél több?

„Az Úr azonban ott van szent templomában: csendesedjék el előtte az egész föld!” (Hab 2,20)

Egyes vezetők túldimenzionálják szerepüket. Uralkodnak, és kiskorúsítják a környezetükben élőket, a rájuk bízottakat. Jézus a jó pásztor. Azért jött, hogy erőnket meghaladó „ellenségeinktől” – bűntől, haláltól, ördögtől – megmentsen. A nyáj előtt jár „a halál árnyékának völgyében” (Zsolt 23,4) is. Ez a Pásztor nem uralkodik a juhokon, nem „hasznosítja”, nem elpusztítja őket, hanem életét adja értük.

„Egyetlen pásztorot rendelek fölűjük, hogy legeltesse őket...” (Ez 34,23) „Jézus mondja: Én vagyok a jó pásztor, én ismerem az enyéimet, és az enyéim ismernek engem...” (Jn 10,14)

Jób fájdalmára Isten válasza Krisztus keresztje. Némelyek szerint egy hívő nem lehet beteg, mindig mosolyog, a kísértés, a mélypontra kerülés távol áll tőle, és soha nem lehet üres a bankszámlája. Szerintem is igaz az, hogy ha egy alkoholbeteg megtér, azt észreveszi a mája, az idegrendszere, a családja, a munkahelye, a pénztárcája. Ugyanakkor földi utunkon átélhetünk betegséget, családi tragédiát, háborút, katasztrófát, üldözést.

Az Istentől, az élet forrásától elszakadó világ fájdalmára, pokoljárására Isten válasza Jézus. Jób szenvedésére Krisztus megváltó keresztje a válasz. A cél a végső hazatalálás, a „salom”, a béke, a teljesség.

„Miért is ad [Isten] világosságot a nyomorultnak, és életet a megkeseredett lelkűeknek, akik várják a halált, de hiába...?” (Jób 3,20–21) „Mivel [Jézus] maga is kísértést szenvedett, segíteni tud azokon, akik kísértésbe esnek.” (Zsid 2,18)

A bűn olyan, mint a rák. A bűn nem elvont filozófiai vagy teológiai fogalom. Bűn az, ami kárt, fájdalmat, törést okoz. Megbontja a teremtési rendet, harmóniát. Olyan, mint a daganat. Elszívja az életet. Kezdeni kell vele valamit. Isten szeretete, fénye, igazsága és irgalma segít a szabadulásban. Isten haragja szeretetből van. Gyűlöli a bűnt, mert az fájdalmat, törést okoz, de a bűnöst halálosan szereti. Manapság a „bűnöst” képmutató módon utáljuk, kibeszéljük, lenézzük, a bűnnel azonban jó viszonyt ápolunk. Minden a szívben dől el.

„Ne segítsd a bűnöst azzal, hogy hamisan tanúskodsz mellette!” (2Móz 23,1b) „...mert szavaid alapján ítéltetsz majd igaznak, és szavaid alapján ítéltetsz majd bűnösnek.” (Mt 12,37)

■ SEVEÉRENYI JÁNOS

Nem kis meglepetést keltett, ám annál pozitívabb fogadtatásra talált október 31. estjén a debreceni református Nagytemplomban elhangzott ünnepi előadás. A kálvinista Rómaként emlegetett megyeszékhely emblematis templomában a Magyarországi Evangélikus Egyház Zsinatának lelkészi elnöke volt a reformáció emléknapi alkalmából tartott megemlékezés vendégelőadója.

A 2017-es jubileumi emlékév előkészítését és lebonyolítását egykor miniszteri biztосként segítő dr. Hafenscher Károly ezúttal nem a múltat méltatta, hanem – bevallottan szubjektív megközelítésben – mintegy a protestáns egyházak jövőképeinek vízióját vetítette a gyülekezet elé. Idei utolsó lapszámunkban az előadásnak a szerző engedélyével rövidített, szerkesztett szövegét közöljük.

Emlékbeszéd a jövőről

Avagy a mai reformáció három lehetséges egyházmodellje

Közmegegyezéssel alapon úgy számoljuk: ötszázkét éve kezdődött a reformáció. Évről évre megemlékezünk a hitünk szerint Isten adta újulásról. Áldjuk a Mindenhatót, aki embereken keresztül és események által elindított egy életbe vágóan fontos folyamatot, a hitújulás folyamatát. Ez ma is tart, hiszen az az egyház, amely hitünk és a reformátorok tanítása szerint örökre megmarad, állandó megújulásra szorul. „Ecclesia semper reformanda.”

A 2019-es reformációünnep emlékbeszédének megtartására szólta a meg-

tisztelő felkérés ide, a debreceni Nagytemplomba. Megértettem a feladatot, mégis rendhagyó lesz ez a megemlékezés. [...] A 21. századi protestantizmus, ha nem szenved identitászavarban, akkor jövőorientált. Ezért bátorodom a reformáció emlékbeszédet a jövőről tartani. [...]

Vérmérséklettől, felekezeti tradíciótól, aktuális helyi kontextustól és kondíciótól függően bizonyára sokféle látásmód létezik az egyház jövőjét illetően. Én is vállalom, hogy szubjektív módon fogalmazok – természetesen felhasználva a jelenlegi európai helyzet információit, saját egyhá-

zam tapasztalatait és az ökumené elmúlt időszakból származó élményeit. Három irány, három kihívás – ezeket szeretném továbbgondolásra bocsátani.

Egyszerűsítés

Az egyház nagy és bonyolult szervezet. Világméretben, ökumenikus értelemben és országos, sőt helyi szinten is. Az a korszak azonban, amely eddig oly nagy mértékben meghatározta az egyház létét, lezárulónak tűnik: a népegyház formája és korszaka. ►

Hosszú és nagy időszak volt ez, hiszen gyakorlatilag a 4. századtól, Nagy Konstantintól egészen a 21. századig terjed. S bár a népegyházi formák és működési módok egy része tovább él, mert életképesnek bizonyult, a korszak mégis befejeződni látszik. A kereszténység világhéberenciája, a szellemtörténetben mindent meghatározó volta mára már nem az, ami kétszáz, ötven vagy akár húsz évvel ezelőtt volt. A kereszténység nemcsak a legüldözöttebb vallás lett a világon, hanem az a vallás, amely sokak számára hitelét veszítette, s legfeljebb csak az általa létrehozott kultúrában él tovább.

Szembe kell néznünk a tényekkel. Európában – s így hazánkban is – jelentősen csökkent a keresztények létszáma. Az egyházból való kilépés Nyugaton látványosabban, nálunk látens módon, de folyamatosan zajlik. Ma Magyarországon érdemi kapcsolata az egyházzal a lakosság kevesebb mint tíz-tizenöt százalékának van, a templomba járók száma a társadalom egynegyedére becsülhető. Ez a látványos csökkenési tendencia és szekularizációs folyamat azonban [...] lehet, hogy a tisztuláshoz vezet: a látszatkereszténység visszaszorulásához. Ahhoz a folyamathoz, amely az öröklött kereszténységet lecseréli a hitvallóra.

Miközben cipeljük tovább azokat a népegyházi formákat, amelyek egy nagy egyházzal szerveződtek a maga bonyolult rendszerével, demokratikusnak tűnő döntési mechanizmusaival, számos hiva-

talával, nemegyszer túlszervezett struktúrájával, az egyház lényegéhez tartozó megjelenési forma – tudniillik a mozgalmi jelleg – szinte alig fellelhető! Kis és élő közösségek helyett nagy szervezeteket tartunk fenn. Tudom, ezt jelentősen átszínezi és professzionalizálja az a nagy intézményrendszer, amelyet társadalmi felelősségvállalás formájában és indokával átvállaltunk a társadalomtól és államtól. Ez jó, helyénvaló, sőt áldásos; de jaj annak az egyháznak, amely intézményfenntartó és -működtető egyházból egyházat fenntartó intézményrendszerre válik! Ezért komolyan végig kell gondolniuk egyházi vezetőknek, presbiteri közösségeknek, elkötelezett gyülekezeti

tagoknak, hogy miként lehetne az egyházat, annak szervezetét egyszerűsíteni s kevésbé hivataljelleggel működtetni. [...]

Megítélésem szerint az egyik kiemelt feladata a közeljövő egyházának a szervezeti és strukturális egyszerűsítés. Nem önmagáért (*l'art pour l'art*), hanem azért, hogy az egyén és a közösség útját Istenhez, személyesen Krisztushoz minél jobban „akadálymentesítsük”. A reformáció eredeti, minden mozzanatában képviselt célja is ez volt: akadálymentesítés.

Lelkigondozás

A népegyházból újra lelkigondozó egyházzá kell válnunk! Nem egy munkának a többivel szemben való hangsúlyozása ez. Nem. Én olyan egyházzal álmodom, amely igehirdetésében, hitvédelmében, társadalmi-közéleti szerepvállalásában és minden más tevékenységében lelkigondozó egyház. Nem önmagáért él, nem önmagát reklámozza, nem is a bölcsesség kövét zsebében tartva ad életvezetési tanácsokat és kizárólagos megoldási utakat (s közben „megmondja a titit”), hanem irgalmasan lehajol az elesetthez, felemeli a lecsúszottat, értelmet ad a céltalanul bolyongónak, kenyeret ad az éhezőnek és esélyt az esélytelennek.

Mit jelent ez konkrétan? Át kell képeznünk a lelkipásztorokat, hogy a szolgálatainkban ez legyen a fő tevékenység? Lelkipásztorok helyett pasztorálpszichológusok, mentálhigiénés szakemberek legyenek? Nem hiszem. Biztos, hogy minden felekezeten a lelkészkép-

zés hangsúlyos feladatává kell tenni a pasztorális munkára faló felkészítést, a lelkigondozói tudást és hozzáállást erősítve, de a lényeg nem ez, hanem az, amit a reformáció hagyott ránk örökségként: az egyetemes papság. [...]

Mert mit is jelent az egyetemes papság? Nemcsak azt jelenti az egyetemes és általános papság, hogy magam megyek az Istenhez, a magam papja vagyok, hanem azt, hogy magam viszem az Isten másokhoz, és a felebarátom papjává válok. Járhatóvá teszem az utat közte és a Jézusban megismert Isten között. Felelős vagyok az ő hitéért, életéért, Istenhez jutásáért. Szóval, tettekkel, imádsággal, életpéldával. Odasegíteni Istenhez. Ismét az akadálymentesítés...

De még ennél is többről van szó: az egyetemes papság azt jelenti, Krisztusává lenni a másoknak. [...] Bonhoeffer szerint a testvérben Krisztus találkozik velem, és csak Krisztusban hallom meg a testvért. Vízszintes és függőleges elválaszthatatlan egymástól. Csak így kerülhetjük el az egyház individualizálódását. [...] A másik Krisztusává lenni nem szalonkereszténységet jelent, hanem a szó szerinti áldozatot!

Az egyház jövője ezen áll: át tudunk-e állni gondolatban, stílusban, cselekvési rendszerünkben az irgalmasságot gyakorló lelkigondozói magatartásra, sőt életformára. Különben nemcsak a Nagy Konstantin-i korszaknak van vége, hanem az egyháznak is – itt, a mi körünkben. S megmaradunk vallásos egyesületnek, kegyes egyeletnek.

Digitális egyház

Végül, az egyház jövőjéről gondolkodva, nem kerülhetjük el a másik nagy korszakváltást sem, hiszen ez is közvetlenül érinti az egyházat.

Johanna Haberer erlangeni teológus-professzor alaposan elemzi és szemlélteti azt, hogy a digitális forradalom ugyanolyan jelentős átalakulást jelentett a világ s benne az egyház számára, mint a reformáció. *Digitale Theologie* című könyvében leírja, hogy a reformáció is médiaforradalom volt, amelyben az út a mindenütt jelen levő egyháztól a vita társadalmá felé vezetett. [...]

Ahogy az evangélium megjelenése új műfajokat hozott a korai egyház idején, ahogy a könyvnyomtatás széles körben hatással volt a társadalomra, úgy a digitá-

lis világ is forradalmian újat hozott – állítja Haberer. [...] Két kérdést különösen is napirenden kell tartani: hogyan viszonyul a technika és a lélek egymáshoz, s hogy a mindenütt jelen levő egyház vagy a mindenütt jelen levő digitális eszközpark befolyásolja-e jobban az ember életterét, gondolkodását, cselekvési rendszerét.

A reformáció idején egy új világ váltotta fel az egyház totalitárius rendszerét. Addig az egyházon keresztül áradt minden információ, az nem volt mindenki számára hozzáférhető. A reformáció „médiaforradalmával” az emberek

az éhínséget, a járványokat és a háborút, s most új projektbe kezdett. „Teljesen persze egyik problémát sem tudtuk megoldani, de felfoghatatlan és irányíthatatlan erőből kezelhető kihívássá változtak. Nem kell többé semmilyen istenhez imádkoznunk, hogy megszabadítson tőlük. Jól tudjuk, mit kell tennünk, hogy elejüket vegyük – és rendszerint sikerrel járunk.”

Új fogalom terjed el: a *dataizmus*. „A dataizmus azt hirdeti, hogy az univerzum adatfolyamatokból áll, és minden jelenség vagy entitás értékét az határozza

KÉPEINK ILLUSZTRÁCIÓK

információhoz jutottak, s azt maguk értelmezték, véleményezték és használták fel. Ma a digitális forradalom hatására az információ totalitárius rendszere épül fel, a feldolgozhatatlan mennyiségű információ azt eredményezi, hogy véleményformálók, véleményvezérek, manipuláló médiumok befolyásolják véleményünket, döntéseinket. [...]

Szabadság, önállóság, függetlenség, egyéni és közösségi kompetenciák, életér, nyilvánosság, mindenütt jelenlét, mindenhatóság – ezek azok a fogalmak és tematikák, amelyek mentén végig kell gondolni az új médiumok, illetőleg az új média hatását a világban – így az egyházban is. A konzekvenciák teljes egészében ki nem számíthatók.

Az írásaiból ateistának tűnő tudós „sztártörténész”, Yuval Noah Harari a magyarul is megjelent, *Homo Deus – A holnap rövid története* című könyvében arról beszél, hogy az emberiség nagyjából legyőzte a legnagyobb ellenségeit,

meg, mennyiben járul hozzá az adatok feldolgozásához.” A digitális adatfeldolgozás és -hasznosítás az élet meghosszabbítását s majd állandóságát (maradandóságát) eredményezi – írja Harari. A digitális bio- és információtechnológiával az ember eljut az isteni szerepig és lehetőségeikig. Ő lesz a *homo deus*.

Szörnyű vízió – most még nagyobb szüksége van a világnak Isten fiainak megjelenésére s a virtuális helyett a valódi életről való hitvallásra!

Ebben a korszakban kell az evangéliumot minden eddiginél komolyabban venni, megélni. Az önmagunk túlbonyolította egyházat egyszerűsíteni és a Jézus-követő közösséget újra puritán, élő mozgalommá formálni. És ebben a korszakban kell az új adottságok közepette továbbadni a legfőbb adatot és információt: Isten megújító – napról napra reformáló – szeretetét. Hogy Isten Isten maradjon a világ számára és számomra, s én ember lehessenek. Isten gyermeke! ■

Szabadulószo

Már egy évvel ezelőtt is láttam, mennyire népszerű a gyerekek és fiatalok körében ez a műfaj. Fél délután állt sorban a hittansoportom egy alagsori ajtó előtt az adventi feszti-válon, miközben a földszinten és az emeleten kézműves-foglalkozások, játékok, koncertek várták őket. Órákig készek voltak ott időzni, és rettentően izgultak. Pedig tudtuk végig, hogy ki fognak jutni, hiszen mögöttük is várt egy bebocsátásra váró csoport.

Hamar utánanézttem hát, hogyan működik ez a játék, és idén már ősszel ilyen formában ismerkedtünk meg a templommal, ismételtük át a reformáció eseményeit. Örültem, hogy sikerült jó módszert találnom arra, hogy fenntartsam a tanítványaim figyelmét, ők meg boldogan izgulták végig a bezárt templomban azt a bő félórát. Mindenki jól járt.

Nagy hála van a szívemben, hogy valódi aggódással nem gondolunk mi manapság a szabadulásra. Alapvetően biztonságban élünk, nyugodtan, békében. Ám voltak másfajta idők is.

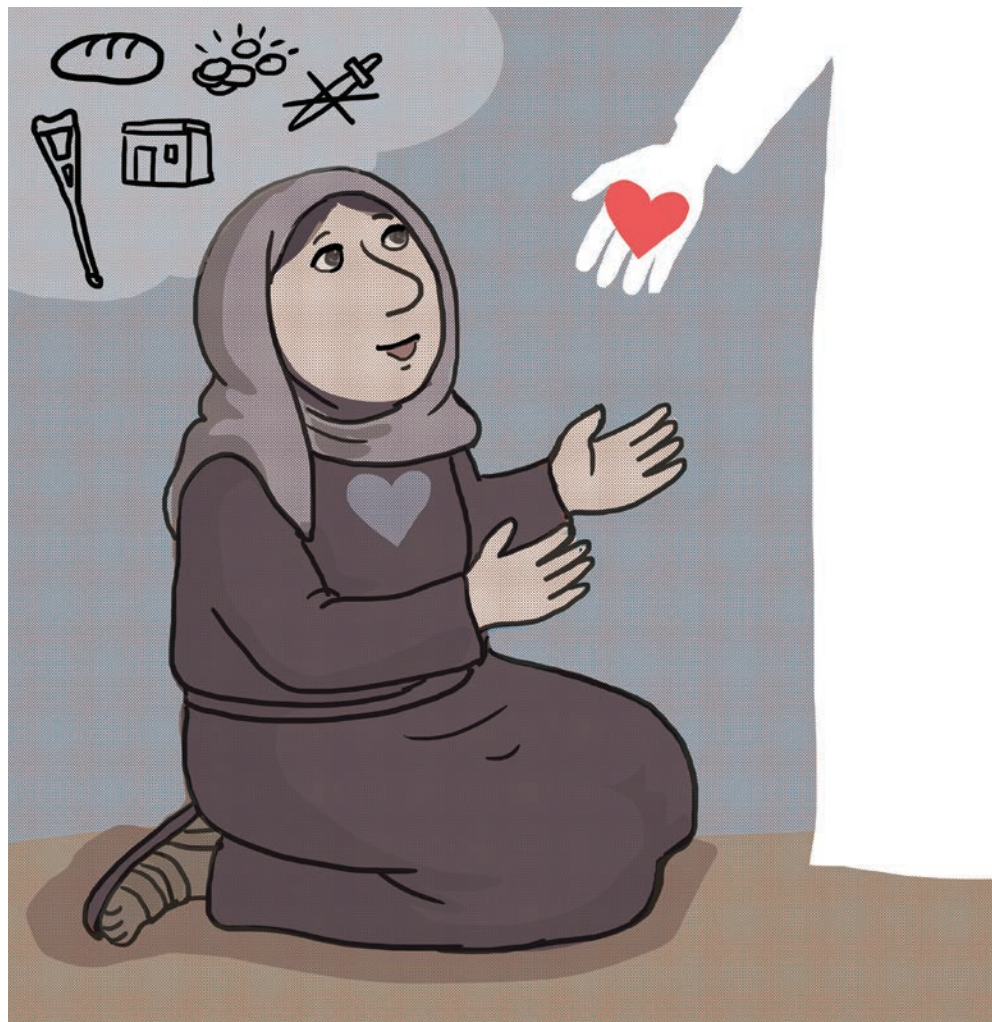
Akkoriban, amikor Jézus született, Izrael és még egy jó nagy terület a Római Birodalom fennhatósága alá tartozott. Ha megnézik egy térképen, elég komoly távolság van a csizma alakú európai félszigeten fekvő Róma meg Izrael országa között. Nem ment könnyen olyan messziről az irányítás. A Római Birodalom hadsereggel szállta hát meg a legyőzött területeket, és komolyan érezte, hogy ő ott az úr. A birodalom császára messze volt, Rómában, ezért egy-egy terület életét fejedelmek és helytartók kormányozták. Az ott élők ebből leginkább azt érezték meg, hogy nem maguk rendelkeznek arról, mi történjen az országukban.

Persze „főnökök” mindig is voltak, de a Biblia – pontosabban az a része, amelyet mi, keresztények Ószövetségként ismerünk, és amelyet minden zsidó ember tisztelt és tekintélynek tartott – előírt egy csomó dolgot, amely védelmet jelentett a szegényeknek. Talán ismeritek Ruth történetét. Abból kiderül, milyen rendelkezések voltak például az elesettek érdekében. Az elhullott kalászosokat a gazdáknak a földön kellett hagyniuk, hogy a szegények is találjanak ennivalót.

A megözvegyült asszonyokat a családba fogadta az elhunyt férj fűtestvére vagy valamelyik férfirokona. De ha valaki végképp eladósodott, és rabszolgaságra jutott, az Isten törvénye alapján akkor is minden hetedik napon pihenhetett, hú

lelkiismerettel és tisztátalannak bélyegezve éltek. Rengeteg volt a beteg, a koldus, az éhező. Az emberek kevésbé törődtek egymással.

Sokféle kis csoport alakult ki a zsidó népen belül, hogy megoldja ezt a nehéz

maradhatott Istenéhez. Hat év szolgálat után a hetedikben a szolga elhagyhatta urát, és szabadon távozhatott a Szentírás alapján. Ám gyakran előfordult az is, hogy ura olyan jól bánt a szolgálával, hogy az megszerette, és szívesen maradt vele.

Nos, ezek a dolgok a római megszállás idején bizony nagyon megváltoztak. Minden kiszámíthatatlan, bizonytalan és bonyolult lett. Az embereknek olyan sok adót kellett fizetniük, hogy gyakran éheztek, nyomorogtak. A megmaradt kis jövedelmükből már sokan elspórolták, hogy még a templomnak is adakozzanak. Így aztán félelemben, megvetésben, rossz

helyzetet. A vallásosabb emberek igyekeztek a többiek helyett is jók lenni, adakozni a templomnak, imádkozni. És mivel nagyon derék dolog volt ez tőlük, elég büszkék is lettek magukra hamarosan. Ők voltak a farizeusok. A főpapok a szadduceusok csoportjához tartoztak; itt sokan voltak a befolyásos, nagy hatalmú családok tagjai közül is. Olyanok is voltak, akik kivonultak a pusztaságba, barlangokban éltek, szigorú szabályokat követtek, hogy Istenre figyelhessenek. Esszénusoknak nevezték ezeket az embereket. Mások fegyveres lázadást terveztek a rómaiak ellen, páran rá-
 z

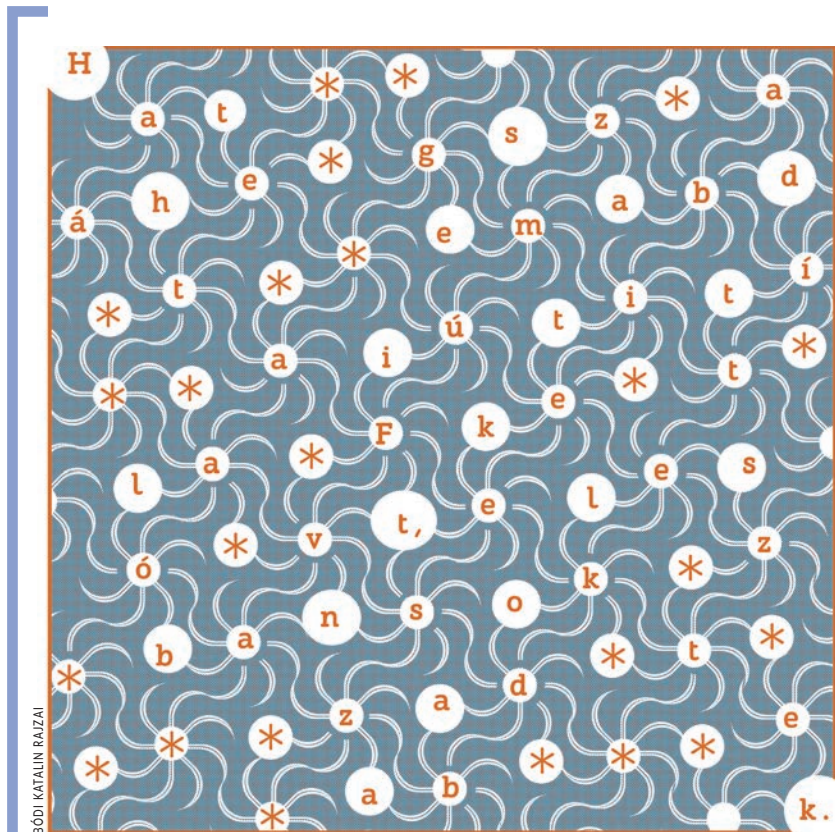
is rontottak egy-egy katonára, gyakori volt a fegyveres összecsapás. Aki pedig a megélhetésért küszködött, örült, ha napról napra el tudott tengődni a családjával együtt.

Ebben a helyzetben mindenki nagyon-nagyon várta a szabadítót. Főleg a római megszállás alól, de az elszegényedés, a szolgaság, a nyomorúság alól is. Isten azonban még ennél is jobban látta, milyen nagy az a rabság, amely alatt a népe nyög. Az emberre rá tudnak telepedni a bűnei, nyomják, kínozzák, gyötrik.

Ha valakinek egyszer kicsúszott a száján egy hazugság akarva vagy akaratlanul, az előbb-utóbb behálózza az életét. Egy rossz lépés sokkal könnyebben szokássá válik, mint egy jó. Ha egyszer kihagytam a gyülekezeti alkalmat, legközelebb már kevésbé fog hiányozni. Amikor csúnya szót, pletykát, bántást hallok, olyan hamar sikerül megjegyezni, a leckére meg külön rá kell koncentrálni, hogy valami is megmaradjon belőle. De hát mit is magyarázok nektek, hiszen olyan egyértelmű ez: a beteg szokott fertőzni, nem az egészséges. Mint ahogyan az almán is a kezdődő rothadás terjed tovább, amely kezdetben még csak egy aprócska folt.

Isten tehát pontosan tudta, hogy a szabadításra valahol benn, a szívük mélyén van a legnagyobb szükségük az övéinek. Ahogyan az orvos is először a sürgősebb bajon segít, ő is ilyen szabadítót küldött: aki a szíveket teszi rendbe, az életeteket szabadítja meg az Istennel való közösségre, készsé a szeretetre, az öröme.

Az, akit küldött, valóban a Szabadító nevet kapta. A zsidó gyerekeket szép jelentésű nevekké indították útra a szüleik. Jézus – vagy ahogy eredetileg hangzott: Jesua – szabadítót jelent. Csakhogy ez a név elég gyakori volt akkoriban. Ha egy édesanya elkialtotta ezt a nevet az

BÓDI KATALIN RAJZAI

Jn 8,36

A nagy kezdőbetűtől indulva, a labirintusban haladva összeolvashatod az aranymondást

utcán, több kisfiú és férfi is odakapta a tekintetét. Így hát a nevéből még nem lehetett egykönnyen rájönni, hogy ő Isten küldöttje. A tettei viszont már bizonyították, hogy valóban rá vártak.

Vagyis... Nos, egy kissé ez is bonyolult. Mert volt, aki csak egy kicsivel nagyobb anyagi biztonságra vágyott. Volt, aki csak meggyógyulni akart. És akadt, aki csak a rómaiakat szerette volna jó messzire elkergetni az országból, a többi dolog, úgy gondolta, rendben van.

Mi tagadás, nem voltak nagyon má-

sok azok az akkor élő emberek sem, mint mi, maiak. Jön a karácsony, és Isten szabadítása már elérhető számunkra. Jézus önfeláldozó szeretete utat nyitott nekünk, hogy Istenhez mint mennyei Atyához fordulhassunk. Mint egy mindenható és szerető mennyei szülőhöz. Bizalommal, reménységgel, rá figyelve, körülötte sertepertélve, őt példának tekintve, hozzá kapcsolódva. És ma is sokan beérjük kevesebbel. Ilyenfajta vágyakkal: „Csak egy saját szobát szeretnék.” „Kicsit jobb jegyeket adj, Istenem.” „Egy okostelefonnak örülnék.” „Csak ebből a betegségből gyógyuljak meg most.” „Nekem egy kis zsebpénzemelésre lenne szükségem.”

Isten azonban azt mondja: szabadításra van elsősorban szükségetek. Ez az első lépés, minden ráér utána. Sőt talán egy-két dologról kiderül majd az is, hogy nem annyira fontos, mint hittük. Ő nem elvenni akar tőlünk, nem megtagadni tőlünk valami jót, hanem a legfontosabbat akarja adni nekünk, hogy teljes életünk lehessen. Igazi szabadítót küldött, aki valóban szabaddá tehet bennünket. ■

- A szabadítót más neven is emlegették. Az egyik az Immánuel volt, amely azt jelenti: „velünk az Isten”. A szabadítót hívja az *Evangelikus énekeskönyv* 133. éneke is: *Ó, jöjj, ó, jöjj, Immánuel*. Az eredetije a „Veni, veni Emmanuel...” kezdetű, 12. századi latin ének.
- Az eredeti gregorián dallamot sokan feldolgozták. Számomra nagyon kedves Hayley Westenra énekével, illetve Kodály Zoltán feldolgozásában. Ez utóbbit *Adventi ének* címmel is megtaláljátok a *YouTube-on*.
- A zsidó nép énekei közül is választottam egyet nektek. Szövege: „Áldott, aki az Úr nevében jön.” Eredeti nyelven körülbelül így hangzik ez: „Baruch haba b'shem Adonai.” Ezzel a címmel is találtok videót, amelyben Jézus életének epizódjait illesztették a dalhoz.

Téli szünet az országos irodában. Tájékoztatjuk egyház-
közseink, intézményeink vezetőségét és tisztelt partne-
reinket, hogy a Magyarországi Evangélikus Egyház Ország-
os Irodája a téli időszakban 2019. december 24. (kedd)
és 2020. január 6. (hétfő) között zárva tart, az ügyintézés
ez idő alatt szünetel. Az első munkanap január 7., kedd a
szokásos munkarend szerint. Ezúton kívánunk minden ked-
ves testvérünknek és partnerünknek áldott új esztendőt!

KRÁMER GYÖRGY országos irodavezető

Tizenkettedik Luther-konferencia Révfülöpön. Teológia
– nem csak teológusoknak. Helyszín: Ordas Lajos Evan-
gélikus Oktatási Központ (8253 Révfülöp, Füredi út 1.).
Időpont: 2020. január 31-étől február 2-áig, péntektől va-
sárnapig. Előadók és a témák: dr. Fabiny Tamás: *Az úrvacsora
kortárs művészek képeinek tükrében* • dr. Reuss András:
*Mi az úrvacsora, és hogyan éljünk vele – Luther írásai alap-
ján* • dr. Bácskai Károly: *Az úrvacsora – Pál korinthusiak-
hoz írt első levele alapján* • dr. Hafenscher Károly: *Luther
úrvacsorai gyakorlata* • dr. Csepregi Zoltán: *Luther és az
újrakeresztelők* • dr. Ittész Gábor: *Luther Akéda-értelmezése
a Genesisvorlesung alapján* • dr. Hafenscher Károly: *Az úr-
vacsora igéi J. S. Bach Máté-passiójában.*

Az áhítatok igehirdetője Gáncs Péter nyugalmazott
püspök. A záró istentiszteleten Ittész János nyugalmazott
püspök hirdeti az ígét. A konferencia háziasszonya Isó Do-
rottya veszprémi lelkész. Minden érdeklődőt szeretettel
várunk. Jelentkezni a revfulop@lutheran.hu e-mail-címen,
illetve a 8253 Révfülöp, Füredi út 1. postacímen lehet ja-
nuár 20-ig. A konferenciát egyházunk támogatja, így a rész-
vételi díj teljes ellátással 15 ezer forint.

11. KÖSZI Téli berek évindító hétvége 18–29 éveseknek.
Balatonyörök, 2020. január 30. – február 2. Ma minden
a látszatról szól. Lassan már nem is tudjuk, mi a valódi,
mert csak az számít, hogy trendi legyen, nem pedig az,
hogy igaz. Álarcozat veszünk fel – néha talán önmagunk
előtt is. De mi van az álarc mögött? Meg mered mutatni
a valóságot, vagy megelégszel a látszattal? Mi az, amiben
igazi értéket lelsz, és amit valóban követni tudsz? A **KÖSZI
Téli berek** tábor mottója 2020-ban: *Látszat vagy valóság?*
Ha te is ismered ezeket a dilemmákat, és szívesen gon-
dolkodnál, keresnéd az utat velünk, vegyél te is részt fiatal
felnőtteknek szóló téli táborunkban! Szakmai előadás, kis
csoportos beszélgetések, személyiségfejlesztő tréning,
bensőséges áhítatok, szuper közösségi élmény és felejt-
hetetlen szórakozás vár. A részvételi díjak, kedvezmények
és a technikai részletek olvashatók a KÖSZI honlapján:
Koszi.net. E-mail: koszi@koszi.net.

A nyugdíjas lelkészek összejövetelét szokás szerint a hó-
nap első péntekén, január 3-án fél tízkor tartjuk a Deák
téren. Elhangzik Ittész István előadása *21. századi kihívások
egyházunk jelenében* címmel.

Evangélikus püspök a bányászokkal

Szent Borbála ünnepén, december 4-én az Országos Magyar
Bányászati és Kohászati Egyesület szervezésében ünnepi öku-
menikus szertartást tartottak Budapesten, a zsúfolásig megtelt
Gellért-hegyi Sziklakápolnában. Az igehirdető Fabiny Tamás
volt, aki immáron tizedik éve ünnepel a bányászokkal.

Az evangélikus elnök-püspök a vértanúságot szenvedett
Szent Borbálával kapcsolatban felhívta a figyelmet az üldözött
keresztények iránti szolidar-
ritásra. Az alkalmat követő
misén Böjte Csaba feren-
ces rendi szerzetes prédik-
ált, aki teológiai tanulmá-
nyai előtt maga is bányász-
ként dolgozott. Az esemény
– Fabiny Tamás záróáldása
után – a bányászhimnusz
elénekülésével ért véget.

■ CSÜRY CSABA felvétele

Léleküdtő 24 óra nőknek. „Az Úr az én pásztorom, nem
szűkölködöm.” Egnapos lelki alkalmat szervezünk nők szá-
mára a piliscsabai Béthel Evangélikus Missziói Otthonban
január 31., péntek 16 órától február 1., szombat 16 óráig.
Szeretettel várjuk mindazokat, akik a jó pásztorra figyelve
szeretnének egy napot eltölteni, lélekben töltekezni és a
szöveg örömet is átélni. Az alkalmat az országos iroda gyű-
lekezeti és missziói osztálya is támogatja. Részvételi díj:
5000 forint. Jelentkezési határidő: január 20. Jelentkezni
a lelekuditoev@gmail.com e-mail-címen vagy a 20/824-
8283-as mobilszámom lehet.

BODA ZSUZSA és VARGA GYÖNGYI szervezők

Mesék a csodakertről – Az egyetlen Földért. Az Asztali
Beszélgetések Kulturális Alapítvány a Petőfi Irodalmi Mú-
zeummal együttműködve szeretettel várja az érdeklődőket
következő disputájára a múzeumba (Budapest V. ker., Káro-
lyi u. 16.). Időpontja: január 30. (csütörtök), 18 óra. Boldizsár
Ildikó meseterapeuta, mesekutató, író és Kodácsy-Simon
Eszter evangélikus lelkész, az Evangélikus Hittudományi
Egyetem Valláspedagógiai Tanszékének vezetője beszél-
getnek. Moderátor: Galambos Ádám evangélikus teológus.
Téma: *Mesék a csodakertről – Az egyetlen Földért* című könyv.
A Boldizsár Ildikó által szerkesztett kötet kapcsán mesékről,
a teremtett világról, a környezet és embertársaink védel-
mének kérdéseiről és mindezekben keresztül „mindennapi
etikánkról” szól majd a disputa. A rendezvényre a belépő
felnőtteknek 800 forint, diákoknak, nyugdíjasoknak 400
forint. (A belépő megvásárlói a Petőfi Irodalmi Múzeumot
támogatják.) A beszélgetés élőben a Petőfi Irodalmi Múzeum
YouTube-csatornáján is követhető.

Apróhirdetés. 53 éves ceglédi, hitben járó, kedves, hűséges,
vidám nő keresi hasonló társát. Jelige: Örökre.

Az esztendő első vasárnapja – Róm 3,9–19

A visszacsempészett Mikulás-lista

„Van zsáokban minden...” Félreértés ne essék, jól tudom, hogy a Mikulásnak semmi köze a mögöttünk álló karácsonyhoz. Még akkor sem, ha a tőlünk idegen szokások már begyűrűztek hozzánk is az amerikai filmekben és angolszász karácsonyi dalokon keresztül. Miklós püspököt végtelenül tisztellem, a december 6-át örömmel tartom, és a köré épült magyar kultuszt is el tudom fogadni, de azt már valahogy nehezen tudom elnézni neki, ahogy belopózott a karácsonyainkba, és szép csendesesen, ügyes taktikai húzásokkal és kiváló stratégiával Jézust kitérta onnan, sőt már csaknem a jászolbölcsőből és az istállómelegből is.

Tavalyelőtt karácsonykor két szolgálat között autózva felfigyeltem a Kossuth rádióban egy műsorra, amelyben egy angolszász éneken keresztül egészen sajátos módon libegett be az ünnepbe a kedves kólareklámozó Nagyszakállú. A dalocskában a Téaló gondos precizitással ellenőrzi az összeállított listáját, hogy vajon azon minden szerepel-e velünk, az őt oly lelkesen váró gyerekekkel kapcsolatban. Kétszer is átnézi, hogy a listázott nevek mellett milyen tulajdonságok szerepelnek, mennyi ezekből a jó, és mennyi a rossz magaviselethez adódó tett. Egyszerűen szólva: ki volt jó, és ki volt rossz. Ki érdemel ajándékot, ki pedig maximum virgácsot.

„Zsák, zsák, teli zsák...” Eltöprengtem az ének abszurditásán. A karácsony tényleg erről szólna? Arról, hogy érdemeink szerint bánnak velünk, miattuk kapunk jutalmat vagy elmarasztalást? Tényleg ennyire elszakadtunk a lényegtől, Krisztus közénk érkezésének csodájától, a mindannyiunkat meglátogató és megajándékozni akaró Megváltónktól? Valóban az a hit,

a vallásosság és az egyháziasság lényege, hogy kiderüljön, ki a jó, és ki a rossz, és mindezért bezsebeljük (vagy inkább beputonyozzuk, bezoknizzuk, becsizmázzuk) azt, ami jár?

És rá kellett jönnöm, hogy a dal sajnos nem téved, mert az emberek zöme már tényleg úgy áll Istenhez, mint egy automatához, egy jót és rosszat vizslató Bíróhoz. Istent úgy akarja látni a világ, mint aki a felettünk köröző, csengettyűs szánján nézi az életünket, leszűri a jó és a rossz dolgokat, hogy aztán annak megfelelően adjon vagy vegyen el, áldjon vagy bántson, kegyelmezzen vagy ítéljen. Luther pont ezen a mennyei pontozáson háborodott fel, és tiltakozott téves meglátásaink ellen.

Pár éve egy könyvelő testvérrel beszélgettem, aki kifejtette, hogy közel negyed évszázados lelki küzdelmébe teltt rájönnie, hogy – bármennyire szeretne volna is ő a szakmája miatt – Is-

ten nem könyvelő. Az üdvösség nem könyvelés útján zajlik, a megváltottságunk nem azon áll vagy bukik, hogy mekkora jó vagy rossz mennyiség áll életünk egyes soraiban, oszlopaiban.

Nem „végire jár...”, hanem pont kezdődik „...az esztendő...”

Mai, az év első vasárnapjára kijelölt ígékben az ószövetségi zoltártextust keretező, keménynek tűnő páli szavak pont arról szólnak, hogy Isten szemében nincs olyan velünk kapcsolatosan, hogy magunktól „jó”. Nincs igaz ember. Ez van: „...nincsen, aki értse, nincsen, aki keresse Istent. [...] nincsen, aki jót tegyen, nincs egyetlenegy sem.”

KÉPÜNK ILLUSZTRÁCIÓ

De mekkora „szerencsénk”, hogy Isten nem vezet pontos nyilvántartást, listát vagy naplót arról, hogy mi mennyi helytelen tettet követtünk el vagy mondatot mondtunk ki! Mekkora „szerencsénk”, hogy az egyes bűneink nem lehetnek akadályai annak az irgalomnak, amely a mennyek országát adja meg számunkra! Mekkora „szerencsénk”, hogy a mennyek országa tele lehet hozzánk hasonló bűnösökkel; hogy azt csupa olyan vétkes tölti majd meg, aki a bűnei ellenére megbocsátást kapott!

■ GABNAI SÁNDOR

Imádkozzunk! Köszönjük, Urunk, hogy az elmúlt karácsony és egész évben is átélhettük felénk való nyitottságodat. Hála neked, hogy megkaptuk az új évre is a legnagyobb karácsonyi ajándékot: a te végtelen és feltétlen szeretetedet Egyszülöttedben! Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (január 5.) Sokan mondják: *Bár jó napokat látnánk, és ránk ragyogna orcád világossága, Urunk!* Zsolt 4,7 (Jn 8,12; Lk 2,41–52; 1Jn 5,11–13; Zsolt 138) Ha mélységben járunk, ha valaminek híján vagyunk, ha békétlenség telepszik a mindennapjainkra, bizony erre vágyunk: „Bár jó napokat látnánk!” De sokszor elfelejtjük a szoltárvers második felét. Pedig tagadhatatlan az összefüggés a kettő között. Jobb csak úgy les, ha nem egyszerűen sóhajtozunk, hanem Istent hívjuk segítségül. Mert ha ránk ragyog Isten orcája, akkor áldásával hordozhatóvá és jóvá lesznek napjaink. Még a legnehezebbek is. Nem azért, mert könnyebb lesz a teher, hanem azért, mert Isten figyel ránk, és elkészíti a szabadulás útját mindenből Jézus által. Ebben bízva kiáltunk bátran ma is hozzá!

Hétfő (január 6.) *Miért mondd ezt, Jákób, miért beszélsz így, Izráel: Rejtve van sorsom az Úr előtt, nem kerül ügyem Isten elé.* Ézs 40,27 (2Tim 2,19; Mt 2,1–12; Ef 3,1–7; Mk 1,21–28) Nemrég hallottam egy idős nénit panaszkodni: „Senkit sem érdekel, mi van velem.” Panaszából áradt a betesdai beteg ember gondolata: „...nincs emberem...” (Jn 5,7) Az a béna ember is – bár megállt előtte Isten Fia, és segítségét kérte – még mindig azt hitte, egyedül van. Nem érzékelte, hogy Jézusban Isten kíváncsi rá, hogy mi van vele, és meg akarja gyógyítani. Mindannyian éreztük már ezt az elkeseredést, hogy nem figyel senki a gondjainkra. Sokszor bele is ragadunk ebbe a gondolatba. De szól a bátorítás. Ha úgy érzed, nincs embered, ne feledd: van Istened. Isten előtt nincs rejtve semmi. Csak nézz Jézusra, és ő visszaadja elvesztett reményedet, és gyógyítja lelkedet!

Kedd (január 7.) *Ha Isten velünk, ki lehet ellenünk?* Róm 8,31b (Zak 2,9; 1Jn 3,1–6; Mk 1,29–39) Nem az számít, ki van ellenünk, hanem hogy ki van velünk. Jézus eljövetele óta tudjuk: „...Immánuél [...] Velünk az Isten.” (Mt 1,23) Ezt valóságosan megmutatta egészen a Golgotáig, majd húsvét hajnalán is. A legnagyobb Győző van velünk. Ha ezt hisszük, akkor lehet, hogy csatákat el fogunk még veszíteni ebben az életben, de a háborút a halállal szemben nem. Mert „küzd értünk a hős vezér, kit Isten rendelt mellénk” (EÉ 254,2).

Szerda (január 8.) *A reménység hitvallásához szilárdan ragaszkodjunk, mert hű az, aki ígéretet tett.* Zsid 10,23b (Zsolt 33,22; 4Móz 24,15–17a[17b–19]; Mk 1,40–45) Hogyan lehetne a sokszor „csalfa, vak reményhez” szilárdan ragaszkodni? Nem az ilyen reménységhez akar kötni minket az ige, hanem elmondja, hogy mi az a biztos alap, amelybe a reménység horgonyát bele lehet

vetni. Az egyetlen biztos fundamentum Isten hűsége, amelyet megmutatott az ő Krisztusában, a mi Megváltónkban. Ő azt ígérte, hogy aki hisz őbenne, annak élete van. Aki ebben reménykedik, nem bizonytalan homokra épít, hanem kősziklára.

Csütörtök (január 9.) *Isten ruház föl engem erővel...* Zsolt 18,33 (Filem 4,6; Ef 4,17–24; Mk 2,1–12) Ádámnak és Évának Isten bőrruhát készített, amikor menniük kellett az Éden kertjéből. Már a büntetés pillanatában megjelent Isten kegyelme, gondviselő szeretete, és felöltöztette őket. Minden bűnük ellenére. Nem csak testi szükségleteinkben tapasztalhatjuk meg Isten „mégis” szeretetét. Lelkünkön is gondoskodik a kereszten megmutatott kegyelem erejével, amely képes legyőzni bennünk és körülöttünk minden gonoszt. Ő ezzel az erővel ruház fel téged is.

Péntek (január 10.) *Mert meg vagyok győződve, hogy sem halál, sem élet, sem angyalok, sem fejedelmek, sem jelenvalók, sem eljövendők, sem hatalmak, sem magasság, sem mélység, sem semmi-féle más teremtmény nem választhat el minket Isten szeretetétől, amely megjelent Krisztus Jézusban, a mi Urunkban.* Róm 8,38–39 (Péld 14,32; 1Jn 1,5–7; Mk 2,13–17) „A szeretet soha el nem múlik” – vallja Pál apostol (1Kor 13,8a). Ebben az ígében még többet mond. Isten szeretete az, ami nem múlik el soha irántunk. Bármilyen akar is elvonni tőle, ő utánunk nyúl. A földi élet minden örömeiben és bánatában mindennél nagyobb erővel felzeng az ígélet: Isten szeretete olyan hatalmas irántunk Jézus Krisztusban, amit semmi el nem törölhet.

Szombat (január 11.) *De Jézus odahívta őket, és így szólt hozzájuk: Tudjátok, hogy azok, akik a népek fejedelmeinek számítanak, zsarnokoskodnak rajtuk, és nagyjaik hatalmaskodnak fölöttük. De nem így van közöttetek, hanem aki naggyá akar lenni közöttetek, az legyen a szolgátok...* Mk 10,42–43 (Ám 5,24; Ézs 66,18–23; Mk 2,18–22) Ő, mennyien megrészegeznek a hatalomtól! Elfelejtik, honnan jöttek, ki és miért emelte fel őket. Jézus viszont egészen más lelkületre mutat rá. A sajátjára. Aki naggyá akar lenni, abban legyen alázat, és amit tesz, azzal mások javát szolgálja. Jézus soha nem ingott meg a hatalom kérdésében. Hirdette, hogy minden, amit tesz, Isten dicsőségét szolgálja. Nem felejtette el, hogy Isten üdvtervét jött betölteni, és ezért vállalta, hogy felemeljük – a keresztfára. Az elsőbbsége pedig abban nyilvánult meg, hogy első zseneként feltámadt a halálból, hogy általa azok is feltámadjanak majd, akik a Krisztuséi.

■ KALINCZSÁKNÉ VARGA KATALIN

Kövessen bennünket a Facebookon is: facebook.com/evangelikus
Magyarországi Evangélikus Egyház – Életközelen vagyunk

Kiadós adventi visszapillantás

Egyházunk Luther Kiadója 2019 adventjében könyvbemutatókkal, felolvasóestekkel, könyvvásárokkal és még egy kávéesttel is meglepte olvasóit. Ebből a gazdag ünnepi programkínálatból villantunk fel néhány emlékezetes alkalmat.

„Megzenésített útikönyv”

A Luther Kiadó könyvesbolti esték elnevezésű sorozatának november 29-i alkalmán mutatta be Molnár Lilla lelkész nő Klaus Douglass és Fabian Vogt *40 nap alatt az Én körül – Felfedezőút a Bibliával* című könyvét. Az advent előtt megjelent kiadvány segítségével az olvasó negyven lépésben, a Biblia tükrében juthat el Isten megismeréséhez, vagy mélyítheti el hitét.

A kötethez – a német eredetinek megfelelően – zenei melléklet is tartozik. A magyar kiadáshoz nyolc evangélikus ifjúsági zenekar készített zeneszámot, amelyek nemcsak MP3 formátumban érhetők el a könyvben megtalálható QR-kód segítségével, hanem a könyvtől függetlenül CD-n is megvásárolhatók. A dalokhoz készített videófelvetelek az Evangelikus.hu honlapon láthatók.

Molnár Lilla lelkész nő mutatta be Klaus Douglass és Fabian Vogt *40 nap alatt az Én körül – Felfedezőút a Bibliával* című könyvét

Csömöri Visszhang

FOTÓ: TAGAI PÉTER

Advent 2. vasárnapjának délutánján gyülekezeti közösségben mutatták be a *Visszhang – Imádságok, olvasmányok* című kötet harmadik, átdolgozott kiadását. A csömöri evangélikus gyülekezeti teremben megtartott alkalmon Szabóné Mátrai Marianna lelkész, az Evangélikus Hittudományi Egyetem (EHE) Gyakorlati Intézetének nyugalmazott vezetője tartott áhítatot, majd a kötetéről, az imádságról, az imádkozási szokásokról a könyv szerkesztőjével, dr. Szabó Lajossal, az EHE nyugalmazott rektorával beszélgetett Boda Zsuzsa, a Luther Kiadó munkatársa. Mindkét könyvbemutatón készült videófelvelet, megtekinthető az Evangelikus.hu honlapon.

Felolvasóest és könyvvásár

December 2-án a békéscsabai evangélikusok, 6-án pedig a Nógrád megyei Legénd gyülekezetének tagjai látták vendégül a Luther Kiadó munkatársait, Antal Bálint igazgatót, Boda Zsuzsa szerkesztőt, Isó M. Emese titkárságvezetőt és Kézdi Beátát, az

Evangelikus Élet megbízott felelős szerkesztőjét. Az adventi esteken a személyes találkozások mellett fontos szerepet kapott az igei üzenet, amelyet a kiadó gondozásában az elmúlt egyházi esztendő során megjelent kiadványokból tartott felolvasóest egészített ki. A résztvevők a köteteket természetesen meg is vásárolhatták.

Könyvesbolti kávéest

Igazi kávéházi hangulat lengte be a Luther Kiadó Üllői úti könyvesboltját december 5. délutánján, amikor is Matussek Edina és Szabó Tímea, a Coffer kávé készítői tartottak kóstolóval egybekötött előadást. A kávéesten az érdeklődők megismerhették a kávécserjék tulajdonságait, hallhattak a kávéfajták közötti különbségekről, de megtudhatták a jó kávéfőzés titkait is. A kiskőrösi – nem melleleg evangélikus – kávékészítők termékei a kiadó könyvesboltjában is kaphatók. A kávékóstoló szünetekben a Luther Kiadó munkatársai mutattak be részleteket az idén megjelent könyvekből és zenei kiadványokból.

■ – LK –

FOTÓK: ISÓ EMESE

Megajándékozott ajándékozók

Vízkereszt ünnepeinek emblematikus szereplői a napkeleti bölcsek. Tudós kíváncsiságuk vitte őket Jézus jászolóhoz, és a Megváltóval való találkozásuk indította vissza őket hazájukba, hogy továbbadják az örömhírt. A világ első „misszionáriusaiként” is emlékezhetünk rájuk, hiszen különben általuk jutott el először az evangélium. Az Evangélikus Külmisziói Egyesület ezért is választotta immár hetedik alkalommal meghirdetett – vízkeresztől húsvétig tartó – adománygyűjtő akciójának mottójául a talán már ismerőssé vált mondatot: „Vízkereszt a külmiszió ünnepe”.

A Vízkereszt a külmiszió ünnepe elnevezésű akció nyitóalkalma 2020. január 5-én, vasárnap lesz a Nagytarcsai Evangélikus Egyházközség templomában (2142 Nagytarcsa, Sztéhló Gábor u. 1.). Istentisztelet: 10.30; gyülekezeti délután: 16 óra.

A napkeleti bölcsekkel kapcsolatban aligha állítanánk, hogy rendkívül praktikus ajándékokkal halmozták el a kisdedit és szüleit. Arany, tömjén, mirha – mindezek luxuscikkek, inkább a hódolat kifejezésének ajándékai. A menekülésre kényszerülő család számára vélhetően mégis a lehető legnagyobb segítséget jelenthették. Az illatszerek árából, a kapott aranyból megvásárolhatták mindazt, amire Egyiptomba tartó újuk során szükségük lehetett. Talán nem erőltetett azt mondanunk, hogy Isten terveiben ezek az ajándékok ebből a szempontból is fontos funkciót tölthettek be.

Aggódva a kisdedit és nyilván önmagukat is féltve – hogy el ne érjék őket a féltékeny Heródes király katonái –, mégis békességgel indulhattak útnak a bölcsek. Istentől megajándékozottak lettek. Elsősorban azért, mert találkozhattak a földre jött Szabadítóval, de másért is. Átélethették, hogy látogatásuk „belesimult” Isten szabadulást hozó tervébe.

Pályakezdő lelkészként egyik finn testvérgyülekezetünkben láttam meg

azt a kinagyított fotót, amely az általuk támogatott misszionárius házaspárt ábrázolta, körbevéve mosolygó afrikai családokkal. A kép felett a felirat: „Akiiktől sokat kapunk”.

A küldő gyülekezet lelkésze elmagyarázta, hogy Isten missziója ilyen megle-

pően működik: az is kap, aki ad. Amióta a gyülekezete ezt az afrikai közösséget támogatja, azóta megtapasztalták, hogy lelkileg gazdagabbak lettek. Erősíti őket fekete bőrű testvéreik nehéz sorsban is kitartó hitének bizonyossága, és az adományaiknak köszönhető gyógyulások, családok biztonságát szavatoló szociális eredmények híre bátorítja gyülekezetének tagjait, hogy szolgálatuk „nem hiábavaló az Úrban” (1Kor 15,58), sőt azok az ő tereibe illeszkednek.

Amikor 2020 vízkeresztjén az Evangélikus Külmisziói Egyesület (EKME) ismét meghirdeti adománygyűjtő akcióját, akkor ezt annak bizonyosságával teszi, hogy „az ajándékozó bővelkedik, és aki mást felüdít, maga is felüdül” (Péld 11,25). Célunk, hogy az árva kenyai gyermekek között évek óta folyó szolgálatunkhoz idén is szerezzünk támogatókat, s hogy ennek révén egy egészségügyi tábor is szervezhessünk részükre.

■ B. PINTÉR MÁRTA,
az EKME lelkesi elnöke

FOTÓK: BÁLINTNÉ KIS BEÁTA

Három nap a támogatott árvák testi-lelki egészségéért

Immár négy esztendeje annak, hogy az Evangélikus Külmisziói Egyesület (EKME) szervezésében támogatott kenyai árva gyermekekkel tölthetünk három napot egy táborban, Nairobi közelében. Csodálatos élmény volt, olyan amelyet az ember többször szeretne átélni. Isten segítségével 2020 februárjában valóra válik az, amire a gyermekek és mi is annyira vágyunk: ismét elutazunk Nairobi, Kenya fővárosába, és elvisszük az egész kis csapatot egy táborba.

De kik is tartoznak ebbe a csapatba? Először is a jelenleg támogatott közel negyven – hat és húsz év közötti – árva, akiknek a tandíját fedezzük. Ezúttal nemcsak a Nairobi-ban élő gyermekek, hanem az ország távolabbi részein lakók is meghívást kapnak (korábban azért nem jöhettek, mert nem tudtuk fedezni utaztatásuk költségeit), így azt reméljük, teljes lesz a létszám. (A kisebbek csak felnőttel utazhatnak, vagyis a kísérők is részt vesznek a táborban.)

Az idősebb, iskolából kikerült korábbi pártfogoltakat szintén várjuk, hogy személyesen is kapjunk visszajelzést a sorsokról. Természetesen a szolgálatot mintegy tizenhárom éve hűségesen vég-

A SZERZŐ FELVÉTELE

ző kenyai önkéntesek is velünk tartanak. Tehát a teljes létszám körülbelül nyolcvan fő lesz.

Különleges tábor lesz ez, hiszen Magyarországról is kiutaznak hozzájuk tizenketten (mindenki a saját költségén), közöttük számos orvos. Ezt használjuk ki arra, hogy egy úgynevezett *Medical Campet* (egészségügyi tábor) szervezzünk, ahol sor kerülhet a gyermekek egészségi álla-

potának felmérésére, és erősítő, tisztító – szükség esetén kevésbé súlyos betegségekre alkalmazható – gyógyszereket kaphassanak a szakemberektől.

Ajándékokkal is szeretnénk kedveskedni az árváknak. Mindenképp meglepjük őket cipővel – a lábbeli Kenyában felettébb értékesnek számít –, de iskolatáskát, pólót, tanszereket, higiéniai cikkeket és persze édességet is szándékozunk vinni nekik.

Szeretnénk a gyerekekkel együtt Isten igéje mellett elcsendesedni; sok, öt dicsőítő éneket zengeni hangosan; komolyan, személyesen beszélgetni; vidáman, felszabadultan játszani, azaz segíteni testi-lelki gyógyulásukat, egészséges életüket.

A 2020. évi bibliaolvasó *Útmutatóban* a tábor fő napjának időpontjára, február 19-ére lapozva ez az ige olvasható: „A hatalmas Isten, az Úr szól, és hívja a földet napkelettől napnyugatig.” (Zsolt 50,1b) Hisszük, hogy mi, tizenketten ennek a hívó szónak a földi továbbadói leszünk szóban és tettben. Adja Isten, hogy ezen a táboron keresztül is minél többen, gyermekek és felnőttek egyaránt meghallják és kövessék az Úr hívó szavát. Ehhez kérjük a testvérek imádságát.

■ BÁLINTNÉ KIS BEÁTA,
az EKME Afrika-referense

Ima a keresztény misszióért

Köszönjük, Urunk, hogy érdemesnek találsz bennünket a te országod építésére. Köszönjük, hogy feladatokat adsz nekünk, melyekben kiteljesedhetünk, és megerősödhetünk a veled való kapcsolatban.

Add, Urunk, hogy meghalljuk a hívásodat mindig és mindenkor, kifogásokat nem keresve el tudjuk hinni azt, hogy ez valóban a te akaratod, és tudjuk teljesíteni sokkal jobban, mint ahogyan gondolnánk. Add, hogy mindig nyitott szívvel álljunk a megfelelő ügy mellé, és kitartóan végezzük, csakis a te dicsőségedre. Minden gondolatunk, szavunk, cselekedetünk a te akaratod szerint legyen.

A te szereteted minden emberben el van ültetve, és egyetlen Fiad mind egyikünk bűnét magára vette. Szeretnénk, ha az egész világ értesülne erről az örömről. Védj meg minket, Urunk, az ördög minden cselszövésétől és csábításától, különösképpen pedig azokat, akik viszik ezt az örömhírt.

Kérünk, Urunk, adj erőt és védelmet a vállalt feladataikhoz minden keresztény testvérünknek, akik missziót folytatnak. Áldd meg minden keresztény közösség misszióját, és óvd minden kísértéstől és rossztól.

Ámen.

(Ismeretlen szerző)

Graz várja a közép-európai keresztényeket

Tizedik alkalommal rendezik meg 2020 nyarán a közép-európai keresztény találkozót. Az eseményre, amelynek az ausztriai Graz lesz a helyszíne, a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodájának Ökumenikus és Külügyi Osztálya is szeretettel hív és vár minden érdeklődőt. Magyarországról közösen – szervezett busszal vagy buszokkal – is eljuthatnak majd az utazók a rendezvényre.

Stájerország fővárosának, a magyar határhoz közel fekvő reformációi városnak, Graznak nagy eseménye lesz a július 3–5. között tartandó közép-európai keresztény találkozó. Emlékezetes, hogy 2016-ban

hívogató. A város pedig festői szépségű: az 1997-ben a második európai ökumenikus nagygyűlésnek is helyet adó Graz óvárosa és várhegye a világ kulturális örökségének része.

FOTÓ: GETTY IMAGES

Budapesten gyűltek össze az egymástól távol élő, különböző nyelvet beszélő, mégis igazi keresztény közösséggé vált testvérek. Körülbelül háromezer ember volt kíváncsi a programok sokszínű palettájára és gyönyörű fővárosunkra.

2020-ban is hasonlóra számíthatunk: a találkozás öröme, a programok színésége, a közösség élménye mindnyájunkat

A jövő évi keresztény találkozó mottója a *Római levélben* olvasható szeretethimnusz egyik szókapcsolata: „Színről színre” (Róm 13,12), amely utal arra, hogy lehetőségünk van egymás által jobban megismerni Isten munkáját, Isten össze- és megtartó szeretetét. Az egymás felé fordulás – a „face to face”, ahogy a német nyelvű honlapon és a plakátokon is angol kifejezéssel hirdetik –

lehetőséget ad arra, hogy megélhessük a keresztény közösség szépségét, az egymásban kapott lehetőséget és Isten ajándékát, azt, hogy közelebb kerülhessünk az egyházhoz, Krisztushoz, távol élő testvéreinkhez, jobban megismerhessük, könnyebben elfogadhassuk egymást.

Ebben segítenek a találkozó programjai, a témák is, például: egyházi és társadalmi változások 1989 után; a kisebbségben élők helyzete; a digitalizáció; a mesterséges intelligencia; a közösségi média mint mindent átszövő jelenség.

Az istentiszteletek és a bibliatanulmányok több szentírási történetet is feldolgoznak majd a három nap folyamán fókuszba kerülnek például az emmausi tanítványok, téma lesz az Úr megjelenése Ábrahámnak Mamré tölgyesében, illetve Jézus megjelenése a magdalai Máriának. Komoly- és könnyűzenei koncertek, színházi előadások, vítaestek és kifejezetten ifjúsági programok, előadások, istentiszteletek is várják a látogatókat.

A Grazra kíváncsiak szervezett városnézésen ismerkedhetnek a város szépségével, hangulatával, életteliességével. A Magyarországi Evangélikus Egyház is aktív szervezője az alkalomnak, így a résztvevők biztosan találkozhatnak ismerős, számukra kedves fellépőkkel, barátokkal.

A rendezvény honlapján lapzártánkorkor csak német nyelvű tájékoztatás volt olvasható a találkozóval kapcsolatban, de egy magyar nyelvű Facebook-oldal is igyekszik friss hírekkel és információkkal szolgálni ([Facebook.com/kozepeuropaikerestenytalalkozo](https://www.facebook.com/kozepeuropaikerestenytalalkozo)), a regisztrálni szándékozó magyarországi érdeklődők pedig közvetlenül is fordulhatnak a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodájának Ökumenikus és Külügyi Osztályához a kulugy@lutheran.hu e-mail-címen.

Ökumenikus egyházi napok Svájcban. 2020. szeptember 19–20-án rendezik meg a svájci Schaffhausenben és a Zürich környéki gyülekezetekben a Bodentavi egyházi napokat (Bodensee-Kirchentag). Ezt az egyházi körök és civil szervezetek összefogásával szervezett ökumenikus vándortalálkozót olyan eseményként hirdetik, amely éppúgy lehet kulturális fesztivál, párbeszéd és vitafórum, ifjúsági találkozó, gyülekezeti továbbképzés, mint ökumenikus és felekezeti kongresszus. A vendéglátók ezúton is szeretettel várják azok jelentkezését, akik maguk is aktívan együttműködnének a programok kialakításában, akár kórusszolgálattal, zenei együttesként, az úgynevezett *Lehetőségek piacán* standdal vagy önkéntes segítőként. Jelentkezni a Bodensee-kirchentag2020.ch internetes oldalon keresztül lehet.

Forrás: MEE OI Ökumenikus és Külügyi Osztály

■ NÉMETH KITTI

Vízkereszt ünnepe – Jn 9,1-7

Clickbait

„Meglátta a hajléktalan férfit, odalépett, és nem fogja elhinni, hogy mi történt utána...” „Megpróbálták kirabolni a sarki zöldségest, hihetetlen, amit az eladó tett.” „Micsoda formák! Itt a válasz, hogyan fogyott az énekes nyolcvan kilót.” Bizonyára ismerősen csengenek az efféle címek, legalábbis, ha az elmúlt néhány évben akár csak tíz percre is csatlakoztunk az internetre.

„Clickbait” – mondja az angol a szenzációhajhász, kattintás- vadász tartalmakra utalva. Az izgalmas, érzelmeinkre erősen ható címre nézve nem bírjuk ki, hogy ne kattintsunk. Aztán persze kiderül, hogy a hajléktalan férfi egy szendvicset kapott az aluljáróban, az eladó feljelentést tett, míg az énekesről sosem hallottunk, kép sincs róla, csak reklámok ugranak fel. Rádásul mi sem lettünk soványabbak...

Ma is a szemünkön keresztül próbál becsapni a világ. Sőt talán minden eddiginél manipulálhatóbbak vagyunk vizuális téren. Nézz és higgy! Aztán persze vásárolj, szavazz, klikkelj!

Képesek vagyunk-e meglátni a valódi értéket? Képesek vagyunk-e felismerni a valódi tartalmat? Elvakít a csillogás, vagy világosan látunk?

Vakságtól hitvallásig. Ez a születésétől fogva vak férfi túl volt minden szenzációhajhász reményen. Kint ült az út mellett, és koldult. Talán észlelte, ahogy egy csoport közelebb ér hozzá. Lehet, hogy a tanítványok kérdését is hallotta. Ahogy már megint a bűn okát keresik. Ahogy már megint a bűnöst méregetik. Jézus viszont nem megy bele a boncolgatásba, mintha teljesen másról beszélne.

A vak koldus a tanítványok kérdését bizonyára jól értette, már ezerszer hallhatta, de a Názáreti mondatai annál különösebben szóltak: világosság, nappal, éjszaka és cselekedetek, az Isten cselekedetei, amelyek rajta lesznek nyilvánvalóvá. Miről beszél ez az ember? Hallja a köpést, csodálkozik, hogy nem őt köpték le... Hallja a sárdagasztást, ha észreveszik az előljárók, hogy szombatot csinálja, baj lesz belőle... Végül érzi Jézus kezét a szemén, és talán maga sem tudja, hogy miért, de a parancsára elindul a Siloám felé.

Miután megfürdött a tóban, a szeme világát visszakarta, de a világ világosságát még nem látta. Érezte a jelenlétét, saját életén tapasztalta meg a hatalmát, de nem igazán értette, hogy honnan is való. Amikor a szomszédok kérdezték, akkor azt felelte, hogy a Jézus nevű ember tett csodát. Amikor a farizeusok vallatták, akkor prófétának nevezte gyógyítóját. Végül a kiközösítés után újra találkozott vele, de ekkor már tisztán látott. „Hiszek, Uram!” – áldotta leborulva Istent. (Jn 9,38)

Állóvíztől a buzgó forrásig. Ebben a gyakran sötét és vak világban talán már bennünk is kialakult a gyógyulás reménye. Talán mi is megfáradtunk, elcsüggedtünk, teljesen passzívvá váltunk. Ám éppen ilyenkor mutatja meg magát Isten. Van, hogy éppen ilyenkor lép oda hozzánk, és szólít meg. Néha úgy, hogy elsőre meg nem is értjük, mi a terve velünk igazából. Talán éppen a mi

erőtlen, világtalan koldus létünkben mutatkozik meg a hatalma. Csak érezzük, hogy valami megmozdít, hogy valami elindul az életünkben, és apró tettek után végül eljutunk a hitvallásig. S a minket körülvevő éjszakában is erősödik a világosság.

Jézus Krisztus nem clickbaitisten, hanem éppen az ellenkezője. Valódi tartalommal tölti meg az életet. Vele lehet a sötétségből világosság, a koldusból gazdag, a vakból látó. Eljutva az állóvíztől a forrásig.

JÉZUS MEGGYÓGYÍTJA A VAKOT (1812 KÖRÜL); LUCIEN BONAPARTE GALÉRIÁJÁBÓL

Vízkereszt. Már a 2. századi katakombák falain megjelenik ez a történet a keresztséggel kapcsolatban. A keresztség ajándékában éppen azt élték meg az első keresztények, hogy Krisztussal találkozáskor világosságra jutottak. Különös, hogy János evangélista kicsit másképp látta a szabadulást, az üdvösséget. Neki az inkarnáció a kulcs.

A bűnökből való szabadulást nem pusztán Jézus kereszthalála, hanem a vele való kapcsolat jelenti. Amikor meglátjuk a Jézusban megjelent dicsőséges Istent, akkor születünk új életre. Erről szól a keresztség. Erről szól vízkereszt.

■ BARANYAY BENCE

Imádkozzunk! *Urunk, gyógyítsd vakságunkat, hogy nyilvánvalóvá legyen rajtunk is a te megjelenésed. Ámen.*

Nyugdíjas lelkészek és lelkészözvegyek adventi találkozója püspökeinkkel

Még nem volt példa a nyugdíjas lelkészek és lelkészözvegyek találkozóinak történetében arra, hogy mindhárom hivatalban lévő püspök egyszerre tudjon jelen lenni az adventi összejövetelen – 2019-ben ez kétszeresen is megvalósult. Az aktívak mellett három nyugalmazott püspök is részt vett a három egyházkerület szervezésében megrendezett december 6-i alkalmon a budapesti Rózsák terei Evangélikus Középiskolai Kollégiumban.

A Déli és az Északi Egyházkerület kezdeményezéséhez idén a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület is csatlakozott, így téve hangsúlyossá, hogy az aktív munka időszak után is mennyire fontosak az egyház számára az idősebb generáció tagjai.

Ez a tisztelet és figyelmes szeretet sugárzott minden megszólalótól a vendégek felé, így Kecskeméti Szilvási Zsuzsannától, a vendéglátó kollégium igazgatójától, Keczkó Páltól, a Budai Egyházmegye esperesétől, az egyik fő szervezőtől vagy éppen Ecsedi Zsuzsától és Ecsedi Klárától,

akik korálátiratok előadásával tették még ünnepélyesebbé az alkalmat.

A figyelmes szeretet és tisztelet hatotta át a Déli Evangélikus Egyházkerület püspökének, Kondor Péternek nyitóáhitatát, aki bátor őszinteséggel prédikált olyan kevésbé népszerű témákról, mint a fájdalom, a veszteség és a végső elmúlás. A figyelmes szeretet jeleként választotta előadásának témáját Fabiny Tamás is: az északi kerület lelkészi vezetője a Zákeus Médiacentrum felvételeinek felhasználásával készült filmmel mindenki számára kedves és izgalmas időszakot elevenített fel. Az *Olyanok voltunk, mint az álmodók* címet viselő alkotás az 1989-es rendszerváltás történéseit dolgozta fel evangélikus nézőpontból.

A Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspökének záróáhitatában is a tisztelet és a figyelmes szeretet megnyilvánulásait érthették tetten az egybegyűltek. Szemerei János hálát adott azért is, hogy a jelenlévők imádságaikban hordozzák az egyházat.

■ HAJDÚ TIBOR

Evangelikus Élet

A Magyarországi Evangélikus Egyház lapja

Megjelenik kéthetente

- E-mail: evelet@lutheran.hu
- EvÉlet online: www.evangelikuselet.hu
- Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu
- Előfizetés: kiado@lutheran.hu
- Szerkesztőség: 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-20/824-5519. Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.balla@lutheran.hu)
- Megbízott felelős szerkesztő: KÉZDI BEÁTA (beata.kezdi@lutheran.hu)
- Hírszerkesztő: T. PINTÉR KÁROLY (karoly.pinter@lutheran.hu)
- Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu)
- Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUZSÁNNA (matetot@gmail.com)
- Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu)
- Rovatvezetők: BALLA MÁRIA – Oratio oecumenica (maria.balla@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu),

FÜLLER TÍMEA – Gyermekneknek

(f.timea.71@gmail.com),

TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem

(tamytam@t-online.hu),

DR. ECSEDI ZSUZSA – Cantate

(ezsu@lutheran.hu),

MÁNYOKI JÁNOS – Thesaurus

(janos.manyoki@lutheran.hu),

STIFNER-KÓHÁTI DOROTTYA – Tallózó

(evtallozo@gmail.com)

- Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu),

1085 Budapest, Üllői út 24.

Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518

- Felelős kiadó: ANTAL BÁLINT, a Luther Kiadó igazgatója (balint.antal@lutheran.hu)
- Nyomdai előállítás: *MondAt Kft.* (2600 Vác, Nádas utca 2.) • www.mondat.hu
- Felelős vezető: NAGY LÁSZLÓ
- Árusítja a kiadó.
- Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág telefonszámán: 06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál.
- INDEX 25 211, ISSN 0133-1302
- Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyedévre 3900 Ft, fél évre 7800 Ft, egy évre 15 600 Ft, más európai országba egy évre 52 500 Ft (167 euró), egyéb külföldi országba egy évre 61 400 Ft (195 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság.
- Beküldött kéziratokat nem őrünk meg és nem küldünk vissza.
- Címlapfotó: MAGYARI MÁRTON

ORATIO OECUMENICA

Mennyei Atyánk, aki az új évben sem veted el népedet, hanem örök irgalmaddal és végtelen kegyelmeddel magadhoz öleled! Szent Fiad keresztje által megmutattad örök szereteted titkát, ezért az ő érdemében bízva fordulunk hozzád imádságunkban.

Irgalmas Isten! Ajándékozz nekünk bűnbánó szívet, hogy sose feledjük: csak a te kegyelmed menthet meg minket, senki és semmi más. Add, hogy egész életünk neked tetsző istentisztelet legyen. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet: Urunk, hallgass meg minket!]

Kegyelmes Isten! Te elküldted közenk Fiadat, aki megkeresztelkedése által közösséget vállalt velünk, bűnösökkel, és aki engedelmes volt egészen a kereszthalálig. Segíts abban, hogy mindig őt hallgassuk, és belőle éljünk. Add, hogy váltságodnak ily nagy ára mirajtunk ne vessen kárba. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet: Urunk, hallgass meg minket!]

Gondviselő Isten! Könnyögnék hozzád a segítségre szorulókért, a szenvedőkért és a betegekért. Szent Fiad vére legyen sebünkre balsam, bűnünkre kegyelem, hogy sorsunk sötétlő árnyai közt meglássuk szent arcodat. Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet: Urunk, hallgass meg minket!]

Békesség Istene! Ajándékozz meg felelős étellel minket és vezetőinket, hogy földünk, amelyet te egykor szépségnek és jónak teremtettél, ám az emberi gonoszság miatt ma is értelmetlen halállok és különféle katasztrófák emésztenek, egyre több embernek lehessen újrólakni, egyre több embernek lehessen újra élni otthona. Vonj magadhoz, hogy áldó atyai kezded oltalmában éljünk! Jézus Krisztusért kérünk...

[Gyülekezet: Urunk, hallgass meg minket!]

Szerető Atyánk! Add, hogy az új esztendőben is felragyogjon az evangélium fénye, amely sötét világunkban az egyedüli biztos menedék. Jézus Krisztus, a mi Urunk és Megváltónk nevében kérünk. Ámen.

Vízkereszt ünnepe utáni első vasárnap

Mk 1,9-11

Önként vállalt sorsközösség

Keresztelő János a Jordán folyó partján egészen különös erővel hirdette a megtérés és – ehhez kapcsolódóan – a bűnbánat fontosságát. Egymás után jöttek hozzá a bűneiket megbánó emberek – farizeusok, katonák, vámosok –, és tették le életük terheit. Sokan talán sírva kérték Isten bocsánatát bűneikre. Keresztelő János pedig – egy ehhez kapcsolódó cselekedettel – feloldozta őket: lemerítette a vízbe a gonosz, bűnös embert, és feljött egy megtisztult ember. Lemerült a régi ember minden bűnével, szennyével, és felbukkant egy megtisztult, bűneit a vízbe eltemető ember.

Mindezt olvasva újra és újra felvetődik a kérdés: miért keresztelkedett meg Jézus? Hiszen a bemelegítés a bűnbánatról és a bűnbocsánatról szól, neki pedig erre nem volt szüksége. Hisszük és valljuk, hogy bűn nélkül élt, nem kellett neki semmit lemosni magáról. Akkor mégis miért?

Jézus közösséget vállal velünk. Beáll a bűnösök közé a sorba. Ő büntelen, nincs szüksége arra, hogy János bemelegítse. Nincs szüksége arra, hogy valamit lezárjon, és új életet kezdjen. Ezzel a cselekedettel azt fejezi ki, hogy átérzi sorsunkat, s a következő években még inkább át fogja érezni minden nyomorúságunkat. Nem isteni sérthetlenségben fogja járni Palesztina útjait, hanem elfáradó, éhező, szenvedő, sebektől brutális fájdalmakat hordozó emberként. Át fogja élni a gyászt, a lenézést, a megbántást, az elhagyatottságot.

Pál – immár teológiai nyelven – így foglalta össze mindezt a híres Krisztus-himnuszában: „...Isten formájában lévén nem tekintette zsákmánynak, hogy egyenlő Istennel, hanem megüresítette önmagát, szolgai formát vett fel, emberekhez hasonlónak lett, és emberként élt; megalázta magát, és engedelmes volt mindhalálig, mégpedig a kereszthalálig.” (Fil 2,6–8) Erről az alázatos mellék állásról szól Jézus megkeresztelkedése.

Jézus magára veszi bűneinket. Mindez csak egy kép, de nagyon szemléletes. Értsük jól: miközben az emberek a Jordán folyóban lemosták a bűneiket, Jézus magára vette azokat. Nem véletlen, hogy János evangéliuma szerint, amikor Keresztelő János meglátja Jézust, akkor így szól: „Íme, az Isten Báránya, aki elveszi a világ bűnét!” (Jn 1,29) Magára veszi a bűneinket, azért, hogy utána felvigye a gólgotai keresztre.

Isten pecsétje. A Jordán folyóban ott áll Jézus. Vizes hajjal, vizes ruhában, János keresztisége után. Elvégezte, amit rábízott az Atya, és lélekben felkészült, hogy végigjárja az életútját. Előtte a

BARTOLOMÉ ESTEBAN MURILLO: JÉZUS MEGKERESZTELÉSE (1655. KÖRÜL)

puszta, ahol már várja a kísértő. És ebben a csodálatos percben jön a megerősítés az égből: „Te vagy az én szeretett Fiam, benned gyönyörködöm!” Az Atya látja a Fiát, ahogy ott áll a bűnösök között, ahogy testben és lélekben felkészült a feladatra. És kedves szavával megerősíti őt a küzdelmek előtt. Az Atya gyönyörködik a Fiában.

Nekünk kiben vagy miben van gyönyörűségünk? Tudunk gyönyörködni nézni arra a Jézusra, aki emberré lett, és akit, bár nem követett el bűnt, mégis a bűnösök közé soroltak? Meg tudjuk-e vallani id. Ács Mihály egykori dunántúli evangélikus lelkésszel együtt?

*E földön és a csillagos égből
Te vagy énnékem gyönyörűségem;
Rajtad kívül nincs sehol boldogság,
Tebenned élnem már kész mennyország!
(ÉÉ 372,3)*

■ DEÁK LÁSZLÓ

Imádkozzunk! Úr Jézus Krisztus! Köszönjük, hogy előttünk, mellettünk, mögöttünk állsz ma is a sorban. Immár nem a Jordán partján találkozunk, hanem életünk útján, hiszen jelen vagy a hétköznapjainkban. Köszönjük, hogy végigjártad a Jordán partján kezdődött utadat, egészen a gólgotai keresztségig, a sírig, s köszönjük, hogy feláldoztad Urként ma is köztük vagy. Ámen.

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (január 12.) Ő tárja fel a mélyen elrejtett titkokat... Dán 2,22 (Róm 11,33; Mt 3,13–17; Róm 12,1–8; Zsolt 89,1–19) Dániel hálaénekében magasztalja Istent, aki feltárta előtte éjszakai látomásban a király álmának értelmét. Titok tárult fel előtte, nagy titok. Isten az őt szeretőknak különös ajándékokat ad: bölcsességet és szent tudást, eligazodást. Kegyességünkben nagyon hiányzik a kitarító könyörgés, és ezért előnt a kételkedés. Pedig de szeretjük énekelni: „Ki kétkedőn kutatja őt, / Annak választ nem ad, / De a hívő előtt az Úr / Megfejtí önmagát.” (EÉ 328,2)

Hétfő (január 13.) Beteljesedett az idő, és elközelt az Isten országa. Térjete meg, és higgyetek az evangéliumban! Mk 1,15 (Jer 17,13b; ApCsel 10,37–48; Mk 2,23–28) Keresztelő János hangját elnémították, de a megváltás művének kiteljesedését nem lehetett feltartóztatni. Jézus felemelte a hangját, és megterésre hívott. Nem egy újabb próféta támadt, hanem az Isten Fia, a nagy titok fejtette meg önmagát. Még tart a türelmi idő, és a megfeszített és feltámadt Úr hív. Az egyház igehirdetői hivatalának nincs más feladata, mint teret adni a megszólaló Úrnak, aki a friss víznek forrása, „aqua fresca”. Ha nem engedjük, hogy tisztán hangozzék az evangélium, vagy megmásítjuk azt, akkor porba írják nevünket (Jer 17,13b).

Kedd (január 14.) Ellenben törekedj igazságra, kegyességre, hitre, szeretetre, állhatatosságra, szelídlelkűségre. 1Tim 6,11b (1Móz 4,7; 1Kor 2,11–16; Mk 3,1–6) Bódog napja van. Ez az ősi magyar nevünk a boldog szóból ered. Pál éppen a pénz szerelmétől, minden rossz gyökerétől óvja Timóteust, mielőtt a hit nemes harcára buzdítja őt. A boldogság gazdagság, de jézusi értelemben. Pál mintha a *Hegyi beszédre* utalna, amikor igazságról, kegyességről, hitről, állhatatosságról és szelídlelkűségről ír. Törekedj! Ez a tudatosság oly sokszor hiányzik mindennapi keresztyénségünkben. A nemes harc valódi küzdelem, és nem könnyed galoppozás!

Szerda (január 15.) Az Úr azonban azt mondta neki [Gedeonnak]: Békesség neked, ne félj, nem halsz meg! Ezért Gedeon oltárt épített ott az Úrnak, és így nevezte el: Az Úr a békesség. Bír 6,23–24a (Zsid 4,16; Róm 8,26–30; Mk 3,7–12) Gedeon az Úr angyalát látta színről színre, és joggal hitte, hogy élete véget ér, de megszólítottott: „...ne félj, nem halsz meg!” Nagy evangélium ez, amely ma is hangzik. Nézz fel a keresztre, és meghallod a feltámadt Úr hangját: ne félj, nem halsz meg! Gedeon oltárt épített. Templomaink szívében az oltár áll, gyakran túlszűfoltan feldíszítve, mégis árván. Az úrva-

csora évében az oltár tisztuljon meg, és törekedjünk evangélikus egyházunkban arra, hogy hetente úrvacsorázzunk! Szerda van, bőjti nap; könyörgjünk az egyház Urához bocsánatért, mert nem becsüljük meg eléggé a szentséget!

Csütörtök (január 16.) A teljes Írás Istentől ihletett, és hasznos a tanításra, a feddésre, a megjobbításra, az igazságban való nevelésre... 2Tim 3,16 (Zsolt 119,64; Ef 1,3–10; Mk 3,13–19) Gusztáv névnapon nagyapámra gondolok, aki a fiát nevezte el így, tisztelgve a nagy svéd király előtt. Majd három generáció férfi tagja kapta a keresztségben e nevet. Nem divatból, hanem tiszteletből. Ma sajnos elveszítette a névadás a szakralitását. Mit adunk tovább a ránk bízott és minket követő generációknak? A hitet nem adhatjuk, de hitünk forrását, a Szentírást igen, és a bibliás élet példáját. Add tovább a Szentírás olvasásának szeretetét, mert az Írás Istentől ihletett!

Péntek (január 17.) Íme, én elküldelek titeket, mint juhokat a farkasok közé: legyetek azért okosak, mint a kígyók, és szelídek, mint a galambok! Mt 10,16 (2Móz 10,3; Kol 2,1–7; Mk 3,20–30) Bátorság. Isten embere – legyen az próféta, bíra vagy éppen apostol – bátorságra hivatott. Az egyház szolgálata bátorság nélkül gyenge és szálnalmas lesz. Luther bátor ember volt, sőt vakmerő? Bornemisza Péter vagy Sztehlo Gábor, Ordass Lajos és a névtelen mártírmilliók? Nigéria mai püspöke, aki népe közé megy, amikor az „iszlám farkasok” törnek Krisztus népére, bátor-e? Vagy a nyugati médiában megszólaló hitvalló keresztyén, aki nem a fősodor szerint beszél, merész-e? Krisztus bátorsága a Szentlélek által adatik, de esedezni kell érte. Ne legyünk bátortalan keresztyének, és ne bátortalanítsuk el egyházunkat sem! Ne legyenek illúzióink, farkasok márpedig vannak, és mi küldetésben élünk.

Szombat (január 18.) Bizony, őtőle, őáltala és őreá nézve van minden: övé a dicsőség mindörökké. Ámen. Róm 11,36 (5Móz 3,24b; Mt 6,6–13; Mk 3,31–35) Pál Isten bölcsességének titka előtt leborul. E napon tanuljunk Jürgen Moltmann-tól: a szombat (sabbát) a teremtés koronája, nem az ember. Pál térdre hull, sorai végén elcsendesül – mint Jób –, figyelmesen vár. A Szentháromság Isten előtt én is leborulok, csendben várok, és meghallom az Úr hangját. Érzem, hogy megmossa szennyes életemet, lehajol és felemel, testével és vérével táplál. Megszentel. Hallom a mennyei kórus énekét, és éneklek Pállal együtt: Övé a dicsőség mindörökké. Ámen.

■ GREGERSEN-LABOSSA GYÖRGY

Kedves Olvasóink!

Az Evangélikus Élet legközelebb az új évben, 2020. január 19–26-i dátummal jelenik meg. Ára változatlanul 600 Ft. Szerkesztőségünk december 23. és 2020. január 6. között zárva tart. Nyitás január 7-én, kedden.

Zárva a könyvesbolt. A Luther Kiadó könyvesboltja (Budapest VIII., Üllői út 24.) december 23-tól január 17-ig zárva tart. A leltározás utáni első nyitvatartási nap 2020. január 20., hétfő.

A 2020. év igéjével kívánunk
minden kedves olvasónknak
áldott új esztendőt:

„Hiszek! Segíts a hitetlenségemen!”

(Mk 9,24)

*Az Evangélikus Élet szerkesztősége
és a Luther Kiadó munkatársai*

Ajándékozzon

nyomtatott vagy digitális

Evangelikus Élet-előfizetést!

Bolt.lutheran.hu/kiadvanyok/folyoiratok/nyomtatott/evangelikus-elet

A Credo és a Lelkipásztor folyóiratra is előfizethet a Luther Kiadó webáruházában.